

VERMINDERING VERZUIM STUDENTEN AVENTUS ENTREESCHOOL

Verantwoordingsverslag afstudeerscriptie

Naam en studentnr.: NAAM STUDENT (STUDENTNUMMER)
Opleiding: Toegepaste psychologie
Onderwijsinstelling: Saxion Hogeschool Deventer
Module: Praktijkjaar Toegepaste Psychologie Deventer
Docenten: Thomas Stege, Taner Demir
Datum: 22 september 2022

Informatiepagina

Student: NAAM STUDENT
Studentnummer: Studentnummer
Opleiding: Toegepaste Psychologie
Hoofdstroom: Gezondheidspsychologie
Minor: Neuropsychologie
Onderwijsinstelling: Saxion Hogeschool Deventer
E-mailadres: MAILADRES
Telefoon: TELEFOONNUMMER

Instelling: Hogeschool Saxion
Straat: Handelskade 75
Postcode + Plaats: 7417 DH Deventer
Eerste begeleider: Thomas Stege
E-mailadres: t.a.m.stege@saxion.nl
Tweede begeleider: Taner Demir
E-mailadres: t.demir@saxion.nl

Organisatie: Aventus Entreeschool
Straat: Laan van de Mensenrechten 500
Postcode + Plaats: 7331 VZ Apeldoorn
Opdrachtgever: NAAM OPDRACHTGEVER
E-mailadres: MAILADRES
Telefoon: TELEFOONNUMMER

Voorwoord

Voor u ligt het verantwoordingsverslag van mijn eindscriptie, op basis van het onderzoek dat ik het afgelopen halfjaar heb afgenomen bij de ROC Aventus Entreeschool in Apeldoorn. Mijn scriptie is geschreven in opdracht van de opleiding Toegepaste Psychologie aan de Saxion Hogeschool, in samenwerking met de Aventus Entreeschool. Het bestaat uit het verantwoordingsverslag en een beroepsproduct.

De afgelopen periode ben ik bezig geweest met mijn onderzoek. Ik heb eerst een probleemanalyse en plan van aanpak opgesteld, waarbij ik heb aangegeven wat ik exact wilde onderzoeken. Nadat deze waren goedgekeurd heb ik met behulp van literatuuronderzoek en interviews mijn producten afgerond. In dit verslag ga ik in op de achtergrond van de Entreeschool, en in op de onderdelen van het literatuuronderzoek en de interviews. Mijn scriptieverslag kan gebruikt worden als basis voor adviesvragen, maar ook ter inspiratie voor soortgelijke vraagstukken voor anderen.

Graag wil ik in dit voorwoord de volgende mensen bedanken: mijn opdrachtgeefster bij de ROC Aventus Entreeschool die mij deze interessante stageplek heeft aangeboden, en heeft begeleid om richting te geven aan dit onderzoek. Ook dank ik de twee begeleiders die mij hebben ondersteund bij het schrijven van mijn plan van aanpak en scriptie.

Verder wil ik ook alle geïnterviewden bedanken, zij hebben het voor mij mogelijk gemaakt om bruikbare resultaten uit de interviews te halen. Ook wil ik de scriptiecoördinatoren bedanken, zij hebben enkele lessen online voorbereid die mij en mijn medestudenten hielpen met het vormen van het onderzoek.

NAAM STUDENT

Verklarende woordenlijst

2GetThere	Helpt jongeren in Apeldoorn die vastgelopen zijn door middel van coaching en advies, zodat ze weer vertrouwen krijgen in een positieve toekomst.
AAP	American Academy of Pediatrics. De Amerikaanse beroepsvereniging van kinderartsen.
AAR	Af- en aanwezigheidsregistratie. Het signaleren en noteren van de af- en aanwezigheid van studenten tijdens de lessen.
Accres	Is een organisatie in Apeldoorn die Accommodaties heeft voor Recreatie, Educatie en Sport.
BBL	Beroeps Begeleidende Leerweg. Studenten die dit volgen hebben één dag les en werken verplicht de rest van de week bij een erkend werkbedrijf.
BOL	Beroeps Opleidende Leerweg. Studenten die dit volgen hebben vier dagen onderwijs in combinatie met één dag stage per week bij een erkend stagebedrijf.
Burgerschap	Een les waarin studenten kennis over de maatschappij aangeleerd wordt.
CBAs	Controlled before-and-after (studies). Een vorm van quasi-experimenteel onderzoek waarbij metingen voor en na het onderzoek gedaan worden bij zowel de interventie- als controlegroep.
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek. Organisatie die data verzamelt over de Nederlandse samenleving met betrekking tot maatschappelijke en economische thema's.
CV	Curriculum Vitae. Hierin staan persoonsgegevens, kwaliteiten en alle opleidingen en werkplekken waar iemand in gedurende zijn levensloop mee bezig is geweest.
DDD	Digitaal Doorstroom Dossier. Bevat alle gegevens die relevant zijn voor doorstroom naar het mbo.
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs, die verschillende onderwijswetten en -regelingen uitvoert.
ECs	European Credits. Geven het aantal studiepunten aan die iemand ontvangt voor het werk wat hij/zij heeft geleverd.
Entreeschool	Een gedeelte van mbo waar niveau 1 aangeboden wordt. Hier kun je terecht als je geen vmbo-diploma hebt en 16 jaar of ouder bent.
FSG	Een inspirerende omgeving met netwerk van woonruimte, onderwijs, trainingsfaciliteiten, medische zorg en individuele begeleiding.
Havo	Hoger algemeen voortgezet onderwijs. Het havodiploma is een startkwalificatie.
Hfftig	Is een organisatie in Apeldoorn die jongeren coacht en helpt om hun doelen te bereiken.

HCD-cyclus	Human Centered Design. Een ontwerpmethode waarbij je je richt op de opdrachtgever en stakeholders voor wie je een product maakt. Bestaat uit de Ideation, Inspiration en Implementation fasen. Tijdens het ontwerpen kunnen deze fasen in diverse cycli doorlopen worden.
Inburgeren	Het proces waarbij immigranten die voor langere tijd of definitief naar Nederland komen dit doen door een examen in de Nederlandse taal en cultuur af te ronden.
ITSs	Interrupted time series (studies). Een vorm van quasi-experimenteel onderzoek waarbij metingen op verschillende momenten gedurende het onderzoek gedaan worden.
JGZ	Jeugdgezondheidszorg. Publieke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren tussen de 0 en 18 jaar. In sommige gemeenten ook tot 23 jaar. Werken soms ook samen met mbo-scholen.
JIP	Jongeren Informatie Punt. Je kunt er terecht voor informatie, advies en hulp op het gebied van verschillende problematiek.
Jongeren in kwetsbare positie	Jongeren tot 23 jaar die uit het onderwijs zijn gestroomd.
Kwalificatieplicht	Jongeren tussen 16 en 18 jaar die geen startkwalificatie hebben.
LEAO	Lager Economisch en Administratief Onderwijs. Was een voorbereiding op beroepen in de kantoor-, verkoop- en winkelpraktijk.
Leerplichtig	Alle leerlingen van 5 tot 16 jaar.
LEC	Loopbaanexpertisecentrum. Een afdeling op Aventus die zich bezighoudt met het ondersteunen op het gebied van o.a. (loopbaan)begeleiding en loopbaanadvies.
LGBTQIA+	Een verzamelterm om de diversiteit aan gender en seksuele oriëntatie te benoemen. Bevat o.a. de engelse termen lesbian, gay, bisexual en trans.
LPA	Leerplichtambtenaar; iemand die controleert of ouders en jongeren de leerplicht naleven.
LTS	Lagere Technische School. Voormalig schooltype.
Mavo	Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs. Voormalig schooltype.
Mendalian randomisatie	Methode waarbij variatie in genen wordt gebruikt om het causale effect te onderzoeken. Omgekeerde causaliteit wordt hierbij zoveel mogelijk verlaagd.
Mbo	Middelbaar beroepsonderwijs. Dit is het onderwijs dat aansluit op de middelbare school, in het algemeen op het vmbo.
Ministerie	

OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap dat werkt om deze facetten in Nederland te realiseren.
Osiris	Online studietoelichtingssysteem programma waarbij studenten zich kunnen aanmelden en inschrijven voor verschillende cursussen. Wordt veel gebruikt op middelbaar en hoger onderwijs.
MTS	Middelbare Technische School. Voormalig onderwijstype, valt nu onder mbo.
Nieuwkomers	Immigranten die naar Nederland komen voor werk of partner.
Niveau taal A1	Iemand met taalniveau A1 begrijpt woorden of namen die vertrouwd zijn en heel eenvoudige korte zinnen.
Niveau taal A2	A2 is het niveau van iemand die het inburgeringsexamen gedaan heeft. Hij begrijpt korte eenvoudige teksten en is in staat om informatie te vinden in eenvoudige teksten.
Niveau F	Bij taal op niveau 1F gaat het om teksten met een eenvoudige structuur en vaak gebruikte woorden. Bij 2F zijn teksten iets ingewikkelder. Bij rekenen wordt op niveau 1F met eenvoudige getallen gerekend, en 2F niveau gaat over moeilijkere getallen.
NJi	Nederlands Jeugdinstituut. Heeft en deelt kennis over onderwerpen als verzuim.
PTPT	Pre-test post-test. Is een vorm van methodiek bij onderzoek waarbij er zowel vóór het onderzoek, als na het onderzoek een test wordt afgenomen.
Pro	Praktijkonderwijs. Is bedoeld voor wie vmbo te hoog gegrepen is.
QEDs	Quasi-experimenteel design. Is een vorm van experimenteel onderzoek waarbij geen sprake is van randomisatie maar wel met controlegroep, zoals bij een randomised controlled trial.
RCTs	Randomized controlled trial (RCT). Is te gebruiken om overtuigend een causaal verband aan te tonen m.b.v. een interventie- en controlegroep. Kun je ook weer onderverdelen in onderzoeken met vormen van blinding en gebruik van placebo. Is echter niet altijd mogelijk.
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voor voortijdig schoolverlaters.
RMC-consulent	Een RMC-consulent die zorgt dat jongeren tussen de 5 en 23 jaar kwalitatief onderwijs kunnen volgen dat bij ze past. Voorkomt voortijdige schooluitval en gaat ongeoorloofd schoolverzuim tegen.
ROC	Regionaal Opleidingen Centrum. Samenwerkingsverband van verschillende onderwijsinstellingen in Nederland.
SLB'er	Studieloopbaanbegeleider. Is tevens de desbetreffende docent van een bepaald domein binnen de Aventus Entreeschool.
Schakelklas	Nieuwkomers die in Nederland komen, hebben recht op onderwijs. De groep in de leeftijd van 12 tot 18 jaar krijgt dat onderwijs in Internationale Schakelklassen (ISK)

Startkwalificatie Een diploma op havo, vwo of mbo-2 niveau.

Stimenz	Een non-profit organisatie voor sociaal werk in Apeldoorn en de Veluwe, ondersteunt kwetsbare mensen.
SGPPs	Single group pre-post design. Een vorm van quasi-experimenteel onderzoek waarbij een variabele zowel voor als na het onderzoek gemeten wordt.
Taalklas	De taalklas is bedoeld voor leerlingen die net wat meer Nederlands nodig hebben om de Entree te kunnen voltooien. Dit is circa 6 uur per week.
Vmbo	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs. Dit is een periode van onderwijs na het tweede leerjaar aan scholen voor mavo.
VSO	Voortgezet speciaal onderwijs is er voor leerlingen die specialistische ondersteuning nodig hebben, dat het regulier onderwijs niet kan bieden.
Vsv'er	Voortijdig schoolverlater. Is in feite iemand tussen de 18 en 23 jaar die stopt met school, maar nog geen startkwalificatie heeft.
Vwo	Vorbereidend wetenschappelijk onderwijs. Dit onderwijs duurt 6 jaar en bestaat uit atheneum, tweetalig onderwijs, gymnasium, vwo-technasium en vwo-plus.

Samenvatting

In dit onderzoek worden de oorzaken, gevolgen, en meest passende interventies van verzuim onder studenten aan de Aventus Entreeschool m.b.v. een HCD-ontwerpcyclus onderzocht. Hiermee wordt beoogd het verzuim te verminderen, en de kennis omtrent verzuim te vergroten, zodat uiteindelijk meer studenten een startkwalificatie behalen.

De hoofdvraag in dit onderzoek luidt: Hoe kan verzuim onder studenten van de Aventus Entreeschool verminderd worden om hen te helpen een startkwalificatie te halen? Uit literair vooronderzoek blijkt dat het aantal niet-westerse studenten enorm gegroeid is in vergelijking met het aantal westerse studenten. Het aantal meldingen bij LPA, RMC en DUO is sindsdien erg toegenomen. Verzuimcijfers zijn erg hoog: het gemiddeld aantal geregistreerde studenten op een dag is ...%, terwijl het gemiddelde studenten aanwezig per les ...% is. Huidige interventies blijken niet effectief.

Tijdens een uitgebreid literatuuronderzoek is m.b.v. diverse wetenschappelijke databases gezocht naar praktijkrichtlijnen van grote, representatieve instellingen, meta-analyses, systematic reviews, gerandomiseerde (placebo-)gecontroleerde experimenten (met blinding) en longitudinale prospectieve cohorts. Ook andere onderzoeken zijn meegenomen. Hieruit kwamen 384 bronnen. Na selectie bleven er hier 145 van over. Meerdere modellen en theorieën die verzuim kunnen voorspellen en verklaren werden gevonden. Dit zijn de zelfdeterminatietheorie, participatie-identificatiemodel, sociale controletheorie en I-Change model. De oorzaken, gevolgen en interventies van verzuim zijn zeer divers, maar kunnen ingedeeld worden in individuele factoren, gezinsfactoren, en schoolfactoren. Ondanks de grote hoeveelheid aan gevonden informatie, zijn sterk methodisch opgezette onderzoeken zeer schaars. Er dient rekening gehouden te worden met vertekeningen bij de resultaten en een gebrek aan niet-westerse onderzoeken.

Aan de hand van literatuuronderzoek is op deductieve wijze een topic-vragenlijst opgesteld, waarna deelnemers met een doelgerichte quotasteekproef via mail en telefoon zijn benaderd met een informatiebrief. Bij zes deelnemers zijn semigestructureerde interviews afgenomen aan de hand van diverse Design Kits. Ook zijn toestemmingsformulieren ingevuld en resultaten gecodeerd, o.a. met behulp van een audit trail. Er dient rekening gehouden te worden met het stellen van suggestieve vragen tijdens de interviews, sociaal-wenselijke antwoorden, en een lage representativiteit door het lage aantal deelnemers.

Er is sprake van triangulatie uit resultaten van het literatuur- en kwalitatief onderzoek. Veel verschillende interventies zullen vanwege de hoge verzuimcijfers waarschijnlijk erg effectief zijn. Alleen interventies gericht op het verbeteren van schoolveiligheid zullen dat waarschijnlijk niet zijn. De exacte effectiviteit is lastig aan te geven, vanwege de lage representativiteit van het kwalitatieve onderzoek. De tabellen in het beroepsproduct geven daarom naast wie, wat, wanneer moet doen, ook de effectgroottes en type onderzoek aan als heuristiek om af te lezen welke interventies het meest effectief zijn. Ook zijn aanbevelingen als concrete acties zijn aangegeven in een overzicht. Daarin staat hoe verzuim exact verminderd kan worden. Tevens is dat ook antwoord op de hoofdvraag. Het is aan diverse stakeholders om te kijken welke interventies het meest kosteneffectief en efficiënt zijn.

Advies is om meerdere interventies in te zetten vanwege de brede diversiteit van oorzaken en gevolgen van verzuim onder de Entreeschool studenten. Een breed vervolgonderzoek in de vorm van een vragenlijst wordt sterk aangeraden. Daarmee kan een representatiever beeld gecreëerd worden van de oorzaken, gevolgen, en meest effectieve interventies onder Entreeschool studenten en diverse stakeholders. De resultaten uit dit onderzoek kunnen ook gebruikt worden door diverse stakeholders en ander (hoger) onderwijs.

Inhoudsopgave

Informatiepagina	2
Voorwoord	3
Verklarende woordenlijst	4
Samenvatting	7
Inhoudsopgave	8
Hoofdstuk 1: Inleiding op het onderzoek	11
1.1 Aanleiding probleemstelling	11
1.2 Context Aventus Entreeschool	11
1.3 Stakeholdersanalyse	12
1.4 Toelichting definitie verzuim	13
1.5 Onderzoeksvraag, doelstelling en deelvragen	14
1.6 Beroepsproduct	14
1.7 HCD cyclus en aanpak	14
1.7.1 Inspiration	14
1.7.2 Ideation	15
1.7.3 Implementation	16
1.8 Relevantie en huidige situatie	16
1.8.1 Relevantie	16
1.8.2 Huidige situatie	17
Hoofdstuk 2: Literatuuronderzoek	20
2.1 Methode literatuuronderzoek	20
2.2 Resultaten literatuuronderzoek	23
2.2.1 Theorieën/modellen gedragsverandering	23
2.2.2 Oorzaken verzuim	26
2.2.3 Gevolgen verzuim	28
2.2.4 Algemene interventies verzuim	29
2.2.5 Kort antwoord deelvraag 2	30
Hoofdstuk 3: Semigestructureerde interviews	31
3.1 Onderzoeksmethode: semigestructureerd interview	31

3.1.1 Deelnemers	32
3.1.2 Meetinstrument	33
3.1.3 Procedure	33
3.1.4 Data-analyse	33
3.1.5 Respons	34
3.2 Resultaten: semigestructureerd interview	35
3.2.1 Resultaten bij oorzaken en gevolgen van verzuim	35
3.2.2 Resultaten bij mogelijke interventies voor verzuim	35
3.2.3 Geïnterviewde studenten over Aventus	36
3.2.4 Geïnterviewde docenten en consulent over Aventus	37
3.1.10 Kort antwoord deelvraag 3	38
Hoofdstuk 4 Omschrijving ideation fase	39
4.1 Methode ideation fase	39
4.2 Resultaten ideation fase	40
Discussie	42
Conclusie	45
Literatuurlijst	47
Bijlagen	63
Bijlage 1: Ethische toetsing	63
Bijlage 2: Schema Coderingen: mogelijke oorzaken en gevolgen van interventies	64
Bijlage 3: Schema Coderingen: mogelijke interventies voor verzuim	67
Bijlage 4: Checklist Ethisch Advies	70
Bijlage 5a: Informatiebrief deelnemer, student	73
Bijlage 5b: Informatiebrief deelnemer, medewerker	75
Bijlage 5c: Toestemmingsformulier	77
Bijlage 6: Topics, voor interviews studenten	79
Bijlage 7: Topics, voor interviews docenten en RMC-consulent	81
Bijlage 8: Topics en thema's, uit interviews studenten	83
Bijlage 9: Topics en thema's, uit interviews docenten en RMC-consulent	88

Hoofdstuk 1: Inleiding op het onderzoek

Dit eerste hoofdstuk begint met een beschrijving van de probleemstelling binnen dit onderzoek. Daarna volgt een schets van de opdrachtgever Aventus Entreeschool in Apeldoorn, de definities van verzuim en informatie over het beroepsproduct. Hierna volgt meer uitgebreide informatie over de context en stakeholders. Vervolgens wordt de onderzoeksvraag met deelvragen en doelstelling toegelicht. De paragraaf erna schetst de verschillende fasen uit de HCDcyclus. Dit is een ontwerpmethode waarbij wordt gericht op de opdrachtgever en stakeholders voor wie het product is. Dit bestaat uit de ideation, inspiration en implementation fasen waarbinnen dit onderzoek plaatsvindt. Vervolgens wordt de relevantie beschreven en de huidige situatie omtrent verzuim onder de studenten van de Aventus Entreeschool. De ethische toetsing is in bijlage 1 te vinden.

1.1 Aanleiding probleemstelling

Dit onderzoek gaat over de oorzaken en gevolgen van verzuim onder studenten aan de Aventus Entreeschool en hoe je met interventies het verzuim kunt verminderen. Een Entreeschool is een afdeling binnen een school waar studenten met een minimale leeftijd van 16 en zonder diploma een opleiding volgen om een mbo 1 diploma te behalen. Dit zijn voornamelijk studenten die hun middelbare school diploma niet behaald hebben of die recent uit het buitenland in Nederland zijn gevestigd. Met het onderzoek naar de oorzaken en gevolgen van verzuim wil de Aventus Entreeschool het verzuim verminderen, zodat uiteindelijk meer studenten een startkwalificatie behalen. Een startkwalificatie vergroot de kansen op een betaalde baan op de arbeidsmarkt. Daarom is het belangrijk om eerst de huidige situatie omtrent verzuim te onderzoeken. Nadat de oorzaken en gevolgen van verzuim in beeld zijn gebracht, is het essentieel om te onderzoeken welke interventies mogelijk zijn om het probleem aan te pakken. Het beroepsproduct richt zich op die verschillende interventies.

1.2 Context Aventus Entreeschool

Aventus heeft locaties in Apeldoorn, Deventer en Zutphen. De Entreeschool zit voornamelijk in Apeldoorn. Er werken 1125 medewerkers (Aventus, 2021). De Aventus Entreeschool is onderdeel van Aventus, en wil studenten graag helpen met het behalen van een diploma op mbo niveau 1, en met het realiseren van een vervolgstap naar onderwijs op minimaal mbo niveau 2 of betaald werk (Aventus, 2018). Iemand die namelijk een diploma op mbo niveau 2 haalt (of havo of vwo), heeft een startkwalificatie (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2022b). Zo hebben volwassenen zonder een startkwalificatie vaak hoge werkloosheid, werken ze in laagbetaalde en onzekere beroepen en zijn vatbaarder voor een beroep op sociale bijstand (Birioukov, 2021).

Sommige studenten hebben echter moeite om deze vervolgstap te maken. Hiervoor kunnen verschillende redenen zijn, zoals mentale of fysieke klachten, of drukte in het privéleven. Hierdoor zijn studenten niet in staat zijn een diploma op het middelbaar of voortgezet algemeen volwassenenonderwijs te behalen.

Aan de Entreeschool studeren studenten op mbo niveau 1. De school houdt zich voornamelijk bezig met veel praktische vaardigheden, maar ook met basiskennis die nodig is bij het volgen van een passend beroep. Hier kiezen 16+-jarige studenten zonder diploma uit een BBL (Beroepsbegeleidende leerweg) of BOL (Beroepsopleidende leerweg) opleiding (Aventus, 2018). De overgrote meerderheid volgt een BOL opleiding. De BBL opleiding bestaat grotendeels uit (stage)werk bij een erkend leerbedrijf in combinatie met één dag school. BOL bestaat voornamelijk uit vier dagen school in combinatie met het lopen van een dag stage (Aventus, 2021). Op deze wijze krijgen de studenten een vast dagritme. Aan het begin van het schooljaar hebben enkele studenten al een stage- of werkplek, anderen hebben dit nog niet. Zij ontvangen aan het begin van het jaar hulp bij solliciteren.

Tijdens de lessen op school wordt studenten vakkennis over hun beroepsprofiel aangeleerd, maar ook algemene vaardigheden als Nederlands (Taal), rekenen, Loopbaanoriëntatie- en begeleiding, burgerschap en sport. De theoretische vakkennis uit het beroepsprofiel bestaan uit één van de volgende domeinen: Bouwen, Wonen & Onderhoud, Dienstverlening & Zorg, Horeca, Mobiliteitsbranche, Verkoop en Retail, Procestechiek, Logistiek, Installatie- en Constructietechniek, Sport & Facilitair en Fietsenmaker (Aventus, 2017). Al deze vaardigheden zijn essentieel om in staat te zijn door te mogen studeren of werken met een vervolgstap, bijvoorbeeld op mbo niveau 2 of 3, of een betaalde baan. Iedere klas heeft ook een eigen begeleider, een zogenaamde studieloopbaanbegeleider (SLB'er). Dit zijn tevens docenten van sommige lessen. Iedere student ontvangt na twee maanden een evaluatie, en na vier maanden een (bindend) studieadvies. Hierbij is de begeleidingsdeskundige ook aanwezig. Het is dan mogelijk om te wisselen van opleiding of beroepsprofiel (Aventus, 2018).

Tijdens het onderzoek is het van belang om de studenten te interviewen en stakeholders te betrekken bij het procesontwerp. Dit zijn bijvoorbeeld de verschillende externe organisaties waarmee de Aventus Entreeschool samenwerkt. Hierbij kun je denken aan partner- en brancheorganisaties zoals de gemeente Apeldoorn, het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap en de MBO raad (Aventus, z.d.-b). Maar denk ook aan relevante zorginstellingen zoals Stimenz, Hfftig, 2GetThere, FSG en Accres (Ferm, 2020a). Deze zijn relevant omdat zij in het verleden met Aventus hebben samengewerkt, waarvan Stimenz momenteel nog steeds samenwerkt. Zie voor meer informatie hierover het overzicht met stakeholders in paragraaf 1.3.

Het doel van Aventus is naar eigen zeggen om "studenten toekomstgerichte vakkennis en persoonlijke en sociale vaardigheden mee te geven" (Aventus, z.d.-a). Ook is een doel van Aventus om studenten op weg te helpen met hun loopbaan d.m.v. het aanbieden van onderwijs en een diploma wanneer aan eisen is voldaan. De Aventus Entreeschool is een non-profit organisatie. Het ontvangt geld van de overheid en inkomsten via het collegegeld van de studenten.

... is begeleidingsdeskundige bij de Aventus Entreeschool en is contactpersoon bij het scriptieonderzoek. Zij werkt samen met een andere begeleidingsdeskundige, maar ook met andere docenten en medewerkers binnen de Entreeschool. Haar werkzaamheden zijn veelzijdig, zo is zij enerzijds verantwoordelijk voor begeleiding van studenten, anderzijds is zij ook verantwoordelijk voor het afhandelen van administratieve taken. Verder voert zij o.a. intakegesprekken met studenten die onderwijs bij de Entreeschool willen volgen, of gesprekken met studenten die verzuimen. Verder heeft zij een adviserende rol bij externe belanghebbende partijen, zoals instanties waarbij een leerplichtambtenaar een rol speelt.

1.3 Stakeholderanalyse

De Aventus Entreeschool heeft enkele interne en externe belanghebbende stakeholders die een rol spelen bij het creëren van een oplossing over het verzuimprobleem. Hieronder, in Figuur 1.1, staan deze stakeholders. Vooral de interne belanghebbenden zijn direct bij dit onderzoek betrokken.

Figuur 1.1:

Stakeholders van onderzoek.

Interne belanghebbenden

- Studenten Entreeschool
- Docenten Entreeschool
- Begeleidingsdeskundigen Entreeschool
- Andere medewerkers Entreeschool
- Andere stagiaires

Entreeschool
Aventus

Externe belanghebbenden

- Ministerie OCW
- MBO Raad
- Partner- en brancheorganisaties
- Gemeenten (RMC-consulent)
- Zorginstellingen als JIP/Stimenz, Hfftig, 2GetThere, FSG en Accres

1.4 Toelichting definitie verzuim

Hieronder volgen in het kort definities voor verschillende vormen van verzuim:

Schoolverzuim is als een student niet op school aanwezig is op momenten dat hij of zij aanwezig moet zijn. Dit kan geoorloofd of ongeoorloofd zijn (Redactie, 2019). Verzuim zonder geldige reden (ongeorloofd) wordt aan een leerplichtambtenaar gemeld.

Absoluut verzuim is als een leerplichtige student niet bij een instelling staat ingeschreven (Dienst Gezondheid & Jeugd, 2020).

Relatief verzuim is als een leerplichtige student wel bij een instelling staat ingeschreven, maar ongeoorloofd verzuimt (Dienst Gezondheid & Jeugd, 2020). Hier zijn verschillende vormen van:

- **Luxe verzuim** is als een student ongeoorloofd afwezig is vanwege een extra vakantie of familiebezoek (Dienst Gezondheid & Jeugd, 2020).
- **Schoolweigering** is als een student weigert naar school te gaan of moeite heeft de gehele dag in de klas te blijven. Dit is ongeoorloofd verzuim. Schoolweigering gaat vaak ook gepaard met psychische problemen zoals angst en depressie. Ook is sprake van schoolweigering als een student met medeweten van de ouders maar zonder toestemming niet naar school gaat (Keppens, Spruyt, & Dockx, 2019).
- **Spijbelen** is als een student ongeoorloofd afwezig is van school zonder medeweten en toestemming van schoolautoriteiten en de ouders (Keppens, Spruyt, & Dockx, 2019). Hier zit dan geen psychische problematiek achter en dit is vrijwillig. Echter kan er wel sprake zijn van gedragsstoornissen of problemen omtrent leren, motivatie of pesten (Dienst Gezondheid & Jeugd, 2020).
- **Schoolonthouding** is als een student door ouders wordt thuis gehouden (Keppens, Spruyt, & Dockx, 2019). Ouders geven de afwezigheid dan door aan de school. Reden kan zijn dat ouders willen dat het kind hen ondersteunt met het huishouden, en/of dat er geen waarde aan de school is gehecht.

Geoorloofde afwezigheid is wanneer er wel een geldige verklaring is voor de voor de afwezigheid van een student. Dit kan het gevolg zijn van bijvoorbeeld ziekte, noodgevallen in het gezin, vakantie of ook schorsing van de school (Karlberg et al., 2020).

Als studenten veel ongeoorloofd afwezig zijn kan een consulent van het Regionaal Meld en Coördinatiepunt (RMC) uit de gemeente worden aangesteld (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2021). RMC-consulenten begeleiden verzuimende studenten en schoolverlaters terug naar school om hun diploma te behalen. Als dit niet haalbaar blijkt, begeleiden de RMC-consulenten de jongeren naar andere dagelijkse activiteit zoals behandeling in een zorgtraject of vrijwilligerswerk.

1.5 Beroepsproduct

Tijdens dit onderzoek wordt ook een beroepsproduct ontwikkeld aan de hand van literatuur- en veldonderzoek. In het literatuuronderzoek baseert de onderzoeker zich zoveel mogelijk op resultaten uit peer-reviewed papers. Hierbij wordt met name gekeken naar meta-analyses, systematic reviews en gerandomiseerde controle experimenten. Ook wordt gekeken naar andere onderzoeken zoals quasi-experimenteel onderzoek en prospectieve, placebodinale cohort onderzoeken; met name als er gebruik wordt gemaakt van een multivariate analyse. In de methode van hoofdstuk 2 wordt de betekenis van dit type onderzoek verder toegelicht. Het veldonderzoek is kwalitatief, waarbij de vragen van het semigestructureerde interview gebaseerd zijn op de resultaten uit het literatuuronderzoek. In paragraaf 1.5 staat de aanpak van het onderzoek op hoofdlijnen.

1.6 Onderzoeksvraag, doelstelling en deelvragen

In lijn met het voorgaande luidt de onderzoeksvraag:

Hoe kan verzuim onder studenten van de Aventus Entreeschool verminderd worden om hen te helpen een startkwalificatie te halen?

De doelstelling hiervan is:

Het vergroten van de kennis en achtergrond van verzuim bij studenten aan de Aventus Entreeschool, en dit verzuim te verminderen om te zorgen dat zij een startkwalificatie kunnen halen.

De bijbehorende deelvragen zijn:

- 1) *Wat is de huidige situatie omtrent verzuim onder de studenten van de Aventus Entreeschool?*
- 2) *Welke verklaringen biedt de literatuur m.b.t. mogelijke oorzaken, gevolgen en interventies omtrent verzuim bij studenten?*
- 3) *Welke verklaringen hebben geïnterviewden m.b.t. mogelijke oorzaken, gevolgen en interventies omtrent verzuim bij studenten?*
- 4) *Welke interventies sluiten het beste aan bij de betrokkenen om verzuim te verminderen, en hoe kunnen deze ingezet worden?*

Het Plan van Aanpak had aanvankelijk vijf deelvragen, waarvan er bij nader inzien één later is weggelaten. Deze deelvraag luidde: *Aan welke wensen en eisen moeten de oplossingen voor een mogelijke interventie omtrent verzuim voldoen?* Echter werd gedurende het onderzoek duidelijk dat deze deelvraag al automatisch onderdeel was van de huidige vierde deelvraag, omdat hierbij belangrijk is te weten wat de wensen en eisen van de opdrachtgever zijn. In twee gesprekken met de opdrachtgeefster en een mede-begeleidingsdeskundige is uitgevraagd wat deze wensen en eisen zijn. Deze antwoorden zijn meegenomen in deelvraag vier, die in hoofdstuk 4 worden beantwoord.

1.7 HCD cyclus en aanpak

Dit onderzoek richt zich vooral op de inspiration en ideation fase uit de HCD-cyclus, die hieronder worden beschreven per fase.

1.7.1 Inspiration

In deze fase is allereerst bekeken wat de huidige situatie en het beleid is omtrent verzuim onder studenten van de Aventus Entreeschool. In paragraaf 1.6 wordt daarop ingegaan en daarmee meteen een antwoord gegeven op deelvraag 1.

Tijdens de inspiration fase wordt gebruik gemaakt van zowel literatuur- als veldonderzoek om informatie te verzamelen over de huidige en de gewenste situatie. Door middel van literatuuronderzoek is onderzocht wat er al is gedaan met betrekking tot het tegengaan van verzuim. In het onderzoek zijn onder andere theoretische modellen onderzocht die het gedrag en de innerlijke belevingswereld van studenten kunnen voorspellen en verklaren. Maar ook is naar onderzoeken gezocht die de oorzaken en gevolgen van verzuim kunnen verklaren, en interventies die verzuim kunnen verlagen. Hiervoor zijn peer-reviewed papers, maar ook vele andere online bronnen en boeken geraadpleegd. Hiermee kan deelvraag 2 worden beantwoord. Hoofdstuk 2 gaat hier verder op in. .

Daarnaast is veldonderzoek gedaan in de vorm van kwalitatief onderzoek door het afnemen van semigestructureerde interviews onder studenten, docenten aan de Aventus Entreeschool en een RMC-consulent. Hierbij is gevraagd naar verklaringen en ideeën omtrent de oorzaken, gevolgen en oplossingen (interventies) van verzuim bij studenten. Hiervoor zijn resultaten gebruikt uit het literatuuronderzoek, zodat het interview evidence-based en deductief opgezet is. Met deductief wordt

bedoelt dat de specifieke topic- en vragenlijst is gebaseerd op de algemene resultaten uit het literatuuronderzoek. Ook zijn er Design Kits uit de HCD methode toegepast: namelijk Recruiting Tools, Extremes and Mainstreams and Body Language (Design Kit, z.d.). Dit betekent dat er aandacht is besteed aan de lichaamstaal, en het selecteren van de deelnemers. De jongste studenten zijn minstens 16 jaar, zodat geen toestemming van hun ouders nodig is om deel te nemen aan het interview. De interviews met studenten zijn gepland in overleg met de docenten. Met de resultaten van deze interviews kan deelvraag 3 beantwoord worden.

1.7.2 Ideation

In deze fase inventariseert de onderzoeker alle gevonden informatie. In gesprekken met diverse stakeholders, zoals de opdrachtgeefster, een mede-begeleidingsdeskundige, en docenten, zijn verschillende Design Kits gebruikt om deze fase tot een uiteindelijk product te maken. Uit de HCD Design Kit worden daarvoor de Brainstorm (& Brainstorm Rules) en de Share Inspiring stories gebruikt, om deze vervolgens te samen te vatten. Met Share Inspiring Stories wordt bedoeld dat interessante informatie uit vorige interviews kort als input wordt gebruikt voor nieuwe vragen. Deels worden deze ook al in de interviews toegepast. Technieken die daarbij verder globaal worden toegepast als leidraad zijn Find Themes en Design Principles (Design Kit, z.d.). Deze technieken helpen om alle gevonden informatie en transcripties uit de interviews (en literatuuronderzoek) steeds meer te filteren. In feite is dit al het coderen van de gevonden informatie uit de transcripties. Deels is dit ook al gedaan in het uitwerken in hoofdstukken 2 en 3. Eerst kijk je naar onderwerpen die steeds terugkomen, daarna probeer je deze samen te vatten tot een concept.

Vervolgens zijn alle gevonden ideeën en oplossingen herzien, gefilterd en geanalyseerd. Daarbij zijn technieken gebruikt, zoals de Gut Check, Explore your Hunch en How Might We. Hiermee wordt bedoeld dat je intuïtief, maar ook d.m.v. kritisch vragen te stellen ideeën naar voren brengt. Hieruit kwamen mogelijke concrete oplossingen of strategieën om verzuim tegen te gaan, die later zijn voorgelegd aan enkele betrokken stakeholders uit het onderzoek. Dit werd gedaan door middel van feedbacksessies met de opdrachtgeefster en een mede-begeleidingsdeskundige: Get Feedback, Integrate Feedback and Iterate, Create Frameworks en Explore Theory of Change werden hier toegepast (Design Kit, z.d.). Bij Create Frameworks ga je door middel van resultaten uit te tekenen conclusies trekken. De Theory of Change worksheet is gebruikt om uit te tekenen hoe er daadwerkelijk verandering in gedrag plaatsvindt.

Twee van deze sessies zijn uiteindelijk gehouden waarin eisen en wensen zijn besproken. In de sessies is overeenstemming bereikt om een inventarisatie en analyse van diverse interventies te maken a.d.h.v. het gedane literatuuronderzoek en interviews. Aan de hand van deze eisen en wensen is er eerst een tabel gemaakt waarin o.a. de effectgrootte en type onderzoek is aangegeven. Vanwege de zeer hoge verzuimcijfers, is er ook voor gekozen om een overzicht te maken van aanbevelingen die als concrete acties worden weergegeven. Hier had de opdrachtgever meer aan i.p.v. één interventie gedetailleerd uit te werken. Dit idee kwam naar voren uit de gesprekken. Aan het einde bleef er een tabel van mogelijke interventies over.

Op basis van verkregen feedback van scriptiebegeleiders, is vervolgens besloten om een overzicht te maken van twaalf categorieën met verschillende interventies. Per categorie worden aanbevelingen gegeven van concrete acties om verzuim te verminderen. Dit sluit overigens aan bij de onderzoeksvraag, doelstelling, en adviesvraag van de opdrachtgeefster en een mede-begeleidingsdeskundige. Deze worden in het beroepsproduct beschreven. Hiermee wordt uiteindelijke deelvraag 4 beantwoord. Zie hoofdstuk 4.1 voor meer stapsgewijze informatie over waarom diverse beslissingen zijn genomen.

Overigens gaat het bij de beantwoording van deelvraag 4 om interventies die 'het beste aansluiten bij de betrokkenen'. Aventus is de belangrijkste betrokkene. Echter is ook naar andere stakeholders gekeken.

1.7.3 Implementation

Het beroepsproduct (met name het overzicht met aanbevelingen voor concrete acties) kan binnen de Entreeschool direct gebruikt worden om het verzuim te verlagen. De keuze voor de inzet van interventies dient op bestuursniveau besloten te worden. Dit zal onder meer afhangen van de effectiviteit, tijdsinvestering, financiële middelen, haalbaarheid en kennis over de oorzaken en problemen van verzuim op de Entreeschool.

De Entreeschool kan sommige interventies doorgeven aan stakeholders, zoals het Jongeren Informatie Punt (JIP) of docenten, of deze eventueel samen met hen oppakken. De effectgroottes in de tabel in bijlage 2 van het beroepsproduct geven een inschatting van de mate waarin wordt verwacht dat de interventies effectief zullen zijn. Dit is een handig hulpmiddel als er een selectie gemaakt dient te worden. De mate van effectiviteit van de interventies uit de interviews kan niet van tevoren ingeschat worden. De mate van overeenstemming onder het bestuur en docenten aan de Entreeschool over effectieve interventies, zal een belangrijke factor zijn bij het beslissen welke interventies ingezet zullen worden. Echter om een goed besluit te kunnen nemen, wordt geadviseerd een aanvullend kwantitatief vervolgonderzoek te doen. Hieruit kan nog meer duidelijkheid komen over de exacte oorzaken van verzuim aan de Entreeschool. Dit is essentieel, omdat de huidige interviews geen representatief beeld geven van de oorzaken van het verzuim aan de Entreeschool.

De opdrachtgeefster heeft een beoordeling van een 7,6 gegeven op basis van de rubrics behorende bij de conceptversie van het beroepsproduct.

1.8 Relevantie en huidige situatie

Deze paragraaf schetst de huidige situatie omtrent verzuim onder de studenten van de Aventus Entreeschool en geeft daarmee tevens een antwoord op deelvraag 1 (zie onderaan 1.8.2.).

1.8.1 Relevantie

De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek is dat verzuim kan leiden tot vroegtijdig schoolverlaten zonder diploma (Ferm, 2020b). Zonder diploma hebben jongeren minder kans op een betaalde baan en een grotere kans risicogedrag te vertonen, zoals betrokkenheid bij criminele activiteiten (Traag, 2012). Daarmee brengt het op de lange termijn ook meer kosten mee voor gemeenten, provincies en de rijksoverheid, maar ook voor zorginstellingen en partnerorganisaties. Verzuim is daarmee dus een serieus probleem dat de overheid graag wil verminderen. Jongeren zonder diploma tot 23 jaar die vanuit bepaalde onderwijsposities (praktijkonderwijs, vso-profiel arbeidsmarkt of vervolgonderwijs, vmbo-basisberoepsgerichte leerweg, mbo-1) uit het onderwijs zijn gestroomd of binnen het mbo (niveau 1 of niveau 2) zijn doorgestroomd, noemt de overheid jongeren in kwetsbare positie (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2022a).

Ook krijgen studenten door verzuim een gedeelte van de lesstof niet mee. Als studenten niet in de lessen aanwezig zijn, maken zij geen gebruik van schoolvoorzieningen waar ze voor betalen, met negatieve gevolgen voor hun schoolprestaties. Dit kan slechte gevolgen voor hun toekomstperspectief. Verzuim heeft nog veel meer negatieve gevolgen, deze staan verder beschreven in hoofdstuk 2.

Verder past het terugdringen van verzuim ook in het missie- en visieplaatje van Aventus. De missie van Aventus luidt: *"Aventus laat zien hoe mooi en uitdagend beroepsgericht onderwijs is en stimuleert daarmee elke dag de groei van het individu, het bedrijfsleven en de samenleving"* (Aventus, z.d.-a). De cultuurwaarden die Aventus gebruikt om deze missie in praktijk te brengen zijn: nieuwsgierig, ambitieus, samen en aandacht. Ook is het zo dat Aventus 75% van een budget van de overheid ontvangt

als de kwaliteitsagenda is goedgekeurd, waarbij 25% van het budget is afhankelijk van het resultaat. De MBO raad heeft dus ook een belang bij vermindering van verzuim.

Tot slot is het ook zo dat jongeren van 16 en 17 jaar die nog geen startkwalificatie hebben, kwalificatieplichtig zijn (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2022b). Dit betekent dat zij verplicht zijn om volledig dagonderwijs te volgen. Schoolverzuim door iemand die nog leerplichtig of kwalificatieplichtig is, is namelijk strafbaar. Het huidige kabinet wil de leeftijd voor deze kwalificatieplicht verhogen naar 21 jaar. De kwalificatieplicht geldt niet voor jongeren die praktijkonderwijs (pro) of onderwijs hebben gevolgd in de uitstroomprofielen arbeidsmarktgericht of dagbesteding op het voortgezet speciaal onderwijs (vso). Ze mogen niet voltijd werken. Iemand die echter vanwege lichamelijke of psychische klachten geen onderwijs kan volgen, kan vrijstelling krijgen.

1.8.2 Huidige situatie

Aventus biedt in totaal ongeveer zo'n 200 mbo-opleidingen aan voor ruim 12.000 studenten en cursisten op het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en volwasseneneducatie (Aventus, 2021). Hiervan zitten er circa 500 aan de Entreeschool (zie tabel 1.2). Ook werken er 1125 medewerkers bij Aventus. Daarmee zijn zij de grootste onderwijsaanbieder van mbo-onderwijs in de Stedendriehoek. Dit is de regio rond Apeldoorn, Deventer en Zutphen met ruim 400 duizend inwoners.

De laatste jaren is er een behoorlijke verschuiving in de (migratie)achtergrond van de entreeschool studenten in Nederland, zoals hieronder te zien is in Tabel 1.1. De Aventus Entreeschool is ongeveer een afspiegeling van de cijfers uit tabel 1.1. Landelijk gezien was ongeveer 47% van de studenten in schooljaar 2015/2016 niet-westers. Sinds schooljaar 2018/2019 is dat ruim 60% (de cijfers van 2021/2022 zijn nog niet definitief). Binnen de groep niet-westers kan onderscheid worden gemaakt tussen jongeren met een Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse achtergrond en een groep 'overig niet-westers'. Het CBS biedt geen nadere specificatie van deze laatste groep (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022). Een klein aantal studenten met onbekende migratieachtergrond is niet meegenomen in de cijfers.

Voor de groep 'overig niet-westers' is de laatste jaren enorm gegroeid. Deze groep bestaat vaak uit jongeren met een Syrische of Eritrese achtergrond. In schooljaar 2015/2016 bestond deze groep landelijk uit ongeveer 21% van de studenten. De laatste schooljaren is deze groep verdubbeld tot ruim 40%, terwijl het percentage studenten met Nederlandse afkomst is gedaald van 43% in 2014/2015 naar 23% in 2021/2022.

Tabel 1.1

Entreestudenten in Nederland met een (migratie)achtergrond

Schooljaar	Totaal	Nederlands	Wester	Niet wester	Overig niet-wester	Nederlands %	Wester	Niet-wester %	Overig niet-wester %
2015/16	13.237	5.504	1.264	3.481	2.819	42%	10%	26%	21%
2016/17	13.176	5.221	1.257	3.262	3.372	40%	10%	25%	25%
2017/18	14.606	5.143	1.126	3.090	5.191	35%	8%	21%	36%
2018/19	16.591	5.217	1.059	3.137	7.136	31%	6%	20%	43%
2019/20	17.467	5.547	1.134	3.180	7.562	32%	6%	18%	43%
2020/21	16.620	5.241	1.266	3.164	6.904	32%	8%	19%	42%
2021/22	15.954	5.108	1.377	3.121	6.315	32%	9%	20%	40%

Centraal Bureau voor de Statistiek (2022).

Het aantal studenten aan Aventus, de Entreeschool, en de studenten bekend bij LPA, RMC en DUO wisselen ook per jaar. In Tabel 1.2 is te zien dat het aantal studenten op Aventus tot circa schooljaar 2018/2019 stijgende was. Het aantal Entreeschool studenten nam tot circa 2016/2017 toe, maar is sinds 2019/2020 weer dalende. Het aantal studenten bekend bij Leerplicht (LPA), Regionaal Meldingen Coördinatie (RMC) en Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is sinds schooljaar 2017/2018 sterk toegenomen, en is in vergelijking met de jaren daarvoor een stuk hoger gebleven. Het lijkt erop dat de corona pandemie geen negatieve gevolgen had op het aantal meldingen. Cijfers uit 2021/2022 zijn onbekend. Het aantal meldingen is hoger dan het aantal studenten, omdat meldingen altijd over een tijdsbestek van vier weken gaan (Dienst Uitvoering Onderwijs, z.d). Eén student kan daardoor dus meerdere meldingen over een schooljaar ontvangen. Er mag echter maar één melding gedaan worden in iedere zeven kalenderdagen.

Tabel 1.2

Totaal studenten Aventus, Entreeschool en studenten bekend bij LPA, RMC en DUO.

Schooljaar	'15-'16	'16-'17	'17-'18	'18-'19	'19-'20	'20-'21
Aventus	10.560	11.136	11.194	11.486	11.527	11.453
Entreeschool	476	554	533	566	467	418
Totaal LPA, RMC en DUO	...	...	...	...	...	...

Opmerking. Gegevens afkomstig van sector Entree & Educatie, Aventus.

Leerplicht meldingen houdt in dat Aventus wettelijk verplicht is verzuimmeldingen bij het DUO-verzuimloket te doen voor studenten onder 18 jaar die 16 uur in een tijdsbestek van vier weken ongeoorloofd afwezig zijn. Meldingen bij Regionaal Meldingen Coördinatie (RMC) houden de wettelijk verplichte verzuimmeldingen in die bij het DUO-verzuimloket moet gedaan moeten worden. Dit is voor studenten van 18-23 jaar die vier weken aansluitend ongeoorloofd afwezig zijn. Meldingen Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) houden wettelijk verplichte verzuimmeldingen in die voor een student bij het DUO - verzuimloket gedaan moeten worden. Dit is voor mbo-studenten van achttien jaar of ouder die studiefinanciering ontvangen voor een voltijds beroepsopleiding van BOL.

Verder is uit dezelfde gegevens -afkomstig van sector Entree & Educatie- bekend dat het aantal studenten dat per les geregistreerd stond aan de Aventus Entreeschool in schooljaar 2021/2022, ...% was. Dit houdt in dat studenten op een gegeven dag geregistreerd zijn, meestal gebeurd dit aan het begin van de dag. Het aantal studenten aanwezig per les (er zijn meerdere lessen per dag) in datzelfde jaar was ...%. Vanwege de overstap op Osiris binnen de Entreeschool zijn cijfers van voorgaande jaren niet meer bekend. Vanwege deze lage aanwezigheid cijfers, is het essentieel om meerdere interventies aan te bieden.

Mbo-instellingen zoals Aventus krijgen ruimte om zelf te bepalen hoe zij de kwaliteit van het onderwijs willen verbeteren (Ministerie van Algemene Zaken, 2021). Verzuim valt daar ook onder. Van 2019 tot en met 2022 is hiervoor in totaal €1,6 miljard beschikbaar gesteld (Ministerie van Algemene Zaken, 2021). Iedere mbo-instelling kan daarbij aan de slag met de eigen regionale situatie. Echter, ongeveer een derde van alle regio's zet in op het tegengaan van geoorloofd en ongeoorloofd verzuim (OCW, 2021).

Een kwaliteitsagenda van een mbo-instelling is gebaseerd op een meerjarig strategisch plan (Ministerie van Algemene Zaken, 2021). De agenda moet ambitieuze en duidelijke doelen bevatten die de instelling binnen vier jaar kan halen. De instellingen ontvangen 75% van het budget als de kwaliteitsagenda is

goedgekeurd, 25% van het budget is afhankelijk van het resultaat. Ieder jaar is een minimaal vsv-percentage gesteld waaraan de school dient te voldoen. De scholen ontvangen het geld als zij de doelen voldoende hebben behaald. Een onafhankelijke commissie beoordeelt dit. Het huidige vsv-percentage (vroegtijdig schoolverlater) van de Stedendriehoek is 2,13%. Jaarlijks wordt een daling verwacht, waarbij in 2024-2025 een percentage van maximaal 1,57% wordt verwacht. Over verzuim zijn geen concrete streefcijfers vermeld.

Met andere scholen en partners (gemeente, zorginstellingen, enz.) richt Aventus zich op maatregelen om verzuim te verminderen (Aventus, 2021). Er zijn al een aantal beleidsplannen met als doel het tegengaan van verzuim (611 vsv'ers in 2024), zoals beschreven in de Maatregelen Regionaal Programma VSV 2020-2024 RMC-regio 11 Stedendriehoek: Onderwijs Ondersteunen (professionalisering), Aansluiten bij Jongeren (onderzoek doen naar effectiviteit toekomstige maatregelen), Versterken Civil Society (opzetten van passende activiteiten), Doorstroom (monitoring verzuimers en verruimen/uitbreiden opleidingsplekken) en Plusvoorziening (zorg en hulpverlening studenten) (Ferm, 2020b).

De Entreeschool neemt momenteel al enkele maatregelen om verzuim terug te dringen, zoals: volledige aan- en afwezigheidsregistratie (AAR), reageren op afwezigheid (bijvoorbeeld van studenten bij onderwijsactiviteit door middel van tijdige signalering en begeleiding bij verzuim, het hebben van een vaste persoonlijke begeleider, en de aanwezigheid van verzuim coördinatoren (Aventus, 2021). Ook externe organisaties, zoals Leerplicht, RMC (het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voor voortijdig schoolverlaters), en schoolmaatschappelijke werk zoals Jongeren Informatie Punt (JIP) van Stimenz werken mee om het verzuim te verlagen.

Uit onderzoek blijkt ook dat het inzetten van eenvoudige activiteiten net zo effectief is als uitgebreide programma's (Ferm, 2020a). Coaching of mentoring blijkt bijvoorbeeld een effectieve maatregel om verzuim tegen te gaan en motivatie voor school te creëren. Hierbij begeleidt een ervaren persoon met praktische vaardigheden studenten en geeft regelmatig feedback. Deze ervaren persoon kan een medeleerling zijn, maar ook een docent, hulpverlener of een vrijwilliger. Meer informatie over mentoring is te lezen in het beroepsproduct.

Helaas berusten slechts weinig van deze programma's op analyses van zowel kwantitatief- als kwalitatief onderzoek. Ook lijken deze onderzoeken niet gebaseerd te zijn op uitgebreide psychologische, 'evidence-based' wetenschappelijke theorieën, modellen en onderzoeken van hoge kwaliteit. Denk dan aan meta-analyses en systematic reviews op basis van experimenteel en longitudinaal cohort onderzoek. Hier kan de meerwaarde van dit onderzoek liggen. De onderzoeker kan met onafhankelijke adviezen komen.

Hierboven staat **de huidige situatie beschreven omtrent verzuim onder de studenten van de Aventus Entreeschool**. Dit is meteen een antwoord op deelvraag 1.

Hoofdstuk 2: Literatuuronderzoek

Dit hoofdstuk geeft een uitgebreide beschrijving van de aanpak van het literatuuronderzoek en een toelichting op de methodiek. Vervolgens worden modellen over gedragsverandering behandeld, die verzuim kunnen voorspellen en verklaren. Daarna volgt een beschrijving van de variabelen die verzuim kunnen veroorzaken en een toelichting van de gevolgen van verzuim. Tot slot worden de algemene interventies die verzuim kunnen verminderen, behandeld. In het beroepsproduct staat een nadere beschrijving van deze interventies.

2.1 Methode literatuuronderzoek

Om input te krijgen voor de vragen in de interviews die in hoofdstuk 3 worden behandeld, en om de tweede deelvraag te beantwoorden, is het essentieel om op systematische wijze literatuuronderzoek uit te voeren. Deze tweede deelvraag luidt:

Welke verklaringen biedt de literatuur m.b.t. mogelijke oorzaken, gevolgen en interventies omtrent verzuim bij studenten?

De voorkeur gaat er naar uit om voor dit onderzoek zoveel mogelijk eerstegraads peer-reviewed papers te gebruiken in plaats van tweedegraads bronnen zoals boeken. Om goed literatuuronderzoek te doen, was het van belang om eerst de juiste Engelse zoektermen te achterhalen. Aan het begin van dit onderzoek is daarom op Google gezocht naar Nederlandse bronnen om bekend te worden met de thema's omtrent verzuim.

Hieruit kwamen allerlei onderzoekrapporten, jaarverslagen, websites van stakeholders (Aventus, Rijksoverheid, Ministerie OCW, Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), NJI), wetenschappelijke onderbouwingen, regionale programma's en analyses, kwalitatieve evaluaties, kwaliteitsagenda, proefschriften, masterscripties en verzuimprotocollen. Maar ook Wikipedia bronnen over modellen voor gedragsverandering, evenals een beleidsverklaring van de American Academy of Pediatrics (AAP) uit 2019. Hiervan zijn er 48 globaal doorgelezen, zodat de onderzoeker bekender werd met het thema. Alles wat gevonden was, werd met linkjes in een apart document opgeslagen. Van deze 48 zijn er uiteindelijk 31 gedetailleerd in dit verslag verwerkt door deze volledig door te nemen.

Uit deze bronnen kwamen vervolgens Engelse zoektermen naar voren. Dit was input voor de Engelse databases voor de peer-reviewed papers over verzuim. Wetenschappelijk databases die zijn gebruikt zijn ScienceDirect, PubMed, NCBI, SOLO, Cochrane Library, SpringerLink, SpringerOpen, Springer Nature, EBSCOhost, MEDLINE, ProQuest, Oxford Academic, WorldCat, ERIC, SAGE, JSTOR, SemanticScholar, Tandfonline en Google Scholar. Daarbij is enkel gezocht in maart 2022. Tijdens het zoeken zijn papers niet expliciet beoordeeld op de Impactfactor van het wetenschappelijke tijdschrift, de Conflict of Interest, financiering van belanghebbende organisaties, of het feit of het tijdschrift op de Master Journal List staat. Ook zijn geen exclusiecriteria aangehouden, zoals op basis van publicatiedatum, status, taal of geografische locatie. Daarnaast is ook geen onderscheid gemaakt tussen het soort school waar een interventie plaats vond.

Eerst was het de bedoeling om gericht te zoeken naar onderzoeken van hogere methodologische kwaliteit, zoals systematic reviews en/of meta-analyses van experimentele onderzoeken, het liefste van (single-, dubbel- of driedubbel blinde) gerandomiseerde placebo-gecontroleerde experimenten of quasi-experimenteel design. Dit type onderzoeken kunnen het meest duidelijk en overtuigend op valide en betrouwbare wijze een causaal verband uitwijzen, waarbij een placebo effect of omgekeerde causaliteit van een interventie uit te sluiten is.

Omdat het aantal onderzoeken van deze hogere methodologische kwaliteit gering was, en omdat niet alleen naar interventies maar ook naar oorzaken en gevolgen is gekeken, was het ook essentieel om verder te kijken naar observationele onderzoeken. Hierbij is eerst vooral gezocht naar longitudinale prospectieve cohort onderzoeken met een lange follow-up, maar ook retrospectieve cohort onderzoeken zijn meegenomen. Ook zijn case-control onderzoeken gebruikt in dit onderzoek. Descriptieve- en cross-sectionele onderzoeken, case series en case reports zijn zoveel mogelijk vermeden. Uiteraard is niet alleen naar systematic reviews en meta-analyses gezocht; ook losstaande onderzoeken zijn interessant en meegenomen in de resultaten.

Per database is eerst per relevantie gezocht op de volgende zoektermen: absen* AND (truancy OR truant) AND attendance. Voor deze termen werd gekozen omdat deze woorden in het Engels het meest centraal liggen aan het woord 'verzuim'. Dit leverde de resultaten op uit Tabel 2.1. Verder is ook soms gezocht in combinatie met de volgende zoektermen (voornamelijk in de zoekmachines met meer resultaten): sick leave AND school AND student# OR refusal OR withdrawal OR intervention OR long term OR prolonged OR cause OR theor* OR model OR prevent* OR meta analysis OR systematic review OR rct OR experiment* OR randomized AND control* AND placebo AND blind OR follow-up OR longitudinal OR quasi OR prospective OR cohort OR case.

Bij databases zijn eerst expliciet meta-analyses, systematic reviews en RCT's aangevinkt. Vervolgens zijn uit iedere database de onderzoeken eerst geselecteerd op basis van de titel en het scannen van het abstract. Vanwege het grote aantal resultaten, was het niet nodig om expliciet op de oorzaken, gevolgen en passende interventies te zoeken. Deze kwamen namelijk al vanzelf naar voren uit de gevonden onderzoeken. Hetzelfde gold voor de diverse stakeholders (gemeente, zorginstellingen, partnerorganisaties etc.). Ook hierover kwamen genoeg resultaten naar voren. Bij database zoekmachines met meer dan circa 200 resultaten, werden voornamelijk de eerste 10 pagina's bekeken. Gemiddeld gezien stonden er 20-25 onderzoeken per pagina. Interessante onderzoeken zijn vervolgens opgeslagen in een apart Word document om later uitgebreid door te kunnen lezen. Het zoeken was een iteratief proces.

Tabel 2.1

Resultaten uit database zoekmachines

Database zoekmachine	Aantal resultaten
Search Oxford Libraries Online (SOLO)	10477
Taylor & Francis Online	10450
SAGE Journals	7201
ProQuest	4983
WorldCat Utrecht University	3245
EBSCOhost	3064
ScienceDirect	1503
Google Scholar	1470
WorldCat	1008
SpringerLink	703
SpringerOpen	618
NCBI	611
JSTOR	460
SemanticScholar	191
MEDLINE	158

Oxford Academic	143
Springer Nature	139
PubMed	63
ERIC	30
Cochrane Library	13

Uiteindelijk zijn 384 onderzoeken gevonden, waarvan na verwijdering van duplicaties 372 unieke resultaten overbleven. M.b.v. de Open Library Access extensie van Saxion, was er toegang tot vrijwel alle onderzoeken. Als dit niet mogelijk was, werd dit geprobeerd door de naam van het onderzoek te Googelen door het woord 'pdf' erachter te plaatsen. Hierdoor werd soms toch toegang tot het onderzoek verkregen. Als dit ook niet succesvol bleek, werd gebruik gemaakt van Sci-Hub (z.d.).

Om de resultaten te verwerken, zijn van de overgebleven onderzoeken het theoretische kader en de conclusies doorgelezen. Van de methoden, de resultaten en de discussie werd de belangrijkste informatie bestudeerd. Van de 372 unieke bronnen zijn er uiteindelijk 114 in dit verslag verwerkt. Samen met de eerder 31 gevonden artikelen komt dit uit op 145 bronnen. Deze selectie heeft plaatsgevonden omdat sommige onderzoeken methodologisch van lagere kwaliteit waren. Denk dan aan descriptieve- en cross-sectionele onderzoeken, case series en case reports, onderzoeken met een laag aantal deelnemers, of meetinstrumenten met een gebrekkige validiteit en/of betrouwbaarheid. Voor meer informatie over kwaliteit van diverse onderzoeken, zie de webpagina 'Levels of Evidence' van Winona State University (z.d.).

Ook was er een selectie omdat veel informatie een herhaling bleek van wat al was gevonden. Ook waren sommige onderzoeken minder relevant dan ze aanvankelijk leken, bijvoorbeeld omdat de doelgroep of de onderzochte variabele niet representatief bleek voor dit onderzoek. Denk dan aan een doelgroep met een andere leeftijd, of een variabele die niets met het verlagen van verzuim te maken had. Belangrijke bevindingen zijn vervolgens in eigen woorden uitgetypt.

2.2 Resultaten literatuuronderzoek

2.2.1 Theorieën/modellen gedragsverandering

In de literatuur is al het een en ander bekend over modellen en theorieën omtrent gedragsverandering. Theorieën en modellen kunnen op toetsbare wijze gedrag - zoals verzuim- voorspellen en verklaren (Cherry, 2022).

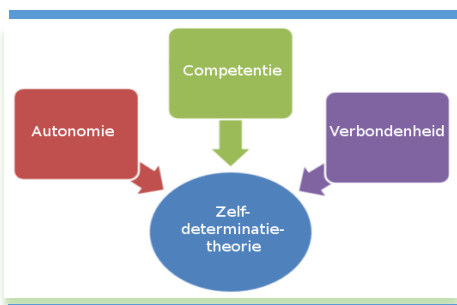
Een meta-analyse van cross-sectionele designs gaf in het theoretisch kader toelichting over de self-determination theorie (Korpershoek, Canrinus, Fokkens-Bruinsma, & De Boer, 2019). Volgens de zelfbeschikkingstheorie is het zo dat wanneer er drie psychologische basisbehoeften vervuld zijn, er een optimaal functioneren en vergemakkelijking van internalisatie optreedt. Deze drie basisbehoeften zijn de behoefte aan autonomie, competentie en verbondenheid (zie Figuur 2.1). Autonomie betekent dat iemand vrijwillig keuzes maakt en daarbij de regie over het eigen leven heeft. De behoefte aan competentie verwijst naar de ervaring of vaardigheid om gedrag of een resultaat effectief uit te voeren en te beheersen. De behoefte aan verbondenheid heeft te maken met interactie, verbinding ergens bij te horen en ervaring voor anderen te zorgen.

Een ander model in dezelfde meta-analyse was de Participation-identification model (Korpershoek, Canrinus, Fokkens-Bruinsma, & De Boer, 2019). Het participatie-identificatiemodel legt uit dat alleen studenten die zich met hun school identificeren, vervolgens een perceptie ontwikkelen om dit te waarderen en erbij te horen (zie Figuur 2.2). Deze perceptie van verbondenheid vergemakkelijkt vervolgens de betrokkenheid van de studenten en hun inzet voor het schoolgaan (activiteiten en deelnemen), zeker ook omdat de relaties met docenten en ander studenten verbeteren.

Vervolgens bepaalt de mate van succesvolle prestaties weer de mate waarin een student zich met de school identificeert. Uiteraard is hierbij de kwaliteit van de instructies (curriculum) belangrijk, omdat dit het makkelijker maakt om goed te presteren. Ook is de achtergrond van de familie en cultuur belangrijk, omdat ook dit de mate van deelname in de activiteiten, de kwaliteit van het curriculum, en de mate waarin iemand succesvol prestaties levert beïnvloedt.

Figuur 2.1

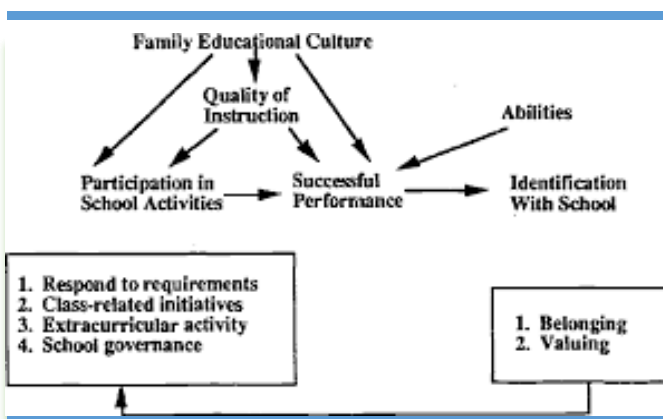
Zelfdeterminatietheorie

Opmerking. Overgenomen uit Zelfbeschikkingstheorie door C. Donnelly, z.d. (<https://nl.wikipedia.org/wiki/Zelfbeschikkingstheorie#/media/Bestand:Zelfdeterminatietheorie.png>) Copyright z.d., C. Donnelly.

Figuur 2.2

Participatie-identificatiemodel

Opmerking. Overgenomen uit *Years of Transition: Times for Change. A Review and Analysis of Pilot Projects Investigating Issues in the Transition Years. Appendix To Volume Two* (p. 31) door K. Leithwood, 1993 (<https://www.semanticscholar.org/paper/Years-of-Transition%3A-Times-for-Change.-A-Review-and-Leithwood/bbfece9b95cd959f482c1634e54bd114f1bf062a/figure/0>). Copyright 1993, K. Leithwood.

Een andere theorie in het theoretisch kader van een longitudinale cohort die verzuim kan verklaren is Hirschi's social control theory (Henry & Huizinga, 2007). Deze theorie veronderstelt dat studenten met een gebrek aan verbondenheid met anderen, conformiteit (aanpassen aan sociale norm), geloof in waarden zoals eerlijkheid en deelname aan gangbare activiteiten, afdwalen naar crimineel gedrag (zie Figuur 2.3). Dit komt omdat zij zich minder belemmerd voelen door sociale normen en daardoor makkelijk probleemgedrag (zoals verzuim) kunnen vertonen.

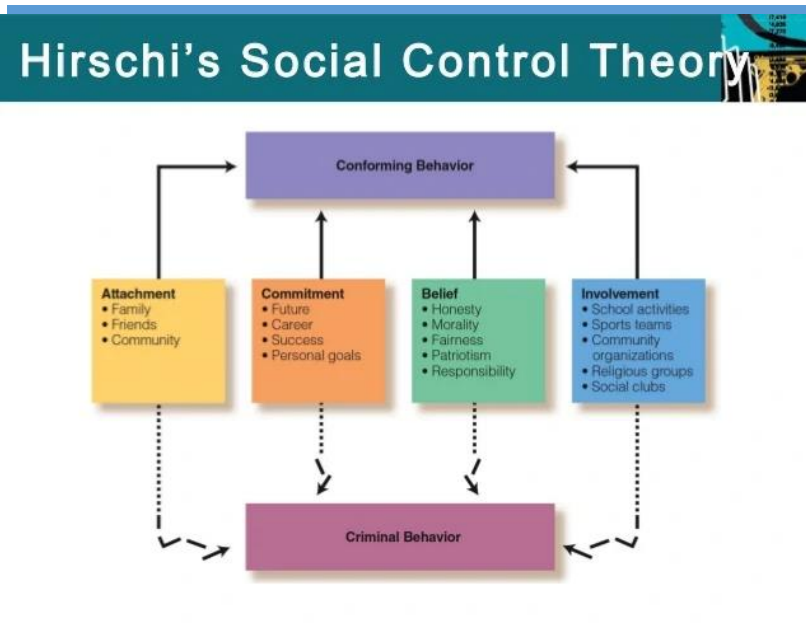
Iemand die juist voldoet aan deze variabelen, heeft meer duidelijke redenen om vervolgens niet te verzuimen. In het proefschrift van Traag (2012) is er longitudinaal onderzoek gedaan of er een link is tussen school hechting en verzuim, met behulp van Hirschi's Sociale Controle Theorie. Het proefschrift vond dat school hechting negatief gecorreleerd is met zowel crimineel gedrag voor als na het verlaten van de school en het risico van vroegtijdig schoolverlaten.

De laatste theorie over gedragsverklaring wat verzuim kan verklaren, is het I-Change Model uit het proefschrift van De Vries (2003). Dit model is een doorontwikkeling van het ASE-model, en bevat ook de onderdelen van onder andere de Expectancy-Value Theory, het Health Belief Model, het Integrated Behavior Model en de Goal Setting theorie. Het ASE-model is een doorontwikkeling van de Theory of Planned Behavior (z.d.), welke weer een doorontwikkeling is van de Theory of Reasoned Action.

De I-Change Model is als volgt: een predispositie van verschillende factoren (biologisch/genetisch, psychologisch, sociaal-cultureel en gedrag in het verleden) heeft een effect op veel verschillende individuen in de maatschappij (zie Figuur 2.4). Niet alleen op de desbetreffende verzuimer en diens motivatie, maar ook op het soort informatie die uiteindelijk beschikbaar is, en het type informatie dat iemand uiteindelijk kiest om te gebruiken. Een verzuimer kiest informatie selectief: sluit de boodschap aan bij de belevingswereld? Is het afkomstig van een bron die de verzuimer vertrouwd? En via wat voor kanaal wordt de informatie verspreid (sociale media, de krant, de televisie, een expert)?

Figuur 2.3

Hirschi's Sociale Controle Theorie

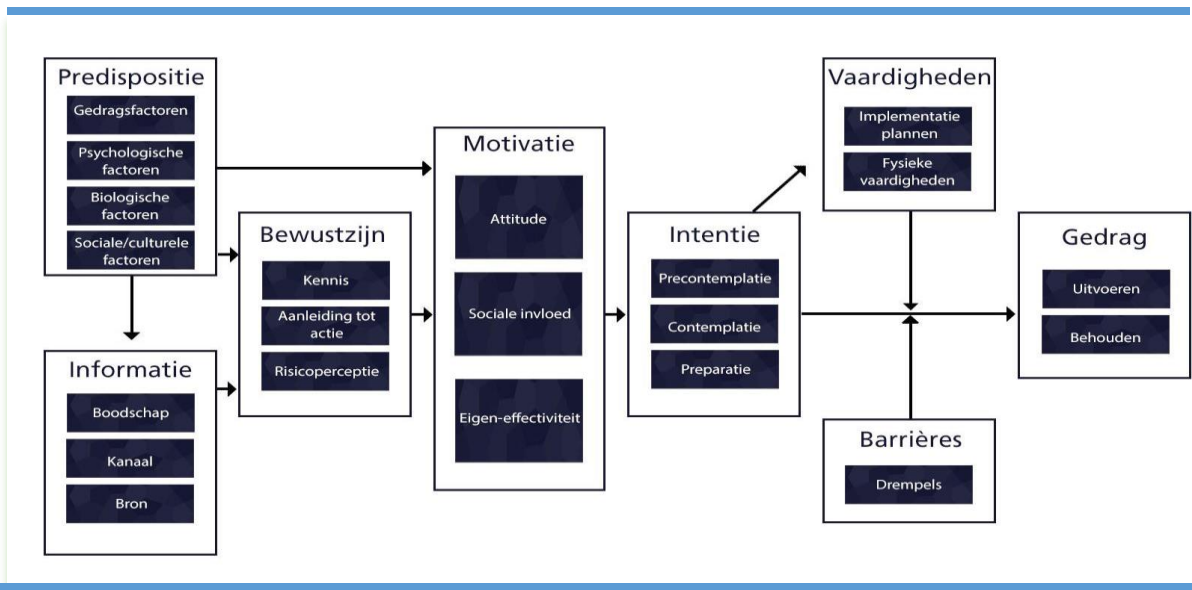

Opmerking. Overgenomen uit *Sociale Controletheorie* door Ontvlambaar, z.d.

(https://criminologie.fandom.com/wiki/Sociale_Conroletheorie?file=Sociale_controletheorie.jpg). Copyright z.d., Ontvlambaar.

Figuur 2.4

Het I-Change Model

Opmerking. Overgenomen uit *I-Change model: 5 theorieën over gedrag gecombineerd* door K. De Klein en M. Wesselman, 2015 (<https://auteurs.allesoversport.nl/wp-content/uploads/2021/08/I-Change-Model.jpg>). Copyright 2015, K. De Klein en M. Wesselman, 2015.

Vervolgens zie je dat de predispositie en informatie iemands bewustzijn vormen: wat is verzuim exact? Wat zijn de gevolgen van verzuim? Als een verzuimer inzielt dat dit negatieve risico's met zich meebrengt, wil hij/zij graag het verzuim verminderen. Ook kan er een aanleiding zijn waardoor iemand plotseling tot actie komt, bijvoorbeeld als bekend is dat hij/zij het risico loopt om geschorst te worden van school.

Uiteindelijk veroorzaken alle bovengenoemde factoren iemands motivatie: attitude is de mate waarin iemand een positieve of negatieve houding heeft ten opzicht van verzuim. Iemands attitude wordt niet alleen gevormd door kennis, maar ook door ervaringen, waarden en gewoontes. Sociale invloed is de mate waarin iemand verzuimt omdat hij/zij zich iets aantrekt van de opvattingen van anderen. En eigen-effectiviteit is de mate waarin iemand zichzelf in staat stelt om wel of niet de lessen bij te wonen in plaats van te verzuimen.

Als iemand zover is dat zijn attitude naar minder of zelfs niet verzuimen is bijgesteld, is het echter wel van belang dat de intentie om minder te verzuimen er ook is. Bij Precontemplatie heeft iemand nog niet die intentie, bij contemplatie heeft iemand wel het gewenste gedrag overwogen, maar nog geen concrete plannen gemaakt. Bij preparatie zijn deze plannen er wel. Ook als iemand al zo ver is, kunnen er nog wel barrières en een gebrek aan vaardigheden zijn waardoor iemand nog geen implementatieplan heeft om het gewenste gedrag daadwerkelijk uit te voeren.

Alhoewel het I-Change model erg uitgebreid is, is er onder andere ook op dit model kritiek (Vlaams Instituut Gezond Leven, z.d.). Uit onderzoek is gebleken dat de omgeving, gewoonten, positieve en negatieve emoties, behoeften en verlangens ook een rol spelen. Zo kan iemand bijvoorbeeld een goede of slechte dag hebben, wat ook invloed heeft op iemands gedrag. Gedrag is niet alleen maar het gevolg van rationele, reflectieve drijfveren.

2.2.2 Oorzaken verzuim

Verzuim heeft veel oorzaken. Een manier waarop je oorzaken kunt indelen is door onderscheid te maken tussen interne rechtvaardigingen (zoals verveling), of externe rechtvaardigingen (pesten). Ook kun je verzuim opdelen in factoren op individueel niveau, zoals laag zelfvertrouwen, gebrek aan eigenwaarde, een slecht zelfbeeld, slechte cijfers, lage onderwijsaspiraties, lage interesse en motivatie, drugsgebruik, armoede, zwangerschap, drukte om school heen, fysieke en mentale gezondheidsproblemen en slechte invloed of gebrekkige relaties met leeftijdsgenoten of de docent (London, Sanchez, & Castrechini, 2016). Maar denk ook aan gezinsfactoren zoals familieconflicten, verwaarlozing, gebrekkige familiecohesie, negatieve opvattingen van de ouders over verzuim en school en het hebben van een alleenstaande ouder (Birioukov, 2021). Voorbeelden van schoolfactoren zijn een onprettige of onveilige schoolomgeving, pesten, gebrekkige ondersteuning, verkeerde studiekeuze of schoolbeleid (Weinstein, Villares, & Brigman, 2021).

In een systematic review zijn nog meer redenen genoemd die betrekking hebben tot verzuim onder studenten, zoals te hoge leeftijd, te late school toelating, geslacht, voorkeur voor loonarbeid en een gebrekkig voedingspatroon (Momo, Cabus, De Witte, & Groot, 2018). Een andere systematic review van gerandomiseerde controle experimenten (RCTs), quasi-experimentele designs (QEDs) en single group pre-posttest designs (SGPPs) vond ook andere oorzaken, zoals fobieën, generale angsten, persoonlijkheidskenmerken, ras/ethniciteit, externaliserend gedrag, schoolcultuur, slecht onderwijs en ontevredenheid over school (Maynard, McCrea, Pigott, & Kelly, 2012).

Weer een andere systematic review van RCTs en QEDs identificeerde factoren in de literatuur over schoolweigering: faalangst, lage zelfredzaamheid, scheiding of echtscheiding bij de ouders, gezondheidsproblemen bij de ouders en overbeschermende opvoedingsstijl (Maynard et al., 2015). En een andere systematic review van RCTs en QEDs over chronisch verzuim ontdekte ook dat persoonlijke stress, voorkeursactiviteiten buiten school, en persoonlijke opvattingen over de waarde van school een rol speelden (Eklund, Burns, Oyen, DeMarchena, & McCollom, 2020).

Een onderzoek op een Nederlandse school vond daarnaast nog andere specifieke redenen: het niet leuk vinden van school, een prestatieangst en een delinquent verleden (De Kroon, Bulthuis, Mulder, Schaafsma, & Anema, 2016). Maar ook gebrek aan zelfvertrouwen, toekomstperspectief, verschillende vaardigheden en zelfcontrole (d.w.z. een lage zelfeffectiviteit en externe locus of control) werden genoemd. Een Nederlandse website omschreef dat jongens en studenten met een migrantenachtergrond, die niet bij hun ouders wonen en/of schuldenproblematiek hadden, oververtegenwoordigd zijn bij verzuim. (Redactie, 2019).

Een ander groot onderzoek vond dat verzuim in het algemeen meer met school dan met de thuissituatie heeft te maken (Malcolm, Wilson, Davidson, & Kirk, 2003). Redenen waren verveling, problemen met lessen, frustratie over schoolregels, de omvang van scholen en (sociale) angst om na een lange afwezigheid terug te keren. Ook het niet hebben van vrienden werd genoemd. Sommige leerlingen noemden persoonlijke factoren, zoals luiheid, vermijden van toetsen en de gewoonte om slecht aanwezig te zijn. Een meta-analyse van o.a. RCTs, QEDs en SGPPs sloot zich ook aan bij deze conclusie: schoolfactoren zoals onverschillige docenten, een onveilige school, ontevredenheid over school en leerstoornissen waren de belangrijkste variabelen die verzuimende studenten onderscheidde van niet-verzuimende studenten (Maynard, 2010). Zeer weinig studenten noemden factoren thuis als oorzaak van hun afwezigheid. Het lijkt zo te zijn dat dat schoolverzuim een rationele keuze kan zijn die voortvloeit uit ontevredenheid en kritiek van studenten.

Een ander onderzoek vond nog enkele andere redenen voor afwezigheid: het hebben van zorgtaken in het gezin, problemen met vervoer, rouw, gezinsvakanties en diagnoses of condities zoals Attention

Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), depressie en obsessieve-compulsieve stoornis (Hancock, Cave, Christensen, Mitrou, & Zubrick, 2021). En een beleidsverklaring van de American Academy of Pediatrics (AAP) wees ook verbanden tussen verzuim en autisme, genderdysforie, trauma's en studenten die zich identificeren als LBTH+er (Allison et al., 2019). Ook is het bekend dat studenten die in het najaar verzuimen, stimuleren dat medestudenten in het voorjaar gaan verzuimen. Daarom is het belangrijk om de aanwezigheid van studenten te bevorderen in de lente (Gottfried, Kirksey & Ozuna, 2020).

2.2.3 Gevolgen verzuim

Ook zijn er vele gevolgen aan te wijzen van verzuim. Een meta-analyse van RCTs en QEDs vond dat er een sterk verband bestaat tussen schoolverzuim en schooluitval (Tanner-Smith & Wilson, 2013). Een beleidsverklaring van de American Academy of Pediatrics (AAP) vond verder dat chronisch verzuim samenhangt met risicogedrag op gezondheidsgebied, waaronder het roken van sigaretten of cannabis, middelengebruik en riskant seksueel gedrag, zoals het hebben van vier of meer seksuele partners (Allison et al., 2019). Voor ieder jaar dat een leerling het gebruik van alcohol of drugs uitstelt, neemt de kans op goede aanwezigheid op school in de daaropvolgende kwartalen toe. Tienerzwangerschappen, geweld, onopzettelijke verwondingen en zelfmoordpogingen correleren ook met chronisch verzuim.

Ander onderzoek vond ook dat spijbelen samenhangt met negatieve uitkomsten, zoals middelenmisbruik en criminaliteit (London, Sanchez, & Castrechini, 2016). Een RCT vond dat spijbelen slechte onderwijsresultaten, slecht drugs- en alcoholmisbruik, en antisociaal of crimineel gedrag kan voorspellen (Mazerolle, Antrobus, Bennett, & Eggins, 2017). Een meta-analyse vond ook hetzelfde: schoolverzuim correleert met langdurige problemen, zoals riskant seksueel gedrag, psychiatrische stoornissen, externaliserende gedragsproblemen, zelfmoordpogingen, delinquentie, geweld en middelenmisbruik (Marlow & Rehman, 2021).

Een cross-sectioneel onderzoek vond dat verzuim korte- en langetermijngevolgen heeft voor de sociale, emotionele, en educatieve vooruitgang (Kholasezadeh, Yassini, Vaseghi, & Poormovahed, 2013). Dakloosheid, armoede, geweld op school, een negatief schoolklimaat en slechte verbondenheid en ouderbetrokkenheid hangen ook samen met spijbelen. Ook zie je dat verzuim hoge lasten aan de maatschappij oplegt en het tal van problemen voor de studenten en hun families veroorzaakt. Op deze manier heeft verzuim ook negatieve gevolgen voor de andere stakeholders in dit onderzoek. Spijbelen is een waarschuwingssignaal voor toetreding tot antisociale groepen en het plegen van misdaden, isolement van de maatschappij, academische mislukking, verwijdering van school, en het verlaten van school.

Verzuim heeft ook langdurige negatieve gevolgen voor het sociaal functioneren, slaagpercentages, het inkomen op volwassen leeftijd, de gezondheid en de levensverwachting (Allen, Diamond-Myrsten, & Rollins, 2018). Ook als een student geoorloofd afwezig is, kan het dezelfde gevolgen oplopen als een ongeoorloofde student. De afwezigheid maakt aanwezigheid steeds minder lonend doordat er meer angst ontstaat. Dit kan leiden tot chronisch verzuim en schooluitval. Chronisch verzuim wordt in verband gebracht met een gebrek aan een mate van sociale vaardigheden, het vermogen om op te letten, zelfstandig te werken, zich aan veranderingen aan te passen en vol te houden in taken (Ginsburg, Jordan, & Chang, 2014). Het geeft het gebrek aan leergierigheid en betrokkenheid bij school aan. Studenten die school missen hebben hier meer last van. Echter was er geen verband tussen het vermogen van een student om emoties onder controle te houden of vrienden te maken.

De beleidsverklaring van de eerdergenoemde AAP vond verder dat studenten met veel verzuim lager scoren op vaardigheidstoetsen dan medeleerlingen die vaker naar school gaan, ongeacht ras of etniciteit (Allison et al., 2019). Chronisch verzuim kan ook een betere voorspeller zijn van falen op school dan toets scores. En studenten met hoge toets scores die tijdens een semester minimaal 2 weken school misten, hadden een grotere kans op lage cijfers dan studenten met lage toets scores die

wel regelmatig naar school gingen. Chronisch verzuim aan het einde van de basisschool, voorspelt al schooluitval op latere leeftijd. Verder wordt het niet behalen van een diploma in verband gebracht met een verhoogd sterfterisico of een lagere levensverwachting. Het behalen van een diploma op hoger onderwijs en extra jaren opleiding correleert daarentegen met een verlaagd sterfterisico.

Ook komt uit een ander systematic review naar voren dat slechte schoolprestaties, een gebrek aan onderwijsaspiraties en gezakte examens het gevolg zijn van onvermogen bij studenten om zich emotioneel, gedragsmatig en cognitief voor school in te zetten (Momo, Cabus, De Witte, & Groot, 2018). Een longitudinaal onderzoek ontdekte dat klaslokalen met hoger verzuim lagere scores op testen en executieve vaardigheden behalen. Echter was er geen verband tussen absentie in de klas en individuele sociaal-gedragsscores (Gottfried & Ansari, 2022). Het artikel wees ook uit dat voorgaand onderzoek aantoonde dat verzuim een negatief gevolg heeft voor het werkgeheugen, remmende controle en het vermogen om aandacht te richten.

Hoewel enig verzuim voor veel studenten tijdens hun educatie te verwachten is, is regelmatige afwezigheid schadelijk voor het leren, de academische prestaties en onderwijsprestaties van studenten (Birioukov, 2021). Als studenten lessen missen, missen ze leerstof, raken ze achter op leeftijdsgenoten en ook ontkoppeld van hun schoolopleiding. Het meest alarmerend is dat verzuim mogelijk de oorzaak is van voortijdig schoolverlaten, wat negatieve gevolgen heeft voor de toekomstige levensuitkomsten van een student. Ook zie je dat volwassenen zonder een startkwalificatie vaak hoge werkloosheid hebben, werken in laagbetaalde en onzekere beroepen en vatbaarder zijn voor een beroep op sociale bijstand. Een systematic review van RCTs en single case onderzoeken zag dat studenten met gedragsproblemen een verhoogd risico lopen op toekomstige werkloosheid, geestelijke gezondheidsproblemen en verminderd algeheel welzijn (Alperin et al., 2021). Een longitudinaal cohort onderzoek toonde ook aan dat verzuim samenhangt met schooluitval en negatieve gevolgen op volwassen leeftijd, zoals banen met een lagere status, instabiliteit in het huwelijk en gezondheidsproblemen (Henry & Huizinga, 2007).

2.2.4 Algemene interventies verzuim

Er zijn veel interventies die gebruikt kunnen worden om direct of indirect verzuim te verminderen. Deze subparagraaf bespreekt de onderwerpen of 'variabelen' van verschillende interventies. Ook wordt toegelicht wat voor type interventies in het algemeen effectiever zijn. Zo zijn er bijvoorbeeld interventies op scholen die specifiek op de ouders worden afgestemd, of juist weer op de docenten of de schooldiensten. De Aventus Entreeschool implementeert al aanwezigheidsregistratie iedere dag, en werkt ook samen met enige schoolmaatschappelijke dienstverleningen, zoals JIP van Stimenz. In het beroepsproduct staan de individuele interventies meer toegelicht.

In het theoretisch kader van een gerandomiseerd controle experiment uit Australië staat beschreven dat er veel interventies zijn om verzuim te verminderen (Mazerolle, Antrobus, Bennett, & Eggins, 2017). Zo zijn er bijvoorbeeld mentorprogramma's, beloningen en stimulansen voor goede aanwezigheid, trainingen afgestemd op de ouders van studenten, justitie gebaseerde programma's, stadsbrede spijbelacties, en programma's die de samenwerking tussen scholen, geestelijke gezondheidszorgverleners en ouders vergroten. Een systematic review kwam ook met veel voorbeelden van programma's om verzuim te verlagen: een vaardigheidstraining (bijv. sociaal-emotionele vaardigheid en probleemoplossend vermogen), herstructurering van schoolomgeving (zoals kleinere klassen of meer aandacht voor individuen) en beroepenoriëntatie (Hahn et al, 2015). Voorwaardelijke straffen (en soms ook beloningen) voor aanwezigheid waren echter minder effectief dan de andere programma's.

Een systematic review van RCTs, QEDs en SGPPs noemde andere verschillende programma's: opleiden en betrekken van ouders bij de school, gezinstherapie, toezicht en supervisie, bijlessen, opleidingen

voor docenten, initiatieven met schoolbeleid, handen wassen om ziekteverzuim te verlagen (Maynard, McCrea, Pigott, & Kelly, 2012). Het onderzoek vond ook dat het belangrijker is om minder interventies te gebruiken die goed zijn ingezet, dan meerdere te gebruiken die half worden ingezet.

Een systematic review en meta-analyse van RCT en QEDs van Tanner-Smith en Wilson (2013) vond dat beroepsgerichte en aanvullende academische trainingsprogramma's erg effectief zijn voor het verlagen van verzuim (Hedges' $g = .84$, $p = .001$). Een meta-analyse van o.a. RCTs, QEDs en SGPPs vond dat gedragsinterventies en interventies waar ouders bij betrokken zijn meer effectiever zijn dan andere type interventies (Maynard, 2010). Groepsinterventies bleken ook vrij effectief te zijn, vooral wanneer ze werden gecombineerd met aanwezigheidscontrole en contractafspraken en/of beloningen. Interventies vanuit de rechtbank, de school en ggz-steun hadden vergelijkbare effecten op verzuim. Mentoring en gezinstherapie bleek minder effectief voor verzuimende studenten.

De bevindingen in deze meta-analyse van RCTs en QEDs van Chappell, O'Connor, Withington en Stegeline (2015), toonde aan dat programma's die familiebetrokkenheid, gedragsinterventies, loopbaanontwikkeling/baantraining, en alfabetisering strategieën omvatten de grootste effecten hadden om verzuim te verlagen (respectievelijk Cohen's $d = .21$, $.18$, $.35$, en $.18$, $p < .05$). Een meta-analyse van 167 RCTs en QEDs van Wilson, Tanner-Smith, Lipsey, Steinka-Fry en Morrison (2011) vond dat gemeenschapsdiensten juist het meest effectief waren in het terugdringen van schoolverlaters in vergelijking met de controlegroep (3,53 keer minder kans te stoppen). In afnemende volgorde waren hierna onder ander de meest effectieve behandelingen beroepsopleidingsprogramma's (2,64), mentorschap/begeleiding (omgaan met persoonlijke problemen van leerlingen) (2,62), op de universiteit gerichte programma's (2,46), vaardigheidstraining/CBT (2,35) en herstructurering van de school/indeling van de klas (2,23 keer minder kans te stoppen). Opvallend is dat registreren van aanwezigheid vrijwel de minst effectieve interventie was (1,46). Omdat er niet veel variatie is in de effectiviteit van veel programma's, is het vooral belangrijk dat de programma's lang genoeg duren, en regelmatig gehouden worden (volume is het belangrijkste). Het is belangrijk kosteneffectieve interventies te kiezen die aansluiten bij de lokale problematiek.

In het beroepsproduct worden diverse interventies over verschillende variabelen die verzuim kunnen verlagen, nader toegelicht.

2.2.5 Kort antwoord deelvraag 2

In dit hoofdstuk staan de resultaten van het literatuuronderzoek. Hier is onderzoek gedaan naar hun verklaringen m.b.t. mogelijke theorieën/modellen, oorzaken, gevolgen en interventies omtrent verzuim bij studenten; de antwoorden op deelvraag 2 van de onderzoeksvraag.

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat er verschillende modellen zijn die gedragingen zoals verzuim kunnen verklaren en voorspellen. Dit zijn de zelfdeterminatietheorie, participatie-identificatiemodel, sociale controletheorie en I-Change model. Mogelijke oorzaken van verzuim kunnen ingedeeld worden in individuele factoren, gezinsfactoren, en schoolfactoren. Deze zijn vervolgens weer verder in te delen in andere factoren. Denk aan een gebrek aan vaardigheden, prestaties, motivatie, risicogedrag (als drugsmisbruik en criminaliteit), sociaaleconomische factoren, onveilige schoolomgeving en slechte verbondenheid met school, docenten en medestudenten. Ook op jezelf wonen is een oorzaak, mogelijk omdat de ouders niet betrokken zijn bij school.

Bovengenoemde factoren kunnen tegelijkertijd ook gevolgen van verzuim zijn, net zoals werkloosheid, vermindering op cognitief gebied, en verlaagd welzijn. Voorbeelden van interventies om verzuim te verminderen bestaan uit mentoring, belonen (financieel of emotioneel d.m.v. complimenteren), betrekken van ouders (ook gezinstherapie), vaardigheden van docenten vergroten en het verbeteren van relaties met school, docenten en medestudenten. Ook zijn er interventies die gebaseerd zijn op

justitie, fysieke en mentale gezondheid (ziekteverzuim), of die het schoolklimaat verbeteren. Daarnaast kunnen beroeporiëntatie, meditatie, groeps- en gedragsinterventies en gemeenschapsdiensten verzuim verminderen. In het beroepsproduct worden ook nog een aantal andere interventies genoemd, zoals: kennis vergroten omtrent onderwerpen (drugs/alcohol/financiën), implementeren van school- en gedragsregels, contracten met studenten afsluiten, studenten betrekken bij schoolbeleid, hoge verwachtingen stimuleren, plusvoorzieningen, inschakelen van coaches, relaties stimuleren tussen studenten en mindfulness/ontspanning.

Hoofdstuk 3: Semigestructureerde interviews

Dit hoofdstuk beschrijft de aanpak van de semigestructureerde interviews. Achtereenvolgens worden eerst de verschillende onderdelen van deze onderzoeksmethode besproken. Dit hoofdstuk beschrijft eerst de deelnemers, daarna het gebruikte meetinstrument. Vervolgens staat de procedure van begin tot einde beschreven. Hierna volgt een stuk over hoe de data is geanalyseerd en wat de uiteindelijke respons was op het uitnodigen van deelnemers voor de interviews. Als laatste worden de resultaten van zowel de oorzaken en gevolgen, als de interventies besproken. Deze zijn eerst gecodeerd aan de hand van Find Themes, waarna ze volledig zijn uitgeschreven. Deze resultaten geven een antwoord geven op deelvraag 3:

Welke verklaringen hebben geïnterviewden m.b.t. mogelijke oorzaken, gevolgen en interventies omtrent verzuim bij studenten?

3.1 Onderzoeksmethode: semigestructureerd interview

Bij dit onderzoek is naast het doen van literatuuronderzoek, ook gekozen voor het afnemen van een kwalitatief onderzoek. Om iets exacter te zijn: er is gekozen voor een semigestructureerd interview. De opdrachtgeefster kwam met het doel dat zij haar kennis wilt vergroten omtrent verzuim. Dit is een open vraag. Namens de Entreeschool wilt zij dat de kennis omtrent verzuim toeneemt, zodat hiermee gekeken kan worden naar werkende interventies om verzuim te verlagen. Omdat er nog geen helder beeld is waarom het verzuim zo is toegenomen, was het passender om naast literatuuronderzoek de diepte in te gaan: het uitputten van redenen waarom Entreeschool studenten zo veel verzuimen. Kwantitatief onderzoek is juist passender als de vraag smal is, en je weet wat je kunt verwachten (Baarda, 2014). Kwalitatief onderzoek is juist ideaal in de zin dat het in tegenstelling tot kwantitatief onderzoek op nieuwe ideeën en inzichten kan komen. Daarom is gekozen voor kwalitatief onderzoek.

Semigestructureerde interviews zijn hierbij handig aangezien je met behulp van het stellen van juiste vragen de oorzaken, gevolgen en interventies kunt uitvragen. Uit de HCD Design Kit zijn tijdens de interviews de passende technieken Recruiting Tools, Extremes and Mainstreams and Body Language gebruikt (Design Kit, z.d.). Recruiting Tools is het implementeren van een strategie over wie en wat je gaat vragen. Dit is voorbereid door eerst een topiclijst te maken op basis van het gebruikte literatuuronderzoek. Deze topiclijst is een specifiekere vragenlijst gemaakt. Zo is er deductief te werk gegaan.

3.1.1 Deelnemers

Omdat het nodig was een beeld van meerdere stakeholders te hebben over de oorzaken, gevolgen en interventies over verzuim, zijn er uiteindelijk meerdere groepen benaderd. Zo is er een lijst ontvangen van een medewerker over studenten die recent bekend staan bij Leerplicht of RMC. Dit zijn studenten die minimaal 16 uur in een tijdsbestek van vier weken ongeoorloofd aanwezig waren. Het leek beter deze studenten te interviewen over verzuim, in plaats van studenten die niet bekend zijn bij Leerplicht en RMC. Dit zijn ten slotte de verzuimende studenten, en dus een meer representatieve doelgroep. De lijst bevatte in totaal eerst ruim 20 studenten. Van de ruim 20 studenten bleven er na een check van geldige contact gegevens vijftien studenten over die benaderd kunnen worden om deel te nemen aan het interview. Deze studenten zijn benaderd per mail met informatiebrief, en ook een bericht op Whatsapp via de telefoon. Hierop hebben zeven studenten gereageerd, waarmee een afspraak is gemaakt. Uiteindelijk zijn er slechts drie studenten komen opdagen bij de afspraak voor het interview: twee mannen en één vrouw. De reden waarom de rest niet kwam was meestal niet duidelijk, een enkele keer werd ziekte als reden genoemd. Via een mailtje met de informatiebrief zijn er ook vier docenten

binnen de Entreeschool benaderd, evenals een RMC-consulent. Van de docenten waren er uiteindelijk twee van de vier beschikbaar, verder was de RMC-consulent ook beschikbaar. Deze zes hebben uiteindelijk dus in totaal deelgenomen aan de interviews.

In totaal is geprobeerd zowel mannen, als vrouwen van verschillende leeftijden te interviewen. Dit is uiteindelijk gelukt. Op deze wijze is er naast Recruiting Tools ook aan Extremes and Mainstreams voldaan. Dat houdt in feite in dat je ook uitschieters in het onderzoek interviewt. Als laatste is ook expliciet gelet op Body Language door de verbale cues van de deelnemers te observeren. Dit is gedaan door o.a. te spiegelen (het gedrag van de deelnemer in hoofdlijnen na te doen). Denk dan bijvoorbeeld aan het aannemen van dezelfde houding van een deelnemer. Onbewust kan dat een deelnemer meer op zijn of haar gemak brengen. Maar denk ook aan vriendelijke houding, oogcontact en knikken.

Ook is nog geprobeerd contact te zoeken met medewerkers van organisaties als Stimenz. Echter lieten zij weten niet geïnteresseerd te zijn in een interview. Het bleek niet mogelijk om op korte termijn een afspraak te plannen, omdat men erg druk was. Alhoewel dit enerzijds jammer was, was er wel al uitgebreid onderzoek gedaan naar theorieën en modellen die verzuim kunnen voorspellen en verklaren. Hierbij valt te denken aan een uitgebreide wetenschappelijke onderbouwing van het Nederlands Jeugdinstituut (Van Sleeuwen & Heyne, 2020). Een dergelijke publicatie bevat meer informatie dan experts in korte tijd kunnen vertellen tijdens een interview.

In het onderzoek is gebruik gemaakt van een doelgerichte steekproef: er is een groep geïnterviewd die specifiek en vrij homogeen is, namelijk 16-27-jarige mbo-niveau 1 studenten zonder startkwalificatie aan de Aventus Entreeschool. Verder zijn ook alleen deze studenten bij Aventus bekend bij Leerplicht en RMC. Het plan was om het aantal mannen en vrouwen ongeveer gelijk houden. Op deze manier wordt de populatie representatief gehouden. En door gebruik te maken van verschillende stakeholders blijft de diversiteit van ervaringen in stand. Ook werd er beoogd gebruik te maken van een quotasteekproef: het plan was aanvankelijk om circa 10 mensen te interviewen, namelijk studenten, docenten en stakeholders van andere organisaties (Baarda, 2014). Hoewel het enerzijds jammer was dat er niet meer specifieke informatie verkregen was over de Entreeschool, was er wel al uitgebreid onderzoek gedaan naar oorzaken van verzuim en mogelijke interventies die verzuim kunnen verminderen. Echter zat er ook wel al veel overlap tussen de informatie uit de interviews en het literatuuronderzoek. Andere nadelen van interviews t.o.v. literatuuronderzoek is dat geïnterviewden persoonlijke informatie kunnen achterhouden, sociaal wenselijk antwoorden, niet op de hoogte zijn van hun aandoeningen, of oorzaken van verzuim niet durven aan te geven. Ook kan het zijn dat studenten met een breed scala aan andere oorzaken of ideeën voor interventies van verzuim niet geïnterviewd zijn. Uiteraard is in alle mailtjes ook verteld dat een toestemmingsbrief (Informed Consent) aan het begin van de afspraak wordt afgenomen.

3.1.2 Meetinstrument

Tijdens het literatuuronderzoek zijn verschillende onderwerpen en thema's naar voren gekomen als mogelijke oorzaken, gevolgen en interventies voor verzuim. Dit zijn de resultaten van al het gedane onderzoek. Deze zijn gegroepeerd tot topics en -gerelateerd aan de deelvragen- verwerkt in een vragenlijst voor de studenten (zie bijlage 6) en docenten en RMC-consulent (zie bijlage 7). Er is dus gebruik gemaakt van een semigestructureerd interview tijdens het onderzoek.

Aan de hand van de onderzoeksvraag en deelvraag 3 is het interview ingedeeld in verschillende topics:

- Opleiding
- Band studenten - docenten
- Sociaal/ mede studenten

- School omgeving
- Privé situatie
- Oorzaken eventuele gevolgen van verzuim
- Interventies verzuim

De belangrijkste items uit deze interviews van de studenten zijn in Schema Coderingen mogelijke oorzaken en gevolgen van verzuim (bijlage 2) naast elkaar gezet om te kunnen gebruiken voor de data-analyse en codering (zie bijlage 8). Hetzelfde is gedaan met de interviews die gehouden zijn met de docenten en RMC-consulent (zie bijlage 9). Op deze wijze is dus goed terug te lezen over welke topics exact gepraat is. Dit is dan dus te vergelijken met een audit trail (Baarda, 2014). Om de analyse en codering gemakkelijker te maken, zijn daarbij de belangrijke items grijs gemarkeerd. Zoals eerder verteld is bij de benadering van de deelnemers gebruik gemaakt van informatiebrieven (één voor studenten en één voor de overige deelnemers), en een toestemmingsformulier (bij elkaar bijlagen 5a, 5b en 5c).

3.1.3 Procedure

De procedure en stappen vóór de interviews is eerder al uitgelegd. Simpelweg zijn de deelnemers dus met een informatiebrief via de e-mail benaderd. De interviews hebben individueel plaats gevonden in een rustige ruimte op Aventus waar weinig omgevingsgeluiden zijn. Dit is van belang om de kwaliteit van de geluidsopname te kunnen waarborgen en te zorgen dat er zo min mogelijk afleiding is tijdens het interview.

Elk interview begon met een korte introductie van het onderzoek en de inhoud van het interview. Vervolgens is toestemming gevraagd voor het maken van een geluidsopname van het interview en uitgelegd dat deze uitsluitend wordt gebruikt voor de verslaglegging en verwerking van het interview. Ook is nogmaals benadrukt dat het interview anoniem is. Hierna is er middels een formulier toestemming gevraagd voor het maken en gebruiken van de opname. Na het starten van de opname zijn eerst een aantal algemene vragen gesteld en vervolgens zijn de topics en vragen uitgevraagd uit bijlage 6 en 7. Tijdens het interview werd alles echter zoveel mogelijk uit het hoofd gedaan. Vanwege een gebrek aan tijd zijn niet alle vragen uitgevraagd, er werd ter plekke een selectie gemaakt van de vragen die het meest relevant zijn.

De onderwerpen zijn breed en er is veel ruimte gegeven om daarbinnen verdiepende vragen te stellen en uitgebreide antwoorden te krijgen. Het interview werd afgesloten door de geïnterviewde te bedanken voor zijn of haar tijd. Het interview duurde ongeveer een uur (variërend van de 45 tot 75 minuten). Na het interview heeft er -conform afspraak- geen terugkoppeling plaatsgevonden van het onderzoek richting de geïnterviewden.

3.1.4 Data-analyse

Het interview is getranscribeerd en daarna geanalyseerd aan de hand van de volgende stappen: open coderen (het toekennen van labels uit getranscribeerde interviews), axiaal coderen en selectief coderen m.b.v. Find Themes.

Bij het *transcriberen* zijn de opgenomen geluidsfragmenten van het interview uitgetypt (op hoofdlijnen en op de essentie) en anoniem gemaakt. Vervolgens zijn de gegevens binnen de topics geordend aan de hand van woorden en zinnen op verschillende aspecten die als relevant worden bevonden voor de transcriptie. Daarbij zijn de gegevens van de drie studenten naast elkaar gelegd in een tabel om makkelijk de overeenkomsten en verschillen te kunnen zien. Hierbij zijn woorden en stukjes tekst grijs gearceerd (zie bijlagen 8 en 9). Hetzelfde is gedaan met de gegevens van de twee docenten en RMC-consulent.

Bij het *open coderen* zijn de gearceerde woorden en stukjes tekst van de deelnemers toegekend aan labels, zoals 'Woonsituatie' of 'Relatie met....'. Vervolgens zijn deze labels bekeken en gelijke labels of synoniemen samengevoegd.

Axiaal coderen: de labels zijn geordend en op een hoger abstractieniveau geplaatst onder verschillende categorieën, zoals 'Psychische problemen' en 'Financiële problemen', die een beschrijving van die variabelen samenvatten.

Selectief coderen. Om tot een nog hoger abstractieniveau te komen zijn bij de oorzaken en gevolgen labels aan de coderingen gegeven die (mentale gezondheids)problemen aangeven, zoals vermoeidheid, gevoel van onmacht, onzekerheid of stress. Aan de hand daarvan kunnen de resultaten worden geanalyseerd.

Alle stappen zijn alleen uitgevoerd, niet met behulp van een team. In hoofdstuk 3.2 staan de resultaten van het coderen beschreven. Op deze wijze zijn de onderzoeksgegevens op systematische en verifieerbare wijze verzameld, beoordeeld op relevantie en bruikbaarheid, en daarmee verwerkt tot resultaten.

3.1.5 Respons

Voor het onderzoek zijn uiteindelijk dus zes deelnemers geïnterviewd. De deelnemers zijn relevant voor het onderzoek, omdat ze te maken hebben met verzuim. Als student hebben ze zelf in meer of mindere mate verzuimd. Als docent/SLB'er of RMC-consulent hebben ze ook als stakeholders met verzuim te maken. Uiteindelijk zijn er drie mannen en drie vrouwen geïnterviewd.

Tabel 3.1:

Responstabel

Respondent	Geslacht	'Functie'
R-1	Man	Student
R-2	Man	Student
R-3	Vrouw	Student
R-4	Vrouw	Docent/SLB'er
R-4	Man	Docent
R-6	Vrouw	RMC-consulent

3.2 Resultaten: semigestructureerd interview

3.2.1 Resultaten bij oorzaken en gevolgen van verzuim

Nadat alle interviews zijn afgenomen, zijn deze verwerkt door middel van open, axiaal en gesloten coderen. Er is begonnen met het open coderen. Uit de coderingen in schema 3.1 blijkt dat de geïnterviewden verschillende oorzaken en gevolgen hebben genoemd voor het verzuim van studenten. Een viertal daarvan springt eruit. Deze worden hieronder besproken. Ze zijn vooral gerelateerd aan de nieuwkomers en het leren van de Nederlandse taal.

Uit een eerste resultaat blijkt dat veel studenten met een migratieachtergrond moeite hebben met de Nederlandse taal. Ze vinden die taal moeilijk en daardoor de Entreeschool ook. De taalklas, die bestaat uit zes uur Nederlandse les, wordt over het algemeen saai gevonden en duurt te lang. Sommige studenten denken dat ze beter Nederlands spreken dan ze feitelijk doen, en vinden schrijven, lezen of luisteren ook minder belangrijk. Deze aspecten zijn demotiverend voor de studenten om naar school te gaan; hieraan is dan ook het label 'zelfoverschatting', gegeven. Op een hoger abstractieniveau ligt hieraan vaak een gevoel van 'desinteresse' ten grondslag. Bij doorvragen blijkt dat sommigen studenten frustratie of boosheid voelen dat het spreken van de Nederlandse taal zo moeilijk is. En dat ze er zoveel uren in moeten steken: per week zes uur bij de taalklas en twee uur binnen het profiel.

Een tweede resultaat laat zien dat studenten met een migratieachtergrond niet alleen aan de taal moeten wennen, maar ook aan de Nederlandse cultuur, de omgeving en het weer. Ook missen ze hun ouders en familie, en hebben ze zorgen over hen. Daarnaast hebben ze vaak traumatische ervaringen opgedaan in hun thuisland en op de vlucht naar Nederland die ze moeten verwerken. Ze hebben bijvoorbeeld te maken gehad met geweld en lijden nog aan angsten, depressie, somberheid en verdriet. Het lukt niet altijd om dit alleen te verwerken en ze ervaren daarbij onvoldoende (professionele) hulp. De docenten op de Entreeschool hebben vaak onvoldoende kennis over deze privé problemen om hulp te kunnen bieden. Dit zorgt voor 'psychische problemen en frustratie' en maakt dat ze 'stress omtrent school voelen'.

Een derde resultaat toont dat studenten met een migratieachtergrond veel zaken moeten regelen, omdat ze nieuw in Nederland zijn. Zo moeten ze naar instanties om de gezinshereniging met hun ouders of gezin te regelen of zoeken ze daar hulp om te helpen bij lezen van belangrijke brieven. Er zijn ook studenten die na schooltijd geld moeten verdienen voor de ouders die nog in het thuisland wonen. Dit sturen ze dan op of sparen ze. Het gevolg is dat ze vaak moe zijn, omdat school ook veel energie kost. Daarnaast zijn er studenten die beter Nederlands spreken dan hun ouders, die ook in Nederland wonen. Ze worden dan door hun ouders gevraagd om mee te gaan naar belangrijke afspraken en daar als tolk te fungeren. Door deze 'verplichtingen buiten school' ligt er vaak 'geen prioriteit bij school'. Dit zorgt ervoor dat ze 'extra last voelen en vermoeid zijn'.

Uit een vierde resultaat blijkt dat een aantal externe variabelen oorzaak of ook gevolg kunnen zijn van verzuim. Het meest worden gedragsproblemen genoemd en gebrek aan vaardigheden, zoals te laat komen en te weinig reflectie op eigen handelen. Ook stress als gevolg van (te) hoge verwachtingen van stage, werk, drukte met financiën of het huishouden, sport, koken, relaties en de invloed van sociale media, worden genoemd. Alcohol- en drugsgebruik, pesten en discriminatie kunnen ook een rol spelen, maar de respondenten hebben daar niet veel ervaring mee. Deze externe variabelen zorgen ervoor dat de 'motivatie voor school verlaagt' en dat ze last hebben van 'desinteresse of vermoeidheid'.

In mindere mate worden als oorzaken van verzuim genoemd: de woonsituatie van studenten waarvan de ouders in het thuisland wonen of gescheiden zijn of die in een woongroep wonen. Er is 'geen controle/ stimulans om naar school te gaan', dus de student 'staat er alleen voor'. Ook de relatie met geld (niet breed hebben, omgang geld is moeilijk, maar ik red me wel), kan zorgen voor 'financiële problemen'. Het kan een gevoel geven van 'onmacht en onzekerheid, maar flink willen zijn' en leiden

tot verzuim. Tot slot kan de relatie met school van invloed zijn op verzuim, zoals de school is nieuw, niet leuk, onvoldoende voorlichting over de school, na corona weer wennen en ziekmelden is erg makkelijk. Dit zorgt voor 'lage motivatie' voor school en kan zorgen voor 'desinteresse'.

3.2.2 Resultaten bij mogelijke interventies voor verzuim

Uit de coderingen in schema 3.2 blijkt dat de geïnterviewden verschillende interventies hebben genoemd voor het verzuim van studenten. Hieronder eerst vier interventies die het meest uitgesproken zijn. Ook deze zijn voor een groot deel gerelateerd aan de nieuwkomer en hun specifieke problematiek.

Een eerste resultaat is begin van het schooljaar studenten voorlichten over het vragen van 'vroegtijdige hulp' bij JIP/Stimenz of DUO, zoals bij problemen op gebied van financiën, huisvesting en gezondheid. Dit kan gezien worden als 'preventieve interventie'. Zorg wel dat deze school maatschappelijk werkers voldoende aanwezig zijn en liefst direct dingen kunnen regelen voor de student. Ook moet schoolmaatschappelijk werk weer cursussen aanbieden, zoals ze dat vroeger deden.

Uit een tweede resultaat blijkt dat de relatie tussen student en docent ook heel belangrijk is. Zorg voor 'beter en meer contact met de student', zodat deze 'meer aandacht en begrip' kan krijgen van de docent. Bij een goede relatie met de docent weet de docent eerder wat er speelt, zodat daarop kan worden gehandeld. De geïnterviewde studenten vinden hun band met de docent overigens goed. De geïnterviewde docenten/RMC-consulent vinden dat er meer tijd moet zijn voor mentorgesprekken en minder wisselingen plaats moet vinden van SLB'ers. Ook is gezegd dat kleinere klassen en scholen (zoals vroeger bijvoorbeeld de LTS en MTS) zorgen voor een betere relatie tussen student en docent.

Een derde resultaat wees als interventie uit dat de manier van lesgeven aangepast zouden moeten worden, waarbij aandacht is voor 'flexibiliteit, diversiteit en vaardigheden' van studenten. Dit is bij het selectief coderen gelabeld als 'aanpassen van het curriculum'. Enkele voorbeelden zijn: flexibiliteit in onderwijstijd, stage uren, lessen interessanter maken en vaardigheidstrainingen geven.

Een vierde resultaat geeft aan dat de 'eisen voor vakken aangepast of verlicht' zouden moeten worden, zoals de examens makkelijker maken, niet meer zakken voor rekenen en taal en voor niveau 1 geen aparte profielen meer maken. Dit is ook gelabeld als 'aanpassen van het curriculum'.

Als vijfde resultaat werden twee variaties voorgesteld om de taalklas te aanpassen, gelabeld als 'aanpassen curriculum'. Deze zorgen ervoor dat de 'taalklas leuker en effectiever' wordt en zijn m.n. gericht op studenten met een migratieachtergrond:

Variatie 1: Voorstel is om eerst een half jaar te werken aan de Nederlandse taal van deze studenten; bijvoorbeeld 20 uur per week i.p.v. de 6 uur per week nu. Dat in combinatie met een paar vakken, zoals Burgerschap en Oriëntatie van praktijk. Na dat halve jaar kiezen studenten hun profiel. Het idee is ook om studenten hierbij naar taalklas trekken door af te spreken dat ze bij goede resultaten, positieve houding en een bepaald percentage aanwezigheid (bijvoorbeeld minimaal 80%) eerder mogen stoppen met de taalklas. Dit kan door bijvoorbeeld na vijf 5 weken een toets te doen. Bij positieve resultaten van die toets en positieve andere voorwaarden, kan de student stoppen met de taalklas. Zo niet, dan moet de student doorgaan met de taalklas. Op een later moment volgt dan weer een soortgelijke toets.

Variatie 2: Hierbij wordt de eerste 5 of 10 weken alleen les gegeven in de Nederlandse taal en moet de aanwezigheid van studenten aan bepaalde voorwaarden voldoen (zoals minimaal 80%). Daarna volgt een half jaar oriëntatie op bijvoorbeeld drie profielen (incl. excursies). Dan ervaren ze dat taal ook belangrijk is voor werk en voor burgerschap en studievoordelen. Beide variaties hebben een aantal voordelen, zoals hogere opkomst taalklas, docent ziet de studenten vaker, kan daarom meer weten over hun problemen en betere begeleid worden door professionals op school (maatschappelijk werk, financieel advies, bij trauma's, etc). Er is dan ook een mix waarbij studenten van verschillende profielen in één klas komen.

Variatie 3: Maak geen aparte profielen voor niveau 1. Veel stageactiviteiten zijn namelijk exact hetzelfde: assisteren, schoonmaken, sjouwen et cetera zit dwars door alle profielen heen. Bovendien leer je het verschil tussen de profielen in de praktijk. Zorg daarnaast voor meer algemene kennis en maak examens lichter (zorg dat studenten niet meer kunnen zakken op rekenen en taal).

Andere interventies die minder (uitgebreid) zijn genoemd zijn: bij de intake meer informeren naar eventuele problemen, informeer de ouders (ook in het thuisland) over het verzuim en versterk de onderlinge band tussen studenten. En taaltips voor docenten die de les leuker en effectiever maken.

3.2.3 Geïnterviewde studenten over Aventus

Tijdens de interviews zijn aan de verschillende deelnemers ook vragen gesteld over de Entreeschool, band met docenten en met studenten. Voor zover nog niet genoemd bij de interventies, volgen hieronder de belangrijkste resultaten van de geïnterviewde studenten.

De studenten zijn positief over Aventus. Ze zijn gemotiveerd voor de opleiding en vinden Aventus een goede school. Ook zijn ze van mening dat ze een goed profielkeuze hebben gemaakt (vaak met hulp van docent). Ze willen hierna door naar een hoger niveau en zien een leuke baan voor in de toekomst. De band met de docenten vinden ze goed, hoewel er wel eens miscommunicatie is (vooral vanwege de Nederlandse taal). De docenten hebben ook begrip voor hun persoonlijk situatie. Regelmatig komen leerlingen te laat in de les. Een samenvatting van oorzaken staat in paragraaf 3.2.4. Ook is het verzuimpercentage is vrij hoog. De omgang met andere studenten is goed. Daarbij zoeken studenten met dezelfde migratieachtergrond elkaar vaak op.

3.2.4 Geïnterviewde docenten en consulent over Aventus

Ook aan de geïnterviewde docenten en de RMC-consulent zijn vragen gesteld over de Entreeschool, de band met studenten en de sociale cohesie tussen studenten onderling. Voor zover nog niet genoemd bij de interventies, volgen hieronder de belangrijkste resultaten van hun interviews. De antwoorden geven een globaal beeld van de docenten en RMC-consulent

Er wordt aangegeven dat de intake wat beter (langer en diepgaander) kan. Dit kan door meer persoonlijke hulp te bieden bij problemen, contact op te nemen met de 'afleverende' school, en het Digitaal Doorstroomdossier betrekken (indien aanwezig). Ook kan er beter naar taalniveau gekeken worden door te testen. Verder kiezen studenten ook vaak niet het goede profiel. Studenten van Dienstverlening en Zorg denken over het algemeen goed na over hun profielkeuze (vaak bij dames). Studenten Verkoop en Retail denken er minder goed over na en bij studenten Horeca wisselt dat. Niet elke student weet wat de Entreeschool inhoudt en wat ze er nu of later mee willen doen. Het is beter om eerst oriëntatie aan te bieden op drie profielen. Meisjes kunnen dan bijvoorbeeld ook kennis maken met techniek (bv fiets, verlichting) als algemene kennis. Dit sluit ook aan bij Burgerschap.

Over het algemeen zijn de docenten betrokken bij de studenten; soms teveel. Ze willen weten wat er speelt. Er is veel problematiek, die vaak ook ingewikkeld is. Goede coaching is lastig; soms komt een student niet opdagen bij een mentorgesprek. En ook niet elke student vertelt meteen over zijn of haar problemen. Ook is er een hoge werkdruk, waarbij studenten met problemen veel meer tijd vragen, zodat er voor anderen minder tijd over is, terwijl die het ook verdienen. Soms gebeurt dit ook.

Ook worden er gedragsproblemen bij studenten gesignaleerd, zoals te laat komen, brutaal zijn en een negatieve houding. Verder vinden veel studenten het lastig om eigen gedrag te reflecteren of om feedback te krijgen en eigen fouten in te zien. Ook is de Nederlandse taal moeilijk voor studenten met een migratieachtergrond. Dat kan frustrerend voor ze zijn. Over het algemeen zijn de studenten best sociaal naar elkaar toe en geïnteresseerd in de verschillen en gelijkenissen die ze met elkaar hebben.

Maar dat verschilt per student. Studenten met een migratieachtergrond zoeken elkaar snel op, omdat ze dezelfde taal spreken. Maar een sociale student zal best contact zoeken met iemand buiten zijn eigen thuisland.

De problematiek van veel studenten is echter best pittig; vooral bij studenten met een migratieachtergrond. En ondanks de inspanningen van docenten, RMC-consulenten en andere betrokken professionals om verzuim tegen te gaan, is er bij Aventus nog teveel verzuim. In de komende paragrafen worden de interventies besproken om verzuim te verminderen, en die vanuit de literatuur en vanuit de interviews het beste aansluiten bij de studenten en docenten van Aventus en andere betrokkenen.

3.2.5 Kort antwoord deelvraag 3

In dit hoofdstuk staan de resultaten van interviews met studenten, docenten en een RMC-consulent. Daarbij is gevraagd naar hun verklaringen m.b.t. mogelijke oorzaken, gevolgen en interventies omtrent verzuim bij studenten; de antwoorden op deelvraag 3 van de onderzoeksvraag.

Samenvattend kunnen we concluderen dat zij als oorzaken en/of gevolgen van verzuim verschillende (mentale) problemen zien, zoals de student 'staat er alleen voor (gebrek hulp ouders)', 'voelt extra last en vermoeidheid', voelt 'onmacht, is onzeker, maar wil flink zijn', heeft 'psychische problemen (trauma's/alcoholmisbruik) en frustratie (wennen aan Nederland)' en heeft 'stress omtrent school'. Ook speelt bij de student 'desinteresse' van school en 'afleiding' op school.

Als interventies om verzuim te verminderen worden door de geïnterviewde deelnemers genoemd: 'preventieve interventie' (2x) om inzicht te krijgen in de problemen van de studenten en hulp te kunnen bieden (bijv. financiën/huisvesting/gezondheid/relaties, m.b.v. cursussen), 'ouders meer betrekken/informereren', zorg dat student zich 'minder alleen voelt' in de klas (meer contact/aandacht docent-student) en zorg voor 'meer aandacht en begrip' voor de studenten. Tot slot wordt een viertal interventies voorgesteld dat betrekking heeft op het curriculum/schooldiensten, en kan zorgen voor meer flexibiliteit, diversiteit en aandacht voor vaardigheden op de Entreeschool. Deze interventies kunnen de taalklas en reguliere lessen ook leuker en effectiever maken. In het beroepsproduct staat omschreven dat dit kan door opdrachten in duo's of groepjes te doen: ook rollenspellen, groepsdiscussies of vriendelijke competities. Dat motiveert studenten ook.

Vanwege de zeer hoge verzuimcijfers, is er ook voor gekozen om een overzicht te maken van aanbevelingen die als concrete acties worden weergegeven. In de sessies is overeenstemming bereikt om een inventarisatie en analyse van diverse interventies te maken a.d.h.v. het gedane literatuuronderzoek en interviews. Hier had de opdrachtgever meer aan i.p.v. één interventie gedetailleerd uit te werken. Verder waren de stakeholders (bestuur en docenten) weinig beschikbaar om input te leveren voor het uitwerken van een interventie. Bovendien is het niet mogelijk om inzicht te krijgen in diverse privé-informatie, zoals de financiële situatie, tijdsinvestering en haalbaarheid.

Hoofdstuk 4: Omschrijving ideation fase

Dit laatste hoofdstuk beschrijft voornamelijk de methodiek en de resultaten uit de ideation fase. In de ideation fase is het de bedoeling dat alle gevonden interventies geïnventariseerd wordt, ontwerpideeën geïdentificeerd worden, en er een prototype van mogelijke oplossingen wordt gemaakt. In dit hoofdstuk wordt omschreven hoe dit is volbracht/hier aan is voldaan. Vervolgens wordt antwoord op de laatste deelvraag gegeven door aan te geven welke interventies het beste bij de betrokkenen aansluiten om verzuim te verminderen, en hoe deze ingezet kunnen worden.

Dit hoofdstuk geeft een antwoord op de vierde en tevens laatste deelvraag:

Welke interventies sluiten het beste aan bij de betrokkenen om verzuim te verminderen, en hoe kan dit ingezet worden?

4.1 Methode ideation fase

In de ideation fase is het de bedoeling dat alle gevonden interventies geïnventariseerd worden. Om de vierde deelvraag beantwoord te krijgen, is het van belang om a.d.h.v. verschillende Design Kits in gesprekken met diverse stakeholders te gaan.

Nadat de resultaten uit het onderzoek naar voren kwamen, zijn er diverse mailtjes verstuurd naar verschillende stakeholders om feedbacksessies te houden. De interne stakeholders zijn de opdrachtgeefster, een mede-begeleidingsdeskundige en drie docenten. Externe stakeholders zoals Stimenz, gaven aan geen interesse te hebben. Echter bleek al snel dat alleen de opdrachtgeefster en een mede-begeleidingsdeskundige tijd hadden voor twee sessies: de docenten hadden geen tijd voor feedbacksessies. De opdrachtgeefster en mede-begeleidingsdeskundige waren ook erg druk, daarom duurde het een anderhalve week voordat de eerste sessie gehouden kon worden. De sessies vonden plaats via Teams.

In de twee feedbacksessies is gebrainstormd welke vorm het (prototype van het) beroepsproduct zou krijgen. In de sessies is overeenstemming bereikt om een inventarisatie en analyse van diverse interventies te maken a.d.h.v. het gedane literatuuronderzoek en interviews. Van tevoren was er een conceptversie van een tabel gemaakt, waarin sommige interventies samengevat waren in circa 50 woorden. Het idee van de tabel kwam naar voren omdat dit aansloot bij de onderzoeksvraag, doelstelling, en adviesvraag van de opdrachtgever: de kennis omtrent verzuim vergroten, en met interventies komen die vervolgens verzuim kunnen verlagen. Vanwege de zeer hoge verzuimcijfers, is er ook voor gekozen om een overzicht te maken van aanbevelingen die als concrete acties worden weergegeven. Hier had de opdrachtgever meer aan i.p.v. één interventie gedetailleerd uit te werken. Ook waren er van tevoren vragen opgesteld om tijdens de sessie te bespreken. De algehele resultaten uit de literatuuronderzoek en interviews zijn kritisch besproken. Hieruit ontstond overeenstemming over het idee om een beroepsproduct te maken dat bestond uit een overzicht in een tabel. Hierin wordt bondig concreet uitgelegd hoe de interventies het verzuim kunnen verlagen. Er was genoeg tijd en ruimte om vragen te stellen en antwoorden te krijgen.

De feedback van de opdrachtgeefster en mede-begeleidingsdeskundige is gebruikt om het idee van de tabel verder vorm te geven. Zo was het een wens dat het beroepsproduct een kort, bondig, helder en duidelijke uitstraling had. De Theory of Change worksheet uit de Design Kit was gebruikt om ook richting te geven aan het beroepsproduct (z.d.). Deze tabel is uiteindelijk bijlage 2 uit het beroepsproduct

geworden. Hierin staan twaalf categorieën met verschillende interventies. Deze zijn gebaseerd op de bijbehorende literatuur en interviews in bijlage 1 van het beroepsproduct. Er is gekozen om een gedeelte van het literatuuronderzoek in het beroepsproduct te plaatsen, omdat het praktisch gezien handiger is in hetzelfde bestand te kunnen switchen tussen het overzicht in de tabel en de toelichting van de literatuur.

Het is van belang hier aan te geven dat er serieuze beperkingen zijn aan het uitgevoerde onderzoek. Omdat er geen kwantitatief onderzoek is uitgevoerd, is het onvoldoende bekend wat de exacte oorzaken van verzuim zijn onder Entreeschool studenten. De uitgevoerde interviews zijn onvoldoende representatief voor de doelgroep. De Entreeschool heeft zelf ook geen beschikking over de oorzaken: zo wordt de reden van verzuim tijdens lessen bijvoorbeeld niet geregistreerd. Daardoor is het bijvoorbeeld niet zeker in welke mate ziekte ten grondslag ligt, en dus in welke mate interventies gericht op verlagen van ziekteverzuim effectief zullen zijn. Deze gebrekkige representativiteit is iets wat in het maken van het product meegenomen moest worden.

Met oog op deze gebreken en de wensen van de opdrachtgever, is besloten om o.a. ook de effectgrootte en het type onderzoek inzichtelijk te maken. Dit zijn bruikbare hulpmiddelen die gebruikt kunnen worden op bestuursniveau, zodat in de toekomst een besluit genomen kan worden welke interventies het meest passend zijn. Als er daarnaast nog een kwantitatief onderzoek uitgevoerd wordt, is beter bekend welke interventies het beste kunnen aansluiten. Tevens is dit een aanbeveling van mij.

Bij het kiezen van interventies spelen ook andere factoren een rol, maar dat zijn privé-aspecten van de Entreeschool waar geen inzicht in verkregen kon worden. Het bestuur en docenten van de Entreeschool zijn erg druk. Uit gesprekken blijkt verder dat ze erg terughoudend zijn in het delen met privé-informatie zoals inzicht in de financiële situatie, tijdsinvestering en haalbaarheid. Zij hebben het totale overzicht. Het is dus aan het bestuur om te overleggen welke interventies ingezet gaan worden. Daarbij hebben zij onafhankelijke onderzoekers nodig om onderzoek te doen. Onderzoekers zijn niet in positie beslissingen te maken.

Op verzoek van de scriptiebegeleiders heeft de onderzoeker in het beroepsproduct een nieuw hoofdstuk toegevoegd waarin concrete acties worden aangegeven om het verzuim te verlagen. Dit hoofdstuk is een selectie van aanbevelingen van de onderzoeker op basis van de literatuur, interviews en ervaringen tijdens de stageperiode. In dit hoofdstuk staat op welk niveau dit uitgevoerd dient uit te worden. Ook staat bij veel interventies concrete informatie hoe ze uitgevoerd kunnen worden, zoals het aantal sessies of hoe lang het ongeveer duurt.

4.2 Resultaten ideation fase

In deze paragraaf wordt de vierde deelvraag op hoofdlijnen beantwoord. Uit de resultaten van het onderzoek zijn twaalf categorieën interventies naar voren gekomen om verzuim tegen te gaan, met aanbevelingen om deze in te zetten. Deze categorieën zijn weergegeven in de vorm van een beroepsproduct die de opdrachtgever kan gebruiken. In hoofdstuk 2 van het beroepsproduct staat hiervan de korte weergave en in de bijlagen 1 en 2 staat meer (achtergrond)informatie over die interventies.

Deze twaalf categorieën interventies zijn:

- I. Verbeteren schoolklimaat
- II. Verbeteren schoolveiligheid
- III. Justitie gebaseerde interventies
- IV. Verbeteren schooldiensten

- V. Verbeteren curriculum
- VI. Verbeteren sociale relaties
- VII. Betrekken ouders
- VIII. Versterken kwaliteit docenten
- IX. Verminderen afleidende factoren
- X. Vaardigheden vergroten door docenten
- XI. Mentorschap implementeren
- XII. Ziekte verzuim verlagen

Het antwoord op de deelvraag is dat de verschillende interventies uit de twaalf categorieën het beste ingezet kunnen worden op de Aventus Entreeschool (zie hoofdstuk 2 beroepsproduct). De uitzondering hierbij is de categorie 'verbeteren schoolveiligheid', omdat uit interviews bleek dat er niets mis was met de schoolveiligheid op de Entreeschool. Zo lijkt er geen sprake te zijn van pesten. Per interventie in hoofdstuk 2 van het beroepsproduct staat concreet hoe de interventies ingezet dienen te worden. Ook staat hierbij aangegeven op welk niveau deze uitgevoerd kan worden. Bijlage 1 van het beroepsproduct geeft meer achtergrond informatie over deze interventies. Bijlage 2 geeft meer informatie a.d.h.v. tabellen. Hierin staat de effectgrootte en type onderzoek helder uiteengezet. De opdrachtgever kan ervoor kiezen deze te gebruiken als er selecties gemaakt moeten worden tussen de interventies. Het is in ieder geval opvallend dat er sprake is van triangulatie uit de literatuur en de interviews, zowel uit de oorzaken, gevolgen en interventies omtrent verzuim.

Discussie

In deze discussie worden sterke en zwakke punten van het onderzoek besproken. Aan het einde staan, aanbevelingen voor een eventueel vervolgonderzoek.

Een sterk punt van dit onderzoek is dat er veel informatie is gevonden om de huidige situatie goed in kaart te brengen. Daarbij is gebruik gemaakt van tabellen om dit overzichtelijk te maken. Tijdens het onderzoek is ook gebruik gemaakt van verschillende Design Kits uit de HCD-cyclus. Een ander sterk punt is ook dat in het literatuuronderzoek erg uitgebreid onderzoek is gedaan naar verschillende theorieën, modellen, oorzaken, gevolgen en interventies van verzuim. Zo kan een breed en goed beeld ontstaan over deze problematiek. Daarbij zijn modellen en theorieën gebruikt in figuren, die dit overzichtelijk maken.

In het literatuuronderzoek is methodisch te werk gegaan, en is geprobeerd zoveel mogelijk onderzoeken van hogere kwaliteit te vinden (praktijkrichtlijnen van grote, representatieve instellingen, meta-analyses, systematic reviews, gerandomiseerde (placebo-)gecontroleerde experimenten (met blinding) en longitudinale prospectieve cohorts), van diverse wetenschappelijke databases. Hierbij is geprobeerd rekening te houden met het placebo-effect, of regressie naar het gemiddelde. Naast eerstegraads bronnen is ook gebruik gemaakt van diverse tweedegraads bronnen zoals boeken en rapporten. Vervolgens is ook een harde selectie gemaakt op methodische wijze. Ook is rekening gehouden met interventies voor diverse stakeholders. Door eerst literatuuronderzoek te doen, en op basis daarvan pas een topic- en vragenlijst te maken, is er op deductieve wijze te werk gegaan. Uiteindelijk is er veel informatie gevonden om een uitgebreid antwoord te geven op de onderzoeksvraag.

Bij de semigestructureerde interviews is ook methodisch te werk gegaan. Zo is gebruik gemaakt van diverse Design Kits uit de HCD-cyclus, en is rekening gehouden met ethische toetsing (bijlage 1) door middel van Informed Consent. Aan de hand van een topic- en vragenlijst is geprobeerd ieder interview zo gelijk mogelijk te houden. Ook is de herhaalbaarheid zo groot mogelijk gemaakt door het onderzoek uitgebreid te beschrijven. Bij de selectie van de deelnemers is geprobeerd de steekproef zo representatief, betrouwbaar en valide mogelijk te houden (d.m.v. quotasteekproef), en is met een topiclijst- en vragenlijst te werk gegaan. Door de interviews op dezelfde plekken te houden (Aventus), en doordat alle interviews door mij zijn afgenomen, blijft de betrouwbaarheid en validiteit ook hoog. Echter is er geen uitgebreide analyse gedaan om de betrouwbaarheid en validiteit te toetsen.

Er zijn transcripties gemaakt en diverse uitkomsten zijn ook samengevat in twee tabellen (bijlagen 8 en 9). Zo is er een audit trail gemaakt. Vervolgens is er gecodeerd via Find Themes, en heb deze ook in de resultaten opgenomen. Ook tijdens de interviews is rekening gehouden met diverse stakeholders. Uit de resultaten was te zien dat er ook sprake was van triangulatie. Diverse resultaten uit de interviews, als de literatuur kwamen overeen. Door middel van een passend beroepsproduct, zijn diverse interventies vervolgens samengevat en concreet in een overzicht opgenomen.

Sterktes uit de Ideation fase zijn dat er tijdens de feedbacksessies diverse Design Kits gebruikt werden, en er voldoende tijd was om vragen te stellen en antwoorden te krijgen. In de sessies **was ook** overeenstemming bereikt om een inventarisatie en analyse van diverse interventies te maken a.d.h.v. het gedane literatuuronderzoek en interviews. Ook is feedback verwerkt in het beroepsproduct (bijvoorbeeld effectgrootte en type onderzoek) zodat de opdrachtgever eventueel later nog een beslissing kan maken als kwantitatief onderzoek uitgevoerd is. Verder is in het beroepsproduct rekening gehouden met interventies voor diverse stakeholders. Zo zijn er interventies die expliciet door externe hulpverleners of professionals (stakeholders) uitgevoerd dienen te worden. Denk bijvoorbeeld aan het Jongeren Informatie Punt (JIP), of jeugdarts. Ook is recent aan het beroepsproduct een overzicht

toegevoegd met aanbevelingen voor concrete acties van interventies. Het beroepsproduct sluit nu ook nog beter aan op wensen van opdrachtgever.

Tegelijk zijn er ook diverse zwaktes in dit onderzoek te benoemen. In het literatuuronderzoek zitten veel onderzoeken uit westerse landen. Hoewel dit niet direct een nadelig effect heeft op de conclusies uit dit onderzoek omdat de opdrachtgever in een westers land ligt, is er wel minder rekening gehouden met culturele aspecten van studenten met een niet-westerse achtergrond. Ook is een gedeelte van de onderzoeken uitgevoerd in westerse landen buiten West-Europa, waar bepaalde variabelen en resultaten in meer of mindere mate een rol spelen bij verzuim van studenten.

Verder gaven veel onderzoeken, waaronder ook de meta-analyses en systematic reviews, aan dat er sprake was van bias of onderzoeken van lage kwaliteit. Denk hierbij aan onderzoeken met een gebrekkige methodologie, zoals het gebrek aan een placebo-groep i.p.v. een controlegroep, een groot aantal respondenten, een gebrek aan een lange follow-up met multivariate analyse, meetinstrumenten met een gebrekkige validiteit en/of betrouwbaarheid, abstracte termen en definities van variabelen, of het niet in acht nemen van een Hawthorne effect (dat ook de controlegroep positieve prestaties behaalt omdat het deelneemt aan het onderzoek). Omdat er niet vaak gebruik is gemaakt van dubbel-blind of driedubbel-blind onderzoek, kan er sprake zijn van een experimenteel verwachtingseffect. Ook zijn quasi-experimentele en observationele onderzoeken in het literatuuronderzoek opgenomen, zodat er niet altijd sprake is van randomisering. Een gevolg hiervan is dat het niet meer zeker is of effecten het gevolg zijn van willekeurige variabelen, of selectiebias. Bij de meta-analyses is ook niet gecheckt of diverse meta-analyses dezelfde onderzoeken gebruiken.

Daarnaast is bij sommige onderzoeken niet uitgebreid de methodologie, resultaten en discussie gelezen. De essentie is wel eruit gepakt. Dit had voornamelijk te maken met een gebrek aan tijd. Ook is niet expliciet gekeken of de tijdschriften wel op de Master Journal List stonden. Het was achteraf gezien wel handig geweest om te checken of het wel peer-reviewed was. De fout is dat hier automatisch vanuit is gegaan, maar hoeft niet altijd het geval te zijn. Als observationeel onderzoek gebruikt is, is zoveel mogelijk geprobeerd analytische onderzoeken te gebruiken van hogere kwaliteit. Soms is ook descriptief onderzoek i.p.v. analytisch onderzoek gebruikt zonder dit expliciet in de tekst te benoemen.

Ieder onderzoek dat gebruikt is ging wel over studenten, echter was dit niet altijd expliciet de doelgroep van 16 en 27 jaar. In sommige gevallen waren de respondenten in het desbetreffende onderzoek jonger. Toch is besloten deze onderzoeken mee te nemen, omdat de relatieve verschillen tussen een 13-jarige en een 17-jarige niet een enorm vertekend beeld leveren op de uiteindelijke resultaten. Beiden zijn nog adolescenten. De verschillen tussen een 17-jarige en een 21-jarige zijn mogelijk groter.

Wat betreft de interviews is soms een suggestieve vraag gesteld. De interviewer deed dit om te helpen, echter kan het antwoord van de geïnterviewde hiermee beïnvloed worden. In vervolgonderzoek is het beter om vragen volledig open te formuleren. Door ook vragen te stellen over medestudenten, is geprobeerd dit te minimaliseren. Natuurlijk kan het ook dan zijn dat studenten liever niet over hen willen klikken.

Uiteraard is het lage aantal respondenten ook een gebrek geweest. Aanvankelijk zou er met twaalf respondenten een interview gehouden worden. Hier bleef echter de helft van over. Toch kon wel genoeg informatie gehaald worden uit de interviews. Dit kwam vooral ook omdat ze een stuk langer waren dan gepland was. Uiteindelijk is er iets meer dan acht uur aan interviews gehouden. Echter, ook twaalf respondenten zou een laag aantal geweest zijn voor mijn onderzoek en onvoldoende representatief. Ook bij verzadiging (het niet meer opdoen van nieuwe informatie uit interviews), kan het nog steeds zo zijn dat studenten persoonlijke informatie achterhouden, sociaal wenselijk antwoorden, niet op de hoogte zijn van hun aandoeningen, of oorzaken van verzuim niet durven aan

te geven. Natuurlijk kan het ook zo zijn dat studenten met een breed scala aan andere oorzaken van verzuim niet geïnterviewd zijn. Daarom is het belangrijk dat er naast kwalitatief onderzoek, ook erg breed een literatuuronderzoek is uitgevoerd.

Een zwakte uit de Ideation fase is dat er slechts twee feedbacksessies zijn geweest met twee stakeholders. Als meer belanghebbenden hadden deelgenomen was er mogelijk breder draagvlak geweest voor implementatie van het product. Een andere zwakte is dat het niet mogelijk is om inzicht te krijgen in diverse privé-aspecten (financiële situatie, tijdsinvestering en haalbaarheid zoals van de Entreeschool. Het bestuur en docenten van de Entreeschool zijn erg druk.

Voortbouwend op dit onderzoek, is een aanbeveling om een kwantitatief onderzoek (bijv. vragenlijst) af te nemen. Dit zal een accurater en representatiever beeld kunnen geven over de exacte oorzaken en gevolgen van verzuim zijn. De vragenlijst kan opgesteld worden aan de hand van de resultaten uit het onderzoek, en ingedeeld worden a.d.h.v. de twaalf categorieën in het beroepsproduct. Daarmee zouden passende interventies gevonden kunnen worden om verzuim onder studenten effectief en efficiënt te verminderen, en de bruikbaarheid van het beroepsproduct te vergroten. Veronderstelt is dat het beroepsproduct een breed scala aan mogelijke interventies aanbiedt. Het beroepsproduct is overzichtelijk en bevat effectgroottes die aangeven in hoeverre de afzonderlijke interventies effectief zijn. Helaas waren er slechts twee gesprekken met de opdrachtgeefster en mede-begeleider mogelijk om vorm te geven aan het beroepsproduct.

Conclusie

De onderzoeksvraag van dit onderzoek luidt: Hoe kan verzuim onder studenten van de Aventus Entreeschool verminderd worden om hen te helpen een startkwalificatie te halen? Deze vraag is aan de hand van deelvragen opgedeeld.

De conclusie van de eerste deelvraag – de huidige situatie omtrent verzuim onder de studenten van de Aventus Entreeschool – is: het aantal niet-westerse studenten is de laatste jaren enorm gegroeid in vergelijking met het aantal westerse studenten (waaronder Nederlanders). Het aantal Entreeschool studenten is in grote mate gelijk gebleven, terwijl er de laatste jaren behoorlijk veel studenten bij LPA, RMC en DUO gemeld worden. Verzuimcijfers zijn erg hoog: het gemiddeld aantal geregistreerde studenten op een dag is ...%, terwijl het gemiddelde studenten aanwezig per les ...% is. Interventies van de Entreeschool zijn onvoldoende effectief.

De conclusie van de tweede deelvraag – verklaringen die de literatuur biedt m.b.t. mogelijke oorzaken, gevolgen en interventies omtrent verzuim bij studenten – is: er zijn diverse modellen en theorieën die verzuim kunnen voorspellen en verklaren. Dit zijn de zelfdeterminatietheorie, participatie-identificatiemodel, sociale controletheorie en I-Change model. Oorzaken en gevolgen van verzuim kunnen globaal ingedeeld worden in individuele factoren, gezinsfactoren, en schoolfactoren. Oorzaken zijn zeer divers en de gevolgen van verzuim kunnen erg serieus zijn. Globaal gezien zijn er interventies die ook betrekking hebben op individuele factoren, gezinsfactoren, en schoolfactoren. Denk aan het vergroten van vaardigheden en kwaliteit bij docenten, steun (ook van ouders en andere organisaties), de motivatie, het schoolklimaat, de veiligheid, het verbeteren van onderlinge relaties, schooldiensten/het curriculum, motivatie en gezond gedrag, en het verlagen van afleidende factoren en ziekteverzuim. Ondanks de grote hoeveelheid aan gevonden informatie, zijn sterk methodisch opgezette onderzoeken zeer schaars. Er dient rekening gehouden te worden met vertekeningen bij de resultaten.

De conclusie van de derde deelvraag – verklaringen van geïnterviewden m.b.t. mogelijke oorzaken, gevolgen en interventies omtrent verzuim bij studenten – is: voor wat betreft oorzaken en gevolgen kunnen studenten psychische- en gezondheidsproblemen hebben. Ze staan er vaak alleen voor, hebben geen hulp van ouders, voelen zich vermoeid en ervaren stress. Ook is er sprake van desinteresse en afleiding bij studenten. Uit interviews blijkt dat interventies preventief en curatief kunnen zijn: hulp bieden met financiën, huisvesting, gezondheid en relaties kan helpen. Ook het meer betrekken en informeren van ouders, meer contact, begrip en aandacht tussen docent-student, het veranderen van het curriculum en schooldiensten aandacht voor vaardigheden worden allen benoemd. Tevens is het belangrijk om te kijken hoe verzuim bij de taalklas sterk teruggedrongen kan worden. Wel dient rekening gehouden te worden met de lage representativiteitscore door het lage aantal deelnemers.

De conclusie van de laatste deelvraag – welke interventies het beste aansluiten bij de betrokkenen om verzuim te verminderen, en hoe deze ingezet kunnen worden – is: veel verschillende interventies zullen waarschijnlijk erg effectief zijn vanwege de hoge verzuimcijfers. Het is echter lastig te zeggen welke interventies het meest effectief zijn, vanwege de lage representativiteit uit het kwalitatieve onderzoek. Waarschijnlijk zullen interventies die gebaseerd zijn op het verbeteren van de schoolveiligheid niet effectief zijn. Het overzicht in het beroepsproduct geeft verder de effectgroottes en het type onderzoek aan als heuristiek. Op deze manier kan afgelezen worden welke interventies het meest effectief zijn. Het is aan de diverse stakeholders om te kijken welke interventies het meest kosteneffectief en efficiënt zijn. Wel zijn er specifieke aanbevelingen gemaakt, deze zijn als concrete acties weergegeven. Daarin staat hoe verzuim exact verminderd kan worden.

Alle vier deelvragen samen geven antwoord op de hoofdvraag. Er zijn diverse interventies mogelijk die het hoge verzuim aan de Entreeschool kunnen verlagen. Het is belangrijk dat meerdere interventies

ingezet gaan worden, vanwege het brede scala aan oorzaken en gevolgen van verzuim onder de Entreeschool studenten. Het overzicht in het beroepsproduct beoogt daarmee zo accuraat en helder mogelijk te beantwoorden welke interventies op welke manier het verzuim van studenten het best kunnen verminderen, zodat zij een startkwalificatie kunnen behalen. Een breed vervolgonderzoek in de vorm van een vragenlijst onder studenten wordt sterk aangeraden. Daarmee kan een representatiever beeld gecreëerd worden van de oorzaken, gevolgen, en meest effectieve interventies onder Entreeschool studenten en diverse stakeholders.

Literatuurlijst

- Allen, C.W., Diamond-Myrsten, S., & Rollins, L.K. (2018). School Absenteeism in Children and Adolescents. *American family physician*, 98(12), 738-744. Geraadpleegd op 27 maart 2022, van <https://www.aafp.org/pubs/afp/issues/2018/1215/p738.html>
- Allen, K., Kern, M. L., Vella-Brodrick, D., Hattie, J., & Waters, L. (2016). What Schools Need to Know About Fostering School Belonging: a Meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 30(1), 1–34. <https://doi.org/10.1007/s10648-016-9389-8>
- Allison, M. A., Attisha, E., Lerner, M., De Pinto, C. D., Beers, N. S., Gibson, E. J., Gorski, P., Kjolhede, C., O’Leary, S. C., Schumacher, H., & Weiss-Harrison, A. (2019). The Link Between School Attendance and Good Health. *Pediatrics*, 143(2). <https://doi.org/10.1542/peds.2018-3648>
- Alperin, A., Reddy, L. A., Glover, T. A., Bronstein, B., Wiggs, N. B., & Dudek, C. M. (2021). School-Based Interventions for Middle School Students With Disruptive Behaviors: A Systematic Review of Components and Methodology. *School Psychology Review*, 1–26. <https://doi.org/10.1080/2372966x.2021.1883996>
- Aventus. (z.d.-a). *Klaar voor de toekomst*. Geraadpleegd op 28 maart 2022, van <https://www.ventus.nl/dit-ventus/over-ventus/klaar-voor-de-toekomst>
- Aventus. (z.d.-b). *Wie doet wat: bestuur en organisatie*. Geraadpleegd op 28 maart, van <https://www.ventus.nl/dit-ventus/over-ventus/wie-doet-wat-bestuur-en-organisatie>
- Aventus. (2017, augustus). *Entreeschool Mbo-opleidingen niveau 1*. Geraadpleegd op 24 maart 2021, van [Entreeschool Mbo-opleidingen niveau 1 - PDF Free Download \(docplayer.nl\)](https://www.ventus.nl/dit-ventus/over-ventus/entreeschool-mbo-opleidingen-niveau-1)
- Aventus. (2018, oktober). *Kwaliteitsagenda 2019-2022*.
- Aventus. (2021, mei). *Jaarverslag 2020*. Geraadpleegd op 26 maart 2022, van <https://webstorage.onlinepublisher.nl/ventus/publications/7634578f-ef00-4231-b89e-22120e7c6ecc/original.pdf>
- Baarda, B. (2014). Wat wil de onderzoeker weten? *Dit is onderzoek!* (2de editie, pp. 21-23). Noordhoff Uitgevers.

- Beane, A., Miller, T. W., & Spurling, R. (2008). The Bully Free Program: A Profile for Prevention in the School Setting. *School Violence and Primary Prevention*, 391–405. https://doi.org/10.1007/978-0-387-77119-9_20
- Berg, T. A. (2018). *Can We Increase Attendance and Decrease Chronic Absenteeism with a Universal Prevention Program? A Randomized Control Study of Attendance and Truancy Universal Procedures and Interventions* [Proefschrift, University of Oregon, Oregon]. Geraadpleegd op 29 maart 2022, van https://scholarsbank.uoregon.edu/xmlui/bitstream/handle/1794/23768/Berg_oregon_0171A_12195.pdf?sequence=1%26isAllowed=y
- Birioukov, A. (2021). Absent on Absenteeism: Academic Silence on Student Absenteeism in Canadian Education. *Canadian Journal of Education/Revue canadienne de l'éducation*, 44(3), 718–731. <https://doi.org/10.53967/cje-rce.v44i3.4663>
- Bowers, J. M., & Moyer, A. (2017). Effects of school start time on students' sleep duration, daytime sleepiness, and attendance: a meta-analysis. *Sleep Health*, 3(6), 423–431. <https://doi.org/10.1016/j.sleh.2017.08.004>
- Bradshaw, C. P., Mitchell, M. M., & Leaf, P. J. (2009). Examining the Effects of Schoolwide Positive Behavioral Interventions and Supports on Student Outcomes. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 12(3), 133–148. <https://doi.org/10.1177/1098300709334798>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2022), *Mbo; deelnemers, niveau, leerweg, migratieachtergrond*, geraadpleegd op 24-03-2022 van [StatLine - Mbo; deelnemers, niveau, leerweg, migratieachtergrond \(cbs.nl\)](https://statline.cbs.nl/mbo-deelnemers-niveau-leerweg-migratieachtergrond)
- Chang, H. N., Osher, D., Schanfield, M., Sundius, J., & Bauer, L. (2019). *Using Chronic Absence Data to Improve Conditions for Learning*. Attendance Works. Geraadpleegd op 22 maart 2022, van [https://www.attendanceworks.org/wp-content/uploads/2019/06/Attendance Works Using Chronic Absence 091619.pdf](https://www.attendanceworks.org/wp-content/uploads/2019/06/Attendance-Works-Using-Chronic-Absence-091619.pdf)
- Chappell, S. L., O'Connor, P., Withington, C., & Stegelin, D. A. (2015). *A meta-analysis of dropout prevention outcomes and strategies* (A Technical Report in Collaboration with The Center for Educational Partnerships at Old Dominion University). Clemson, SC: National Dropout Prevention Center/Network at Clemson University. Geraadpleegd op 23 maart 2022, van <http://www.dropoutprevention.org/meta-analysis-dropout-prevention-outcome->

[strategies/A%20Meta-Analysis%20of%20DOP%20Outcomes%20and%20Strategies%20-%20Chappell%20et%20al%202015.pdf](#)

Cheng, A., Hitt, C., Kisida, B., & Mills, J. N. (2017). “No Excuses” Charter Schools: A Meta-Analysis of the Experimental Evidence on Student Achievement. *Journal of School Choice*, 11(2), 209–238.

<https://doi.org/10.1080/15582159.2017.1286210>

Cherry, K. (2022, 5 maart). *What Are Psychological Theories?* Verywell Mind. Geraadpleegd op 27 maart 2022, van <https://www.verywellmind.com/what-is-a-theory-2795970>

Claes, E., Hooghe, M., & Reeskens, T. (2009). Truancy as a contextual and school-related problem: a comparative multilevel analysis of country and school characteristics on civic knowledge among 14 year olds. *Educational Studies*, 35(2), 123–142. <https://doi.org/10.1080/03055690802470258>

College ter Beoordeling van Geneesmiddelen. (z.d.). Coronavaccins. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van <https://edu.nl/nbt3r>

Converse, N., & Lignugaris/Kraft, B. (2008). Evaluation of a School-based Mentoring Program for At-Risk Middle School Youth. *Remedial and Special Education*, 30(1), 33–46.

<https://doi.org/10.1177/0741932507314023>

Cornell, D., & Huang, F. (2016). Authoritative School Climate and High School Student Risk Behavior: A Cross-sectional Multi-level Analysis of Student Self-Reports. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(11), 2246–2259. <https://doi.org/10.1007/s10964-016-0424-3>

Crooks, C. V., Chiodo, D., Thomas, D., & Hughes, R. (2009). Strengths-based Programming for First Nations Youth in Schools: Building Engagement Through Healthy Relationships and Leadership Skills. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 8(2), 160–173.

<https://doi.org/10.1007/s11469-009-9242-0>

Daily, S. M., Smith, M. L., Lilly, C. L., Davidov, D. M., Mann, M. J., & Kristjansson, A. L. (2020). Using School Climate to Improve Attendance and Grades: Understanding the Importance of School Satisfaction Among Middle and High School Students. *Journal of School Health*, 90(9), 683–693.

<https://doi.org/10.1111/josh.12929>

De Baat, M., Messing, C., & Prins, D. (2014). *Wat werkt bij schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten?* Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd op 18 maart 2022, van

https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Watwerkt_VSVenverzuim.pdf

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behaviour*. New York: Plenum.

De Klein, K., & Wesselman, M. (2015, 23 december). *I-Change model: 5 theorieën over gedrag gecombineerd*. Allesoversport.nl. Geraadpleegd op 28 maart 2022, van <https://auteurs.allesoversport.nl/wp-content/uploads/2021/08/I-Change-Model.jpg>

De Kroon, M. L. A., Bulthuis, J., Mulder, W., Schaafsma, F. G., & Anema, J. R. (2016). Reducing sick leave of Dutch vocational school students: adaptation of a sick leave protocol using the intervention mapping process. *International Journal of Public Health*, 61(9), 1039–1047. <https://doi.org/10.1007/s00038-016-0840-x>

Design Kit. (z.d.). *Methods*. Geraadpleegd op 12 maart 2022, van <https://www.designkit.org/methods>

De Vries, H., Dijk, F., Wetzels, J., Mudde, A., Kremers, S., Ariza, C., Vitória, P. D., Fielder, A., Holm, K., Janssen, K., Lehtovuori, R., & Candel, M. (2003). The European Smoking prevention Framework Approach (EFSA): an example of integral prevention. *Health Education Research*, 18(5), 611–626. <https://doi.org/10.1093/her/cyg031>

Dienst Gezondheid & Jeugd. (2020). *Protocol schoolverzuim*. Geraadpleegd op 21 maart 2022, van https://www.dienstgezondheidjeugd.nl/assets/uploads/LVS/Verzuimprotocollen/2020-05-12_PO_Protocol_schoolverzuim.pdf

Dienst Uitvoering Onderwijs. (z.d.). *Melden verzuimsoort 16 uur in 4 weken en Langdurig Relatief Verzuim*. Geraadpleegd op 21 maart 2022, van <https://duo.nl/zakelijk/images/voorbeeld-melden-16-uur-in-4-weken-en-lrv.pdf>

Donelly, C. (z.d.). *Zelfbeschikkingstheorie* [Illustratie]. Wikipedia. Geraadpleegd op 27 maart 2022, van <https://nl.wikipedia.org/wiki/Zelfbeschikkingstheorie#/media/Bestand:Zelfdeterminatietheorie.png>

DuBois, D. L., Portillo, N., Rhodes, J. E., Silverthorn, N., & Valentine, J. C. (2011). How Effective Are Mentoring Programs for Youth? A Systematic Assessment of the Evidence. *Psychological Science in the Public Interest*, 12(2), 57–91. <https://doi.org/10.1177/1529100611414806>

Đurišić, M., & Bunijevac, M. (2017). Parental Involvement as a Important Factor for Successful Education. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 7(3), 137-153.

- Effect size. (2022, 23 maart). In *Wikipedia*. Geraadpleegd op 28 maart 2022, van https://en.wikipedia.org/wiki/Effect_size#Relative_risk
- Egger, H. L., Costello, J. E., & Angold, A. (2003). School Refusal and Psychiatric Disorders: A Community Study. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 42(7), 797–807. <https://doi.org/10.1097/01.chi.0000046865.56865.79>
- Eklund, K., Burns, M. K., Oyen, K., DeMarchena, S., & McCollom, E. M. (2020). Addressing Chronic Absenteeism in Schools: A Meta-Analysis of Evidence-Based Interventions. *School Psychology Review*, 51(1), 95–111. <https://doi.org/10.1080/2372966x.2020.1789436>
- Ekstrand, B. (2015). What it takes to keep children in school: a research review. *Educational Review*, 67(4), 459–482. <https://doi.org/10.1080/00131911.2015.1008406>
- Epstein, J. L., & Sheldon, S. B. (2002). Present and Accounted for: Improving Student Attendance Through Family and Community Involvement. *The Journal of Educational Research*, 95(5), 308–318. <https://doi.org/10.1080/00220670209596604>
- Faggiano, F., Vigna-Taglianti, F. D., Versino, E., Zambon, A., Borraccino, A., & Lemma, P. (2008). School-based prevention for illicit drugs use: A systematic review. *Preventive Medicine*, 46(5), 385–396. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2007.11.012>
- Farrell, A. D., Meyer, A. L., & White, K. S. (2001). Evaluation of Responding in Peaceful and Positive Ways (RIPP): A School-Based Prevention Program for Reducing Violence Among Urban Adolescents. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 30(4), 451–463. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp3004_02
- Ferm. (2020a, mei). *Kwalitatieve Evaluatie Coaching Jongeren in het kader van voortijdig schoolverlaten* (VSV).
- Ferm. (2020b, december). *Regionaal programma VSV 2020 2024*. Gedownload op 24 maart 2022, van <https://www.ferm-s3h.nl/wp-content/uploads/2020/12/Regionaal-Programma-VSV-2020-2024-def-1.pdf>
- Finning, K., Ukoumunne, O. C., Ford, T., Danielsson-Waters, E., Shaw, L., Romero De Jager, I., Stentiford, L., & Moore, D. A. (2019a). The association between child and adolescent depression and poor attendance at school: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Affective Disorders*, 245, 928–938. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2018.11.055>

- Finning, K., Ukoumunne, O. C., Ford, T., Danielson-Waters, E., Shaw, L., Romero De Jager, I., Stentiford, L., & Moore, D. A. (2019b). Review: The association between anxiety and poor attendance at school - a systematic review. *Child and Adolescent Mental Health*, 24(3), 205–216.
<https://doi.org/10.1111/camh.12322>
- Flay, B. R., Graumlich, S., Segawa, E., Burns, J. L., & Holliday, M. Y. (2004). Effects of 2 Prevention Programs on High-Risk Behaviors Among African American Youth. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 158(4), 377. <https://doi.org/10.1001/archpedi.158.4.377>
- Fletcher, A., Bonell, C., & Hargreaves, J. (2008). School Effects on Young People's Drug Use: A Systematic Review of Intervention and Observational Studies. *Journal of Adolescent Health*, 42(3), 209–220.
<https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2007.09.020>
- Fredricks, J. A., & Eccles, J. S. (2006). Extracurricular Involvement and Adolescent Adjustment: Impact of Duration, Number of Activities, and Breadth of Participation. *Applied Developmental Science*, 10(3), 132–146. https://doi.org/10.1207/s1532480xads1003_3
- Freeman, J., Simonsen, B., McCoach, D. B., Sugai, G., Lombardi, A., & Horner, R. (2015). Relationship Between School-Wide Positive Behavior Interventions and Supports and Academic, Attendance, and Behavior Outcomes in High Schools. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 18(1), 41–51.
<https://doi.org/10.1177/1098300715580992>
- Gall, G., Pagano, M. E., Desmond, M. S., Perrin, J. M., & Murphy, J. M. (2000). Utility of Psychosocial Screening at a School-based Health Center. *Journal of School Health*, 70(7), 292–298.
<https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.2000.tb07254.x>
- Geller, J. D., Voight, A., Wegman, H., & Nation, M. (2013). How Do Varying Types of Youth Civic Engagement Relate to Perceptions of School Climate? *Applied Developmental Science*, 17(3), 135–147. <https://doi.org/10.1080/10888691.2013.804377>
- Gerlinger, J., Viano, S., Gardella, J. H., Fisher, B. W., Chris Curran, F., & Higgins, E. M. (2021). Exclusionary School Discipline and Delinquent Outcomes: A Meta-Analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 50(8), 1493–1509. <https://doi.org/10.1007/s10964-021-01459-3>
- Ginsburg, A.L., Jordan, P., & Chang, H.N. (2014). *Absences Add Up: How School Attendance Influences Student Success*. Attendance Works. Gedownload op 29 maart 2022, van
https://www.attendanceworks.org/wp-content/uploads/2017/05/Absenses-Add-Up_September-3rd-2014.pdf

- Gottfried, M. A., Kirksey, J. J., & Ozuna, C. S. (2020). Exploring the Links Between Student and Classmate Chronic Absenteeism. *Teachers College Record: The Voice of Scholarship in Education*, 122(12), 1–28. <https://doi.org/10.1177/016146812012201205>
- Gottfried, M., & Ansari, A. (2022). Classrooms with high rates of absenteeism and individual success: Exploring students' achievement, executive function, and socio-behavioral outcomes. *Early Childhood Research Quarterly*, 59, 215–227. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2021.11.008>
- Hahn, R. A., Knopf, J. A., Wilson, S. J., Truman, B. I., Milstein, B., Johnson, R. L., Fielding, J. E., Muntaner, C. J., Jones, C. P., Fullilove, M. T., Moss, R. D., Ueffing, E., & Hunt, P. C. (2015). Programs to Increase High School Completion. *American Journal of Preventive Medicine*, 48(5), 599–608. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2014.12.005>
- Hamlin, D. (2020). Can a Positive School Climate Promote Student Attendance? Evidence From New York City. *American Educational Research Journal*, 58(2), 315–342. <https://doi.org/10.3102/0002831220924037>
- Hancock, K. J., Cave, L., Christensen, D., Mitrou, F., & Zubrick, S. R. (2021). Associations Between Developmental Risk Profiles, Mental Disorders, and Student Absences Among Primary and Secondary Students in Australia. *School Mental Health*, 13(4), 756–771. <https://doi.org/10.1007/s12310-021-09443-9>
- HealthyPeople.gov. (z.d.). *Educational and Community-Based Programs | Healthy People 2020*. Geraadpleegd op 21 maart 2022, van <https://www.healthypeople.gov/2020/topics-objectives/topic/educational-and-community-based-programs/objectives>
- Henry, K. L., & Huizinga, D. H. (2007). School-related Risk and Protective Factors Associated with Truancy among Urban Youth Placed at Risk. *The Journal of Primary Prevention*, 28(6), 505–519. <https://doi.org/10.1007/s10935-007-0115-7>
- Hill, N. E., & Tyson, D. F. (2009). Parental involvement in middle school: A meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental Psychology*, 45(3), 740–763. <https://doi.org/10.1037/a0015362>
- Hoagwood, K. E., Serene Olin, S., Kerker, B. D., Kratochwill, T. R., Crowe, M., & Saka, N. (2007). Empirically Based School Interventions Targeted at Academic and Mental Health Functioning. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 15(2), 66–92. <https://doi.org/10.1177/10634266070150020301>

- Hoagwood, K. E., Serene Olin, S., Kerker, B. D., Kratochwill, T. R., Crowe, M., & Saka, N. (2007). Empirically Based School Interventions Targeted at Academic and Mental Health Functioning. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 15(2), 66–92. <https://doi.org/10.1177/10634266070150020301>
- Hoogsteder, M., Douma, L. N., Eskens, C., Berendsen, R. L., Vanneste, Y., & Schaafsma, F. G. (2021). Professionals' and Students' Perceived Needs for an Online Supportive Application for Reducing School Absence and Stimulating Reintegration: Concept Mapping Study. *JMIR formative research*, 5(6), e24659. <https://doi.org/10.2196/24659>
- Hughes, A., Wade, K. H., Dickson, M., Rice, F., Davies, A., Davies, N. M., & Howe, L. D. (2021). Common health conditions in childhood and adolescence, school absence, and educational attainment: Mendelian randomization study. *npj Science of Learning*, 6(1). <https://doi.org/10.1038/s41539-020-00080-6>
- Jennifer, R. (2004). *Increasing Student Attendance: Strategies From Research and Practice*. Northwest Regional Education Laboratory Geraadpleegd op 18 maart 2022, van <https://educationnorthwest.org/sites/default/files/increasing-student-attendance.pdf>
- Johnson, S. L., Burke, J. G., & Gielen, A. C. (2012). Urban Students' Perceptions of the School Environment's Influence on School Violence. *Children & Schools*, 34(2), 92–102. <https://doi.org/10.1093/cs/cds016>
- Jones, L.P., Harris, R.A., & Finnegan, D.J. (2002). School Attendance Demonstration Project: An Evaluation of a Program to Motivate Public Assistance Teens to Attend and Complete School in an Urban School District. *Research on Social Work Practice*, 12(2), 222–237. <https://doi.org/10.1177/104973150201200202>
- Karcher, M. (2009). Increases in Academic Connectedness and Self-Esteem among High School Students who Serve as Cross-Age Peer Mentors. *Professional School Counseling*, 12(4), 2156759X0901200. <https://doi.org/10.1177/2156759x0901200403>
- Karlberg, M., Klang, N., Andersson, F., Hancock, K., Ferrer-Wreder, L., Kearney, C., & Galanti, M. R. (2020). The Importance of School Pedagogical and Social Climate to Students' Unauthorized Absenteeism – a Multilevel Study of 101 Swedish Schools. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 66(1), 88–104. <https://doi.org/10.1080/00313831.2020.1833244>

- Kearney, C. A., & Graczyk, P. (2013). A Response to Intervention Model to Promote School Attendance and Decrease School Absenteeism. *Child & Youth Care Forum*, 43(1), 1–25.
<https://doi.org/10.1007/s10566-013-9222-1>
- Keppens, G., Spruyt, B., & Dockx, J. (2019). Measuring School Absenteeism: Administrative Attendance Data Collected by Schools Differ From Self-Reports in Systematic Ways. *Frontiers in Psychology*, 10.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02623>
- Kholasezadeh MD, G., Yassini A., S., M., Vaseghi, H. & Poormovahed, Z. (2013). Study of truancy prevalence and its associated factors among boy students at Yazd high schools. *Global Journal of Guidance and Counseling*, 3(1), 08-13. Geraadpleegd op 25 maart 2022, van
https://www.academia.edu/35504183/Study_of_truancy_prevalence_and_its_associated_factors_among_boy_students_at_Yazd_high_schools
- Korpershoek, H., Canrinus, E. T., Fokkens-Bruinsma, M., & De Boer, H. (2019). The relationships between school belonging and students' motivational, social-emotional, behavioural, and academic outcomes in secondary education: a meta-analytic review. *Research Papers in Education*, 35(6), 641–680. <https://doi.org/10.1080/02671522.2019.1615116>
- Korpershoek, H., Harms, T., De Boer, H., Van Kuijk, M., & Doolaard, S. (2016). A Meta-Analysis of the Effects of Classroom Management Strategies and Classroom Management Programs on Students' Academic, Behavioral, Emotional, and Motivational Outcomes. *Review of Educational Research*, 86(3), 643–680. <https://doi.org/10.3102/0034654315626799>
- Låftman, S., Ramberg, J., & Modin, B. (2020). School Ethos and Recurring Sickness Absence: A Multilevel Study of Ninth-Grade Students in Stockholm. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(3), 745. <https://doi.org/10.3390/ijerph17030745>
- Lauchlan, F. (2003). Responding to Chronic Non-attendance: A review of intervention approaches. *Educational Psychology in Practice*, 19(2), 133–146. <https://doi.org/10.1080/02667360303236>
- Lawrence, D., Dawson, V., Houghton, S., Goodsell, B., & Sawyer, M. G. (2019). Impact of mental disorders on attendance at school. *Australian Journal of Education*, 63(1), 5–21.
<https://doi.org/10.1177/0004944118823576>
- Leithwood, K. (1993). *Years of Transition: Times for Change. A Review and Analysis of Pilot Projects Investigating Issues in the Transition Years. Appendix To Volume Two*. Semantic Scholar.

Geraadpleegd op 28 maart 2022, van <https://www.semanticscholar.org/paper/Years-of-Transition%3A-Times-for-Change.-A-Review-and-Leithwood/bbfece9b95cd959f482c1634e54bd114f1bf062a/figure/0>

- Lewis, K. M., Sullivan, C. M., & Bybee, D. (2006). An Experimental Evaluation of a School-Based Emancipatory Intervention to Promote African American Well-Being and Youth Leadership. *Journal of Black Psychology*, 32(1), 3–28. <https://doi.org/10.1177/0095798405283229>
- London, R. A., Sanchez, M., & Castrechini, S. (2016). The dynamics of chronic absence and student achievement. *Education Policy Analysis Archives*, 24, 112. <https://doi.org/10.14507/epaa.24.2471>
- Malcolm, H., Wilson, V., Davidson, J., Kirk, S. (2003), *Absence from School: A Study of its Causes and Effects in Seven LEAs*. (Report 424). Nottingham: DfES. Geraadpleegd op 23 maart 2022, van <https://dera.ioe.ac.uk/8655/1/RR424.pdf>
- Marlow, S. A., & Rehman, N. (2021). The relationship between family processes and school absenteeism and dropout: a meta-analysis. *The Educational and Developmental Psychologist*, 38(1), 3–23. <https://doi.org/10.1080/20590776.2020.1834842>
- Marvul, J. N. (2011). If You Build It, They Will Come. *Urban Education*, 47(1), 144–169. <https://doi.org/10.1177/0042085911427738>
- Marx, R., Tanner-Smith, E. E., Davison, C. M., Ufholz, L. A., Freeman, J., Shankar, R., Newton, L., Brown, R. S., Parpia, A. S., Cozma, I., & Hendriks, S. (2017). Later school start times for supporting the education, health, and well-being of high school students. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2017(7). <https://doi.org/10.1002/14651858.cd009467.pub2>
- Maynard, B.R. (2010). *The Absence of Presence: A Systematic Review and Meta-Analysis of Indicated Interventions to Increase Student Attendance* [Proefschrift, Loyola University Chicago, Chicago]. eCommons. Geraadpleegd op 27 maart 2022 https://ecommons.luc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1253&context=luc_diss
- Maynard, B. R., Brendel, K. E., Bulanda, J. J., Heyne, D., Thompson, A. M., & Pigott, T. D. (2015). Psychosocial Interventions for School Refusal with Primary and Secondary School Students: A Systematic Review. *Campbell Systematic Reviews*, 11(1), 1–76. <https://doi.org/10.4073/csr.2015.12>

- Maynard, B. R., Heyne, D., Brendel, K. E., Bulanda, J. J., Thompson, A. M., & Pigott, T. D. (2015). Treatment for School Refusal Among Children and Adolescents. *Research on Social Work Practice*, 28(1), 56–67. <https://doi.org/10.1177/1049731515598619>
- Maynard, B. R., McCrea, K. T., Pigott, T. D., & Kelly, M. S. (2012). Indicated Truancy Interventions: Effects on School Attendance among Chronic Truant Students. *Campbell Systematic Reviews*, 8(1), 1–84. <https://doi.org/10.4073/csr.2012.10>
- Mazerolle, L., Antrobus, E., Bennett, S., & Eggers, E. (2017). Reducing Truancy and Fostering a Willingness to Attend School: Results from a Randomized Trial of a Police-School Partnership Program. *Prevention Science*, 18(4), 469–480. <https://doi.org/10.1007/s11121-017-0771-7>
- McCluskey, C.P., Bynum, T.S., & Patchin, J.W. (2004). Reducing Chronic Absenteeism: an Assessment of an Early Truancy Initiative. *Crime & Delinquency*, 50(2), 214 – 234. <https://doi.org/10.1177/0011128703258942>
- McInerney, M., & McKlinton, A. (2020). Unlocking the Door to Learning: Trauma-Informed Classrooms & Transformational Schools. Education Law Center (ELC). Geraadpleegd op 21 maart 2022, van <https://www.elc-pa.org/wp-content/uploads/2015/06/Trauma-Informed-in-Schools-Classrooms-FINAL-December2014-2.pdf>
- Mendell, M. J., Eliseeva, E. A., Davies, M. M., Spears, M., Lobscheid, A., Fisk, W. J., & Apte, M. G. (2013). Association of classroom ventilation with reduced illness absence: a prospective study in California elementary schools. *Indoor Air*, 23(6), 515–528. <https://doi.org/10.1111/ina.12042>
- Miller, R. T., Murnane, R. J., & Willett, J. B. (2008). Do Teacher Absences Impact Student Achievement? Longitudinal Evidence From One Urban School District. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 30(2), 181–200. <https://doi.org/10.3102/0162373708318019>
- Ministerie van Algemene Zaken. (2021, 23 april). *Kwaliteit mbo-opleidingen*. Rijksoverheid.nl. Geraadpleegd op 22 februari 2022, van [Kwaliteit mbo-opleidingen | Middelbaar beroepsonderwijs \(mbo\) | Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kwaliteit-mbo-opleidingen)
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (z.d.). *Sociale veiligheid*. Geraadpleegd op 20 maart 2022, van <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/sociale-veiligheid>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2021, 12 november). *Aanpak voortijdig schoolverlaten (vsv)*. Rijksoverheid.nl. Geraadpleegd op 27 maart 2022, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vsv/aanpak-voortijdig-schoolverlaten-vsv>

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2022a, 21 januari). *Landelijke gegevens over jongeren in kwetsbare positie*. Ocwincijfers.nl Geraadpleegd op 28 maart 2022, van <https://www.ocwincijfers.nl/themas/jongeren-in-een-kwetsbare-positie/landelijke-gegevens-over-jongeren-in-kwetsbare-positie>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2022b, 24 januari). *Leerplicht en kwalificatieplicht*. Rijksoverheid.nl. Geraadpleegd op 28 maart 2022, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/leerplicht/leerplicht-en-kwalificatieplicht>
- Mitchell, M. M., & Bradshaw, C. P. (2013). Examining classroom influences on student perceptions of school climate: The role of classroom management and exclusionary discipline strategies. *Journal of School Psychology*, 51(5), 599–610. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2013.05.005>
- Momo, M. S. M., Cabus, S. J., De Witte, K., & Groot, W. (2018). A systematic review of the literature on the causes of early school leaving in Africa and Asia. *Review of Education*, 7(3), 496–522. <https://doi.org/10.1002/rev3.3134>
- Munn, Z., Tufanaru, C., Lockwood, C., Stern, C., McAneney, H., & Barker, T. H. (2020). Rinse-free hand wash for reducing absenteeism among preschool and school children. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2020(4). <https://doi.org/10.1002/14651858.cd012566.pub2>
- OCW. (2021, augustus). *Analyse maatregelen VSV-programma's 2021-2024*. Gedownload op 28 maart 2022, van https://ingrado.nl//media/files/kennisbank/participatie_in_het_onderwijs/voortijdig_schoolverlaten/Analyse%20maatregelen%20VSV%20.pdf
- Olweus, D., & Limber, S. P. (2010). Bullying in school: Evaluation and dissemination of the Olweus Bullying Prevention Program. *American Journal of Orthopsychiatry*, 80(1), 124–134. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.2010.01015.x>
- Ontvlambaar. (z.d.). *Sociale Controletheorie*. Criminologie Wiki. Geraadpleegd op 28 maart 2022, van https://criminologie.fandom.com/wiki/Sociale_Conroletheorie?file=Sociale_controletheorie.jpg
- Pellerin, L. A. (2005). Applying Baumrind's parenting typology to high schools: toward a middle-range theory of authoritative socialization. *Social Science Research*, 34(2), 283–303. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2004.02.003>

- Pennington, N., & Delaney, E. (2008). The Number of Students Sent Home by School Nurses Compared to Unlicensed Personnel. *The Journal of School Nursing*, 24(5), 290–297.
<https://doi.org/10.1177/1059840508322382>
- Petzko, V. N. (1991). School Characteristics And Attendance Rates—What Is Their Relationship? *NASSP Bulletin*, 75(538), 121–125. <https://doi.org/10.1177/019263659107553819>
- Redactie. (2019, 31 november). *Wat zijn effectieve aanpakken van verzuim in het mbo?* Wij-leren.nl. Geraadpleegd op 20 maart 2022, van <https://wij-leren.nl/effectieve-aanpakken-verzuim-mbo.php>
- Renfro, J., Huebner, R., & Ritchey, B. (2003). School Violence Prevention. *Journal of School Violence*, 2(2), 81–99. https://doi.org/10.1300/j202v02n02_06
- Roelofs, M., Kennis, R., Beurskens, K., & Eimers, T. (2021). *Ziekteverzuim en kortdurend ongeoorloofd verzuim in het onderwijs. Kwantitatief en kwalitatief onderzoek in primair, voortgezet en (voortgezet) speciaal onderwijs*. Nijmegen: KBA Nijmegen. Geraadpleegd op 23 maart 2022, van <https://www.steunpuntpassendonderwijs-povo.nl/wp-content/uploads/2021/06/Ziekteverzuim-en-kortdurend-ongeorloofd-verzuim-in-het-onderwijs.pdf>
- Rogers T., Duncan T., Wolford T., Ternovski J., Subramanyam S., & Reitano A. (2017). *A randomized experiment using absenteeism information to “nudge” attendance*. U.S. (REL 2017-252). Regional Education Laboratory Mid-Atlantic. Geraadpleegd op 18 maart 2022, van https://ies.ed.gov/ncee/edlabs/regions/midatlantic/pdf/REL_2017252.pdf
- Rogers, T., & Feller, A. (2018). Reducing student absences at scale by targeting parents’ misbeliefs. *Nature Human Behaviour*, 2(5), 335–342. <https://doi.org/10.1038/s41562-018-0328-1>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78.
<https://doi.org/10.1037/0003-066x.55.1.68>
- Schargel, F.P., & Smink, J. (2001). *Strategies to Help Solve Our School Dropout Problem* (1e editie). Routledge. Geraadpleegd op 24 maart 2022, van <https://doi.org/10.4324/9781315854090>
- Sci-Hub. (z.d.). *Knowledge to everyone*. Geraadpleegd op 25 maart 2022, van <https://sci-hub.se/>
- Schonert-Reichl, K. A., & Lawlor, M. S. (2010). The Effects of a Mindfulness-Based Education Program on Pre- and Early Adolescents’ Well-Being and Social and Emotional Competence. *Mindfulness*, 1(3), 137–151. <https://doi.org/10.1007/s12671-010-0011-8>

- Shapiro, J. P., Burgoon, J. D., Welker, C. J., & Clough, J. B. (2001). Evaluation of the peacemakers program: School-based violence prevention for students in grades four through eight. *Psychology in the Schools*, 39(1), 87–100. <https://doi.org/10.1002/pits.10040>
- Shochet, I. M., & Smith, C. L. (2014). A prospective study investigating the links among classroom environment, school connectedness, and depressive symptoms in adolescents. *Psychology in the Schools*, 51(5), 480–492. <https://doi.org/10.1002/pits.21759>
- Simonsen, B., Myers, D., & Briere, D. E. (2010). Comparing a Behavioral Check-In/Check-Out (CICO) Intervention to Standard Practice in an Urban Middle School Setting Using an Experimental Group Design. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 13(1), 31–48. <https://doi.org/10.1177/1098300709359026>
- Sinclair, M. F., Christenson, S. L., & Thurlow, M. L. (2005). Promoting School Completion of Urban Secondary Youth with Emotional or Behavioral Disabilities. *Exceptional Children*, 71(4), 465–482. <https://doi.org/10.1177/001440290507100405>
- Snyder, F., Flay, B., Vuchinich, S., Acock, A., Washburn, I., Beets, M., & Li, K. K. (2009). Impact of a Social-Emotional and Character Development Program on School-Level Indicators of Academic Achievement, Absenteeism, and Disciplinary Outcomes: A Matched-Pair, Cluster-Randomized, Controlled Trial. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 3(1), 26–55. <https://doi.org/10.1080/19345740903353436>
- Spence, S. H., Donovan, C., & Brechman-Toussaint, M. (2000). The Treatment of Childhood Social Phobia: The Effectiveness of a Social Skills Training-based, Cognitive-behavioural Intervention, with and without Parental Involvement. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 41(6), 713–726. <https://doi.org/10.1111/1469-7610.00659>
- Suleman, Q., Hussain, I., & Kayani, A.I. (2017). Factors Contributing to Truancy Among Secondary School Students in Karak District, Pakistan. *Journal of Education and Practice*, 8, 65-74.
- Tanner-Smith, E. E., & Wilson, S. J. (2013). A Meta-analysis of the Effects of Dropout Prevention Programs on School Absenteeism. *Prevention Science*, 14(5), 468–478. <https://doi.org/10.1007/s11121-012-0330-1>
- Theory of Planned Behavior. (z.d.). In *Wikipedia*. Geraadpleegd op 28 maart 2022, van https://en.wikipedia.org/wiki/Theory_of_planned_behavior

- Traag, T. (2012). *Early school-leaving in the Netherlands: a multidisciplinary study of risk and protective factors explaining early school-leaving*. [Proefschrift, Universiteit Maastricht]. Statistics Netherlands. Geraadpleegd 26 maart 2022, van <https://doi.org/10.26481/dis.20121213tt>
- Van den Toren, S. J., Franse, C. B., Vanneste, Y. T. M., Bannink, R., Lugtenberg, M., Mulder, W. C., De Kroon, M. L. A., Van Grieken, A., & Raat, H. (2020). Addressing sickness absence among adolescents and young adults: an evaluation of the Medical Advice for Sick-reported Students intervention. *BMC Public Health*, 20(1). <https://doi.org/10.1186/s12889-020-09809-9>
- Van der Steeg, M., Van Elk, R., & Webbink, D. (2015). Does intensive coaching reduce school dropout? Evidence from a randomized experiment. *Economics of Education Review*, 48, 184–197. <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2015.07.006>
- Vanneste, Y. T. M., Mathijssen, J. J. P., Van de Goor, I. A. M., Rots – De Vries, C. M. C., & Feron, F. J. M. (2016). Addressing medical absenteeism in pre-vocational secondary students: effectiveness of a public health intervention, using a quasi-experimental design. *BMC Public Health*, 16(1). <https://doi.org/10.1186/s12889-016-3718-1>
- Van Sleeuwen, W., & Heyne, D. (2020). *Schoolverzuim aanpakken: een wetenschappelijke onderbouwing*. Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd op 17 maart 2022, van <https://www.nji.nl/system/files/2021-04/Schoolverzuim-aanpakken-een-wetenschappelijke-onderbouwing.pdf>
- Vlaams Instituut Gezond Leven. (z.d.). *Waarom het ASE-model niet langer toereikend is*. Geraadpleegd op 28 maart 2022, van <https://www.gezondleven.be/kwaliteitsvolle-gezondheidsbevordering/ase-model>
- Voelkl, K. E. (1997). Identification with School. *American Journal of Education*, 105(3), 294–318. <https://doi.org/10.1086/444158>
- Voight, A., & Nation, M. (2016). Practices for Improving Secondary School Climate: A Systematic Review of the Research Literature. *American Journal of Community Psychology*, 58(1–2), 174–191. <https://doi.org/10.1002/ajcp.12074>
- Vreeman, R. C., & Carroll, A. E. (2007). A Systematic Review of School-Based Interventions to Prevent Bullying. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 161(1), 78. <https://doi.org/10.1001/archpedi.161.1.78>

- Weinstein, J., Villares, E., & Brigman, G. (2021). The Effect of the Student Success Skills Small Group Intervention on Factors Associated with Dropout Potential. *The Journal for Specialists in Group Work*, 46(3), 256–271. <https://doi.org/10.1080/01933922.2021.1945175>
- Weist, M. D., Stiegler, K., Stephan, S., Cox, J., & Vaughan, C. (2009). School mental health and prevention science in the Baltimore City schools. *Psychology in the Schools*, 47(1), 89–100. <https://doi.org/10.1002/pits.20453>
- Wheeler, M. E., Keller, T. E., & DuBois, D. L. (2010). Review of Three Recent Randomized Trials of School-Based Mentoring and commentaries. *Social Policy Report*, 24(3), 1–27. <https://doi.org/10.1002/j.2379-3988.2010.tb00064.x>
- Wilcox, P., Augustine, M. C., & Clayton, R. R. (2006). Physical Environment and Crime and Misconduct in Kentucky Schools. *The Journal of Primary Prevention*, 27(3), 293-313. <https://doi.org/10.1007/s10935-006-0034-z>
- Winona State University. (z.d.). *Research Hub: Evidence Based Practice Toolkit: Levels of Evidence*. Geraadpleegd op 30 maart 2022, van <https://libguides.winona.edu/ebptoolkit/Levels-Evidence>
- Wood, S., & Mayo-Wilson, E. (2012). School-Based Mentoring for Adolescents. *Research on Social Work Practice*, 22(3), 257–269. <https://doi.org/10.1177/1049731511430836>
- Wroblewski, A. P., Dowdy, E., Sharkey, J. D., & Kyung Kim, E. (2018). Social-Emotional Screening to Predict Truancy Severity: Recommendations for Educators. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 21(1), 19–29. <https://doi.org/10.1177/1098300718768773>
- Zenner, C., Herrnleben-Kurz, S., & Walach, H. (2014). Mindfulness-based interventions in schools—a systematic review and meta-analysis. *Frontiers in Psychology*, 5, 603. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.00603>

Bijlage 1: Ethische toetsing

Een noodzakelijk advies omtrent de ethische toetsing is binnen dit onderzoek niet van belang gebleken (zie bijlage 1). In dit onderzoek worden studenten, docenten en een RMC-consulent geïnterviewd. Zij zijn gezonde respondenten die meerderjarig zijn, en worden niet onderworpen aan bepaalde handelingen of gedrag dat ongemak kan veroorzaken. Daarbij zijn er geen veiligheids- en/of gezondheidsrisico's voor deze respondenten. Zij hebben uit vrije wil deelgenomen aan dit onderzoek en konden op elk gewenst moment stoppen. Ook hebben zij een duidelijk aanspreekpunt binnen dit onderzoek waar ze terecht kunnen voor vragen. Voorafgaand aan het onderzoek hebben ze schriftelijke en mondelinge informatie gehad over het doel, hoe het onderzoek wordt uitgevoerd (duur, anonimiteit, auditieve opname), de verwachtingen, risico's, en hoe er wordt omgegaan met hun gegevens en eventuele bezwaren van dit onderzoek. Voordat het interview plaatsvond hebben de respondenten een informatiebrief ontvangen en een toestemmingformulier ondertekend (zie bijlage 5a, b en c).

Ethiek en persoonsgegevens

Verzamelen bijzondere persoonsgegevens?	Nee
Onderzoek bij respondenten?	Ja, bij studenten aan de Entreeschool die een verleden hebben van voortijdig studieverlaten en verzuim.
Onafhankelijk onderzoeker?	Ja, de onderzoeker heeft geen belangen/baten bij de uitkomsten van het onderzoek.

Bij de studenten kan er sprake zijn van enige culturele gevoeligheden. Dit is omdat een groot deel van de Entreeschool studenten van buitenlandse etniciteit is. Culturele gevoeligheden komen niet aan bod in de vragen van het interview; ze kunnen echter wel bij de antwoorden ter sprake komen. In dat geval kan de onderzoeker er voor kiezen om niet door te vragen, of vragen of de studenten het ermee eens zijn dat hierover wordt doorgevraagd.

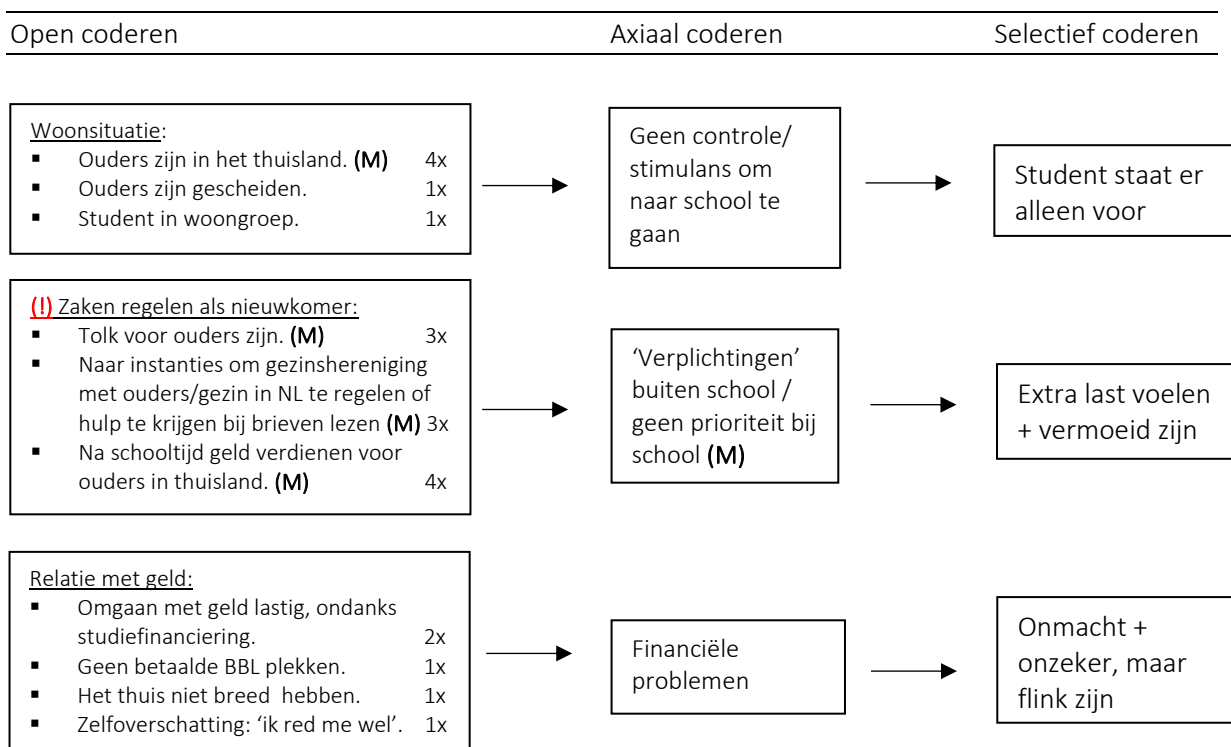
Met persoonsgegevens, datamanagement en Informed Consent (IC) wordt als volgt om gegaan: de persoonlijke gegevens zijn niet af te leiden uit de audio-opnames. en zijn beveiligd opgeslagen op een persoonlijke usb-stick. Dit is veiliger dan deze op te slaan op een laptop of online cloud van een onafhankelijk bedrijf, omdat deze gehackt kunnen worden. De usb-sticks en de Informed Consent (IC) met namen en handtekening van de deelnemers zijn thuis op een veilige plek opgeborgen. Verder worden bij het uitschrijven van de interviews in het verantwoordingsverslag alle persoonlijke data achterwege gelaten. Aan Informed Consent (IC) wordt voldaan met behulp van het maken van een informatiebrief en toestemmingsformulier.

Bijlage 2: Schema Coderingen mogelijke oorzaken en gevolgen van verzuim

Schema Coderingen: mogelijke oorzaken en gevolgen van verzuim

Hieronder geven de deelnemers die hebben meegedaan aan het interview mogelijke verklaringen voor de oorzaken en gevolgen van verzuim bij studenten. Er is geen duidelijk onderscheid gemaakt in oorzaken en gevolgen, omdat sommige variabelen zowel oorzaak als gevolg kunnen zijn. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het gebruik van alcohol en drugs. Dan is moeilijk te achterhalen wat er eerder was en kan het een vicieuze cirkel worden.

Indien er een **(M)** achter de codering staat, hoort deze code specifiek bij een situatie van een student met een migratieachtergrond. NL betekent Nederland (als land) of Nederlandse taal. Achter de open coderingen staan aantallen (maximaal 6x), die verwijzen naar de antwoorden van één of meer van de zes respondenten; bijvoorbeeld bij '6x' hebben alle respondenten dit aspect minstens één keer (expliciet of impliciet) genoemd. Indien een aspect minder genoemd is, wil dit niet persé zeggen dat het minder voorkomt of minder speelt bij de Entreeschool; het interview was geen kwantitatief onderzoek maar een kwalitatief onderzoek. De aspecten die vaak of uitgebreid genoemd zijn door de respondenten en een grote rol lijken te spelen, zijn gemarkeerd met het teken **(!)**.

(!) Wennen aan Nederland/verwerken van ervaringen:

- Nare ervaringen thuisland: vluchten, oorlog, geweld, reis verwerken, trauma's, angst, depressief, somber verdrietig. **(M)** 6x
- Moeite met de NL cultuur. **(M)** 2x
- Moeite met NL taal. **(M)** 6x
- Ouders/ familie missen/ zorgen over hen **(M)** 4x
- Wennen aan NL weer, nieuwe omgeving. **(M)** 2x
- Onvoldoende rust en hulp om dingen te verwerken. **(M)** 4x
- Afwezig door psychische hulp. 4x
- Onvoldoende kennis bij docenten over privé situatie studenten. 3x

Psychische
problemen en
frustratie **(M)**

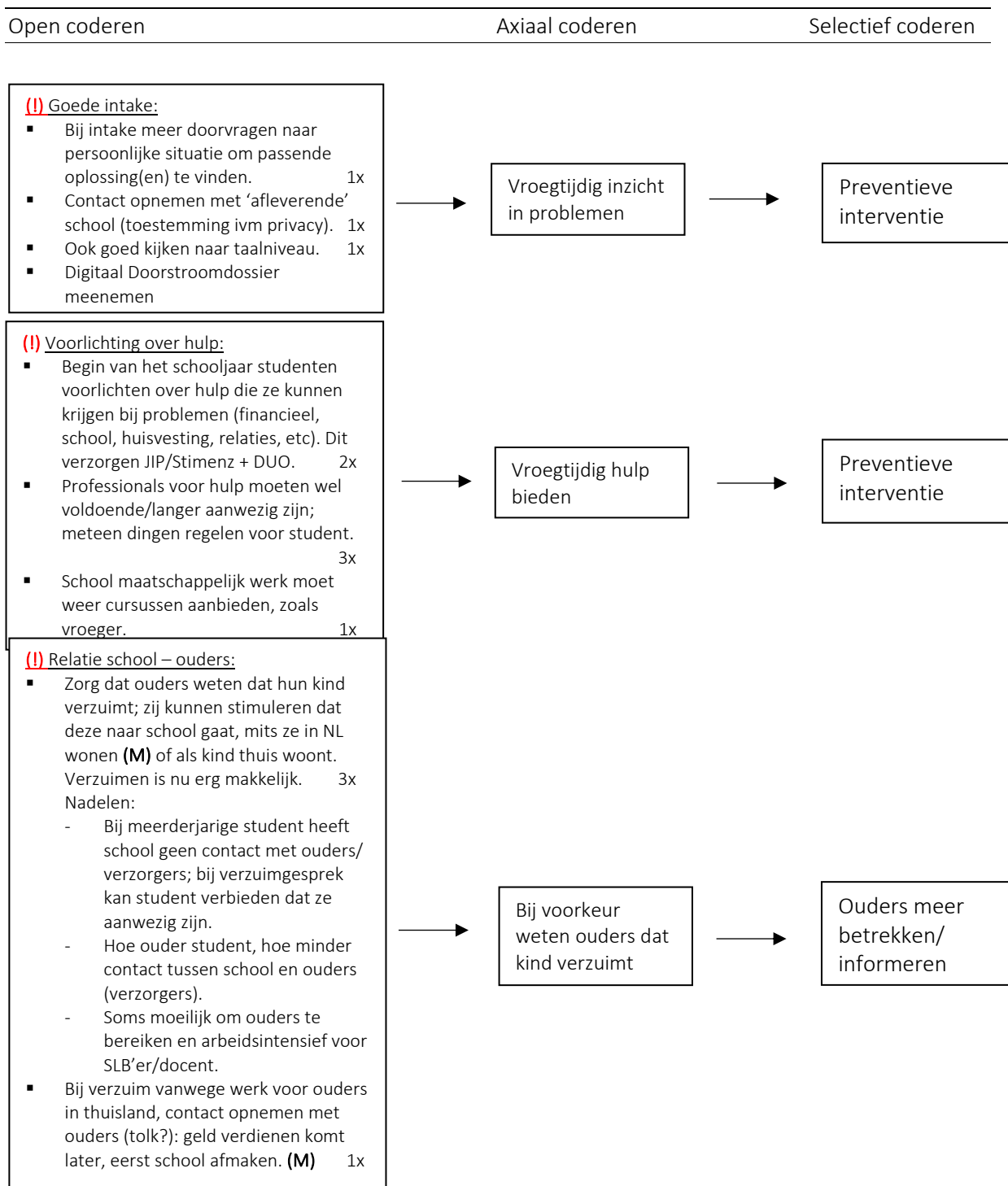
Stress omtrent
school

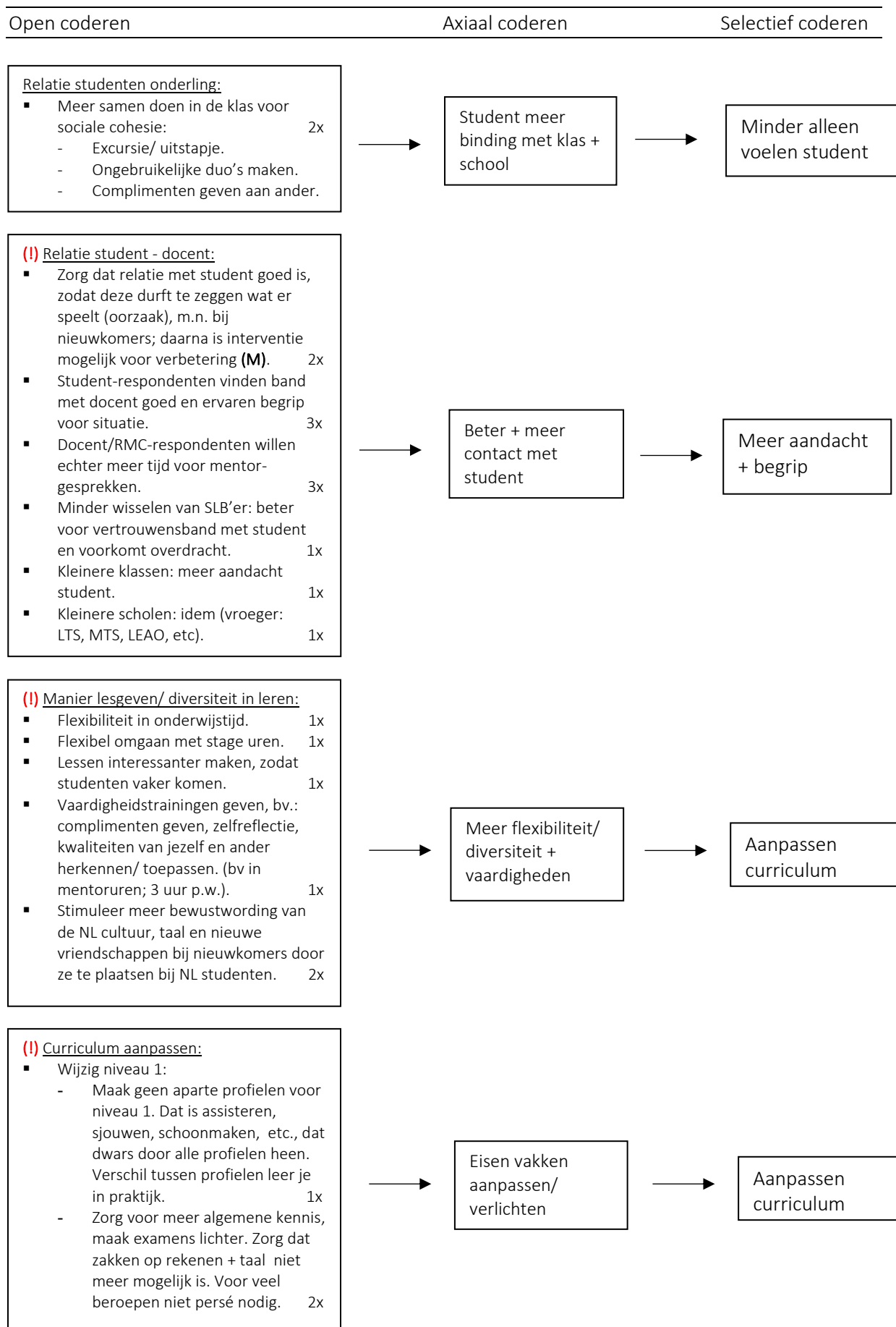
Open coderen	Axiaal coderen	Selectief coderen
<u>Relatie met school:</u> - Corona; weer wennen om naar school te gaan (online lessen gewend). 1x - Hogere eisen van school. 1x - Onvoldoende voorgelicht over opleiding bij aanvang Entreeschool. 1x - Verkeerde keuze profiel. 1x - School niet leuk, maar er is geen alternatief. 1x - In thuisland gaat men op deze leeftijd niet meer naar school. (M) 1x - Mbo en 18 jaar: veel verandering 1x - Docenten te druk om studenten na te bellen en gesprekken te voeren. 2x - Voor NL-studenten is Entreeschool /opleiding (soms te) makkelijk; vaak door privé omstandigheden geen vmbo-diploma gehaald, maar ze kunnen nergens anders terecht. 2x - Ziekmelden is erg makkelijk 1x	→	→
	Lage motivatie	Desinteresse
(I) <u>Moeite met NL-se taal:</u> - Voor studenten met migratie achtergrond is NL-se taal moeilijk en daardoor Entreeschool ook. (M) 5x - Taalklas is saai; duurt te lang (M) 5x - Student vindt NLs spreken belangrijk, maar schrijven, lezen of luisteren niet/ze denken dat beter NL spreken dan ze feitelijk doen. (M) 4x	→	→
	Zelfoverschatting	Desinteresse
(I) <u>Externe variabelen (middelengebruik, sociale relaties, criminaliteit, ziekte, stress):</u> - Gedragsproblemen en gebrek aan vaardigheden (te laat komen, gebrek zelfreflectie). 5x - Alcohol k�n meespelen bij verzuim, (na avondje drinken later/niet naar school gaan). 2x - Drugsgebruik (softdrugs) k�n ook meespelen bij verzuim. 2x - Alcohol of drugsgebruik kan ook (tevens) gevolg zijn van verzuim. 2x - Mogelijk gebrek sociale cohesie. 2x - Stress: hoge verwachtingen stage, werk, drukte financiën, huishouden, sporten, relaties, social media. 2x ‘Verzuim kan een voorbode zijn van voortijdig schoolverlaten en dat wil je niet. Een keertje spijbelen is niet zo erg.’ 1x <u>Onduidelijk bewijs verhogen verzuim:</u> - Pesten en discriminatie zijn <u>geen</u> hoofdredenen voor verzuim; gebeurt misschien sporadisch. 5x - Criminaliteit komt weinig voor op school 1x - Ook gewoon ziekteverzuim. 2x		

Bijlage 3: Schema Coderingen mogelijke interventies voor verzuim

Schema Coderingen: mogelijke *interventies* voor verzuim

Hieronder staan de verschillende interventies die het verzuim bij studenten kunnen verminderen of tegengaan, schematisch weergegeven. Van belang is te melden dat de docenten en RMC-consulent veel meer en uitgebreidere interventies hebben genoemd dan de studenten, zodat er maximaal '3x' achter een aspect staat bij de open codering. Dit geldt ook voor tips van studenten. Voor de betekenis van **(M)** achter codering en **(!)** ervoor, zie uitleg onder schema 3.1.

Open coderen	Axiaal coderen	Selectief coderen
--------------	----------------	-------------------

Aandacht NL taal (m.n. nieuwkomers) (M):

- Check: begrijpt student de woorden 1x
- Langzamer praten. 1x
- Woorden of lesstof herhalen. 1x
- Woordenschat vergroten. 1x
- Rekening houden met (laag) niveau studenten. 1x
- Minder uren taalklas (4 ipv 6 uur) 1x

Les leuker +
effectiever maken

Aanpassen
curriculum

(I) Taalklas wijzigen, m.n. voor studenten met migratie achtergrond (M):

Variatie 1:

- Eerst half jaar aan taal werken van deze studenten (bv 20 uur p.w. i.p.v. 6 uur nu). 1x
- In combinatie met paar vakken, zoals Burgerschap en oriëntatie van praktijk. 1x
- Na dat halve jaar: studenten kiezen hun profiel.

Studenten hierbij naar taalklas trekken:

- Bij goede resultaten, houding en aanwezigheid: eerder stoppen met 'saaie' taalklas (bv na 5 weken), mits toets positief is. Zo niet, dan door met taalklas. 1x
- Later moment soortgelijke toets. 1x

Variatie 2

- Eerst 5 of 10 weken alleen taal leren en kijken naar verzuim. 1x
- Daarna een half jaar oriëntatie op bv 3 profielen (incl. excursies): taal blijkt dan ook belangrijk voor werk, burgerschap en studievoordelen. 1x

Bij beide variaties:

- Zorg dat problemen van de student bekend zijn bij SLB'er + maatschapp. werk: docenten begrijpen dan waarom student verzuimt heeft. 2x
- Zorg dat student gegroeid is. 2x
- Dat student iets benoemt van die kennismaking met 3 profielen. 1x
- Check of student de docent begrijpt, langzaam praten, eventueel herhalen. 2x

Voordelen bij beide variaties:

- Opkomst taalklas hopelijk groter. 2x
- Binding docent – student groter: men ziet elkaar vaker. 2x
- Docent/SLB'er weet meer over problemen studenten. 2x
- Studenten meer contact met professionals op school (maatschapp. werk, financieel, trauma's, etc). 2x
- Band tussen studenten versterken. 2x
- Studenten van verschillende profielen komen dan deels gemixt in 1 klas. 1x

Taalklas leuker +
effectiever maken

Aanpassen
curriculum

Bijlage 4: Checklist Ethisch Advies

1. **Valt het onderzoek onder de Wet medisch-wetenschappelijk Onderzoek met mensen (WMO)?** Onderzoek valt onder de WMO als het aan de volgende twee voorwaarden voldoet: er is sprake van medisch wetenschappelijk onderzoek én personen worden aan handelingen onderworpen of hen worden gedragsregels opgelegd (zie voor meer informatie: <https://www.ccmo.nl/onderzoekers/wet-en-regelgeving-voor-medisch-wetenschappelijk-onderzoek/uw-onderzoek-wmo-plichtig-of-niet>)

☐ Ja → Advies noodzakelijk

☒ Nee

2. **Gaat het bij het voorgenomen onderzoek om een gezonde populatie?**

☒ Ja

☐ Nee → Advies noodzakelijk

3. **Is er sprake van onderzoek bij minderjarigen (<16 jaar) of bij wilsonbekwamen?**

☐ Ja → Advies noodzakelijk

☒ Nee

4. **Worden deelnemende personen aan handelingen onderworpen of worden aan de deelnemende personen bepaalde gedragswijzen opgelegd, die ONGEMAK kunnen inhouden?**

☐ Ja → Advies noodzakelijk

☒ Nee

5. **Zijn er VEILIGHEIDS- EN/OF GEZONDHEIDSRISICO's VOOR DE RESPONDENTEN verbonden aan het onderzoek?**

☐ Ja → Advies noodzakelijk

☒ Nee

6. **Is er een aanspreekpunt waar deelnemende personen terecht kunnen met vragen over het onderzoek en worden zij hiervan op de hoogte gesteld?**

☒ Ja

☐ Nee → Advies noodzakelijk

7. **Zijn de deelnemende personen volledig vrij om deel te nemen aan het onderzoek, en om hiermee op elk moment te stoppen wanneer zij dat willen, om welke reden dan ook?**

☒ Ja

☐ Nee → Advies noodzakelijk

8. **Worden deelnemers aan het onderzoek voorafgaand aan deelname schriftelijk en mondeling voorgelicht over doel, de aard en duur, risico's en bezwaren van het onderzoek?**

☒ Ja

☐ Nee → Advies noodzakelijk

9. **Tekenen deelnemende personen en/of hun vertegenwoordigers voor toestemming met het onderzoek?**

☒ Ja

☐ Nee → Advies noodzakelijk

10. **Is de verwerking van persoonsgegevens in overeenstemming met de AVG? DENK AAN HET ZORGVULDIG OMGAAN MET (PERSOONS)GEGEVENS (ZOWEL OP PAPIER ALS DIGITAAL) EN EEN VEILIGE MANIER VAN DATAOPSLAG.**

☒ Ja

☐ Nee → Advies noodzakelijk

11. **Worden er bijzondere persoonsgegevens verzameld (e.g. etniciteit, religie, medische gegevens, seksuele geaardheid, ziekteverzuim, et cetera)?**

☐ Ja → Advies noodzakelijk

☒ Nee

12. Is objectiviteit en onafhankelijkheid van de onderzoeker(s) gewaarborgd?

☒ Ja

☐ Nee → Advies noodzakelijk

Advies noodzakelijk: Wanneer de uitkomst één of meerdere keren 'Advies noodzakelijk' is, dan zal de scriptiecoördinator beoordelen of het onderzoek in lijn is met de gedragscode. Bij twijfel zal de SEAC (Saxion Ethische Advies Commissie) worden geconsulteerd.

Bijlage 5a: Informatiebrief deelnemer, student

Informatiebrief deelnemer, student

Deventer, 21-04-22

Beste student,

In het kader van mijn afstudeerstage aan de Aventus Entreeschool, vraag ik jou om deel te nemen aan een wetenschappelijk onderzoek. Voordat je een beslissing neemt, is het van belang om meer te weten over dit onderzoek. Lees deze informatiebrief rustig door. Bespreek het eventueel met jouw begeleider, vrienden of familie. Heb je na het lezen van de informatie nog vragen? Aan het einde van deze informatiebrief vind je mijn contactgegevens.

Wat is het doel van het onderzoek?

In dit onderzoek wil ik uitzoeken wat de oorzaken, gevolgen en oplossingen van verzuim zijn aan de Aventus Entreeschool. Het doel is namelijk om verzuim te verminderen zodat studenten een startkwalificatie kunnen behalen. Hiervoor is het onder meer van belang om interviews te houden met verschillende betrokkenen, waaronder studenten.

Hoe wordt het onderzoek uitgevoerd?

Naast literatuuronderzoek worden dus meerdere interviews gehouden met verschillende stakeholders. Deze interviews zijn anoniem. Het interview zal ongeveer 45-75 minuten duren. Tijdens het interview worden vragen gesteld over de oorzaken, gevolgen en oplossingen van verzuim. Ook zal er doorgevraagd worden op de antwoorden die de geïnterviewde geeft. Indien de geïnterviewde daarvoor toestemming geeft, kan de onderzoeker een audio-opnamen maken van het interview. Dit voorkomt het verlies van bruikbare informatie bij het uitwerken van het interview door de onderzoeker. Na het uitschrijven van de interviews worden alle audio-bestanden verwijderd.

Wat wordt er van u verwacht?

Als je aan het onderzoek deelneemt wordt van je verwacht dat je meewerkt aan een zorgvuldig en eerlijk interview. Dit houdt in dat je de vragen van de onderzoeker eerlijk beantwoordt en probeert mee te denken over de oorzaken, gevolgen en oplossingen omtrent verzuim. Uiteraard probeert de onderzoeker je op het gemak te stellen.

Wat zijn mogelijke voor- en nadelen van deelname aan dit onderzoek?

Voordelen zijn dat je meewerkt aan het verminderen van verzuim, en kennis verkrijgt over de oorzaken, gevolgen en oplossingen omtrent verzuim. Een nadeel is dat het wat tijd en inspanning kost.

Wat gebeurt er als je niet wil deelnemen aan dit onderzoek?

Jij beslist vrijwillig of je wilt deelnemen aan het onderzoek. Als je besluit niet mee te doen, hoef je verder niets te doen. Je hoeft niets te ondertekenen. Je hoeft ook niet te zeggen waarom je niet wilt meedoen. Als je tijdens het onderzoek niet meer mee wilt doen, kun je zonder een reden op te geven, stoppen met deelname aan het onderzoek.

Wat gebeurt er met jouw gegevens?

De gegevens uit het onderzoek worden vertrouwelijk bewaard. Jouw persoonlijke gegevens worden veilig en gecodeerd opgeslagen en alleen de onderzoeker weet om wie het gaat. De onderzoeksgegevens worden gebruikt voor wetenschappelijke publicatie in de vorm van een onderzoeksrapport voor onderwijsdoeleinden, waarin individuele gegevens van deelnemers niet herkenbaar zijn. Jouw privacy blijft dus volledig gewaarborgd.

Zijn er extra kosten/is er een vergoeding wanneer je besluit aan dit onderzoek mee te doen?

Er zijn voor jou geen extra kosten verbonden aan dit onderzoek, en er is geen vergoeding voor deelname aan dit onderzoek.

Wanneer vindt het onderzoek plaats?

De interviews vinden plaats in de week van 25 april of in de week van 9 mei. Ik hoor graag zo snel mogelijk van jou of je wilt deelnemen aan dit onderzoek. Dat kun je doen door te reageren op deze mail of door mij te bellen.

Mocht je nog vragen hebben over het onderzoek, dan kun je deze stellen aan mij. Mijn contactgegevens staan hieronder.

Met vriendelijke groet,
Leon Schuring,
onderzoeker
Telefoonnummer: 06-30038532
E-mailadres: 334124@student.saxion.nl

Bijlage 5a: Informatiebrief deelnemer, medewerker

Informatiebrief deelnemer, medewerker

Deventer, 21-04-22

Beste medewerker,

In het kader van mijn afstudeerstage aan de Aventus Entreeschool, vraag ik u om deel te nemen aan een wetenschappelijk onderzoek. Voordat u een beslissing neemt, is het van belang om meer te weten over dit onderzoek. Lees deze informatiebrief rustig door. Heb je na het lezen van de informatie nog vragen? Aan het einde van deze informatiebrief vind je mijn contactgegevens.

Wat is het doel van het onderzoek?

In dit onderzoek wil ik uitzoeken wat de oorzaken, gevolgen en oplossingen van verzuim zijn aan de Aventus Entreeschool. Het doel is namelijk om verzuim te verminderen zodat studenten een startkwalificatie kunnen behalen. Hiervoor is het onder meer van belang om interviews te houden met verschillende betrokkenen, waaronder studenten.

Hoe wordt het onderzoek uitgevoerd?

Naast literatuuronderzoek worden dus meerdere interviews gehouden met verschillende stakeholders. Deze interviews zijn anoniem. Het interview zal ongeveer 45-75 minuten duren. Tijdens het interview worden vragen gesteld over de oorzaken, gevolgen en oplossingen van verzuim. Ook zal er doorgevraagd worden op de antwoorden die de geïnterviewde geeft. Indien de geïnterviewde daarvoor toestemming geeft, kan de onderzoeker een audio-opname maken van het interview. Dit voorkomt het verlies van bruikbare informatie bij het uitwerken van het interview door de onderzoeker. Na het uitschrijven van de interviews worden alle audio-bestanden verwijderd.

Wat wordt er van u verwacht?

Als je aan het onderzoek deelneemt wordt van je verwacht dat je meewerkt aan een zorgvuldig en eerlijk interview. Dit houdt in dat je de vragen van de onderzoeker eerlijk beantwoordt en probeert mee te denken over de oorzaken, gevolgen en oplossingen omtrent verzuim. Uiteraard probeert de onderzoeker je op het gemak te stellen.

Wat zijn mogelijke voor- en nadelen van deelname aan dit onderzoek?

Voordelen zijn dat je meewerkt aan het verminderen van verzuim, en kennis verkrijgt over de oorzaken, gevolgen en oplossingen omtrent verzuim. Een nadeel is dat het wat tijd en inspanning kost.

Wat gebeurt er als je niet wil deelnemen aan dit onderzoek?

U beslist vrijwillig of je wilt deelnemen aan het onderzoek. Als u besluit niet mee te doen, hoeft u verder niets te doen. U hoeft ook niet te zeggen waarom je niet wilt meedoen. Als u tijdens het onderzoek niet meer mee wilt doen, kunt u zonder een reden op te geven, stoppen met deelname aan het onderzoek.

Wat gebeurt er met jouw gegevens?

De gegevens uit het onderzoek worden vertrouwelijk bewaard. Uw persoonlijke gegevens worden veilig en gecodeerd opgeslagen en alleen de onderzoeker weet om wie het gaat. De onderzoeksgegevens worden gebruikt voor wetenschappelijke publicatie in de vorm van een onderzoeksrapport voor onderwijsdoeleinden, waarin individuele gegevens van deelnemers niet herkenbaar zijn. Uw privacy blijft dus volledig gewaarborgd.

Zijn er extra kosten/is er een vergoeding wanneer je besluit aan dit onderzoek mee te doen?

Er zijn extra kosten verbonden aan dit onderzoek, en er is geen vergoeding voor deelname aan dit onderzoek.

Wanneer vindt het onderzoek plaats?

De interviews vinden plaats in de week van 2 mei of in de week van 9 mei. Ik hoor graag zo snel mogelijk van u of u wilt deelnemen aan dit onderzoek. Dat kunt u doen door te reageren op deze mail of door mij te bellen.

Mocht u nog vragen hebben over het onderzoek, dan kunt u deze stellen aan mij. Mijn contactgegevens staan hieronder.

Met vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,

Leon Schuring,
onderzoeker

Telefoonnummer: 06-30038532

E-mailadres: 334124@student.saxion.nl

Bijlage 5c: Toestemmingsformulier

Toestemmingsformulier

Ik heb de informatie over dit onderzoek voor de deelnemer gelezen. Ik kon aanvullende vragen stellen. Mijn vragen zijn voldoende beantwoord. Ik had voldoende tijd om te beslissen of ik deelneem aan dit onderzoek.

Ik weet dat meedoen helemaal vrijwillig is. Ik ben me ervan bewust dat ik op ieder moment kan beslissen om toch niet mee te doen. Daarvoor hoef ik geen reden te geven.

Ik weet dat de onderzoeker(s) en begeleiders van de onderzoeker(s) mijn gegevens kunnen inzien. Die mensen staan vermeld in de informatiebrief. Mijn gegevens zullen vertrouwelijk en waar mogelijk anoniem opgeslagen worden. Het gebruik van mijn gegevens in de rapportage is in ieder geval anoniem.

Ik geef toestemming om mijn gegevens te gebruiken, voor de doelen die in de informatiebrief staan. Mocht er aanleiding zijn om de gegevens te gebruiken voor een ander onderzoeksdoel dan zal opnieuw toestemming aan mij worden gevraagd.

Naam deelnemer:

Handtekening:

Datum : __ / __ / __

Ik verklaar hierbij dat ik deze deelnemer voldoende heb geïnformeerd over het genoemde onderzoek.

Als er tijdens het onderzoek informatie bekend wordt die de toestemming van de deelnemer zou kunnen beïnvloeden, dan breng ik hem/haar daarvan tijdig op de hoogte op een wijze waardoor ik er zeker van ben dat de informatie de deelnemer bereikt heeft.

Naam onderzoeker(s):

Handtekening:

Datum: __ / __ / __

[Indien u data enkel online wilt verzamelen, of via anonieme vragenlijsten, dan is het niet goed mogelijk of wenselijk om een handtekening te vragen. U kunt de deelnemers dan via het aanvinken van een check box akkoord laten geven voor bovenstaande punten, bijvoorbeeld:

Ik ga akkoord met deelname aan dit onderzoek

☐

Bijlage 6: Topics, voor interviews studenten

Topics gebruikt voor interviews met studenten (R-1, R-2 en R-3)

LS = initialen van onderzoeker

Introductie

LS: Bedankt dat je mee wil doen met interview. Je heb van tevoren al wat informatie van mij ontvangen over dit interview. Die zal ik nog even kort herhalen.
Mijn onderzoek gaat over verzuim bij Aventus. We vragen ons af hoe we de lessen leuker kunnen maken voor studenten. En hoe we er voor kunnen zorgen dat studenten met meer plezier naar school gaan en minder verzuimen. Ik ga daar een aantal vragen over stellen.

Dit interview wordt opgenomen via mijn smartphone. Jouw antwoorden schrijf ik uit en gebruik ik in mijn onderzoek. Het onderzoek is volledig anoniem. Alle antwoorden die je geeft, worden dus niet gelinkt aan je naam. Daarnaast worden de geluidsopnamen of kopieën van het interview niet met anderen gedeeld.

Ik wil je wel vragen om een toestemmingsformulier in te vullen. Dit kan met jouw initialen ondertekend worden als je volledig anoniem wilt blijven.
Heb je hier op dit moment nog vragen over?

Vragen (kort weergegeven)

Vertel eens kort iets over jezelf.

A. Opleiding:

Hoe heb je de opleiding gekozen?
Is de opleiding uitdagend en relevant?
Goede studiekeuze?
Idee wat je later wilt doen/worden/leuk vindt?
Of is de studie juist te makkelijk, te weinig uitdaging? Weet je hoe zit dat bij andere studenten?
Zie je waarde van school in? Hoe zit dat bij andere studenten?
Heb je controle over je toekomstige baan? (Zelf-effectiviteit)
Was je gemotiveerd voor je opleiding?
Denk je dat je de studie aankan? En dat je controle hebt over je toekomst?

B. Band studenten-docenten:

Hoe is de band met je docent? En SLB'er?
Zijn de lessen goed? Wat vinden andere studenten?
Ging huiswerk je goed af? Voldoende ondersteuning van de docent bij huiswerk?
Hoe gaan docenten om met huiswerk dat niet gemaakt is? (Hoge verwachtingen huiswerk, kijken ze na, respect)
Orde in de klas?
Stimuleren docenten goed gedrag in de les?
Was de docent vaak afwezig?
Is er veel verzuim in de klas?
Waardering voor opdrachten in klas?
Tips voor verbeteringen band studenten-docenten?

C. Sociaal/ medestudenten:

Heb je vriendschap met medestudenten?

Hoe is je relatie met medestudenten?

D. School omgeving

Voel je je thuis op school? Veilige omgeving?

Voel je je thuis in de klas?

Ben je wel eens gepest? Gebeurt het bij medestudenten? Doe je er aan mee?

Ben je wel eens gediscrimineerd? Gebeurt het bij medestudenten? Doe je er aan mee?

Gebruik je drugs? Gebeurt dat door andere studenten?

Vind je school saai en andere dingen leuker?

Zo ja, wat wil je dan doen op lange termijn als je school niet afmaakt?

Heb je ervaring met criminaliteit? Of speelt dat bij andere studenten?

E. Privé situatie:

Verzuim je regelmatig door niet naar school te gaan?

Zo ja, weten je ouders/ verzorgers van dat verzuim af?

Woon je bij je ouders/ verzorgers? Of alleen?

Is je relatie met ouders/verzorgers goed?

Is de situatie thuis goed? Weet je hoe dat zit bij andere studenten?

Kun je je financieel redden? Hoe zit dat bij andere studenten?

Heb je bepaalde trauma's opgelopen?

Zit je met persoonlijke problemen?

Heb je last van sociale angst? Depressie? Hoe is dat bij andere studenten?

Last van stress? Druk van studie of andere dingen te zwaar?

Moeite met leren? Bij andere studenten?

Heb je last van ziekte?

Heeft de docent begrip voor je persoonlijke situatie?

Ken je het Loopbaanexpertise Centrum? Zou mentoring fijn zijn?

F. Oorzaken van verzuim:

Welke oorzaken van verzuim zie jij nog meer (naast wat al ter sprake is gekomen)?

A. Verbeteringen voor verzuim:

Droomvraag: stel dat jij invloed zou hebben op verbeteringen/ interventies om verzuim te verminderen. Wat zou je dan veranderen?

Wat nog meer?

Bijlage 7: Topics, voor interviews docenten en RMC-consulent

Topics, gebruikt voor interviews met docenten en RMC-consulent (R-4, R-5 en R-6)

LS = initialen van onderzoeker

Introductie

LS: Bedankt dat je mee wil doen met interview. Je heb van tevoren al wat informatie van mij ontvangen over dit interview. Die zal ik nog even kort herhalen.
Mijn onderzoek gaat over verzuim bij Aventus. We vragen ons af hoe we de lessen leuker kunnen maken voor studenten. En hoe we er voor kunnen zorgen dat studenten met meer plezier naar school gaan en minder verzuimen. Ik ga daar een aantal vragen over stellen.

Dit interview wordt opgenomen via mijn smartphone. Jouw antwoorden schrijf ik uit en gebruik ik in mijn onderzoek. Het onderzoek is volledig anoniem. Alle antwoorden die je geeft, worden dus niet gelinkt aan je naam. Daarnaast worden de geluidsopnamen of kopieën van het interview niet met anderen gedeeld.

Ik wil je wel vragen om een toestemmingsformulier in te vullen. Dit kan met jouw initialen ondertekend worden als je volledig anoniem wilt blijven.

Heb je hier op dit moment nog vragen over?

Vragen (kort weergegeven)

Wil je kort iets over jezelf vertellen? En over je functie?

Wat denk je dat de belangrijkste redenen zijn voor verzuim bij studenten?

A. Opleiding:

Denk jij dat studenten die beginnen aan de Entreeschool van tevoren goed hebben nagedacht over hun studiekeuze?

En de kant die ze daarmee op willen gaan?

B. Band studenten-docenten:

Hoe is je band met de studenten?

Geef je huiswerk mee? En zo ja, hoe werkt dat?

Hoe ga je om met huiswerk dat niet gemaakt is?

Vind je dat sommige studenten ook gedragsproblemen vertonen? Zo ja, welke?

C. Sociaal/ medestudenten:

Hoe is de onderlinge band tussen de studenten?

Zou gebrek aan sociale cohesie tussen studenten een oorzaak van verzuim kunnen zijn?

D. School omgeving

Wat merk je van pestgedrag op school bij studenten?

En van discriminatie bij studenten?

Merk je dat er drugs wordt gebruikt door studenten?

Heb je ervaring met criminaliteit bij studenten?

Zou pesten/ discriminatie/ drugsgebruik/ criminaliteit een oorzaak van verzuim kunnen zijn?

Hoe zijn je contacten met JIP (Jongeren Informatie Punt)/ RMC/ andere speciale begeleiding van studenten?

E. Privé situatie:

Hoe zijn je contacten met ouders/ verzorgers van studenten?

Weten die van het verzuim van hun zoon/dochter?

Ken je de thuissituatie van de studenten?

Idem van problemen, stress, etc?

F. Oorzaken van verzuim:

Welke oorzaken van verzuim zie jij nog meer (naast wat al ter sprake is gekomen)?

G. Verbeteringen voor verzuim:

Droomvraag: stel dat jij invloed zou hebben op verbeteringen/ interventies om verzuim te verminderen. Wat zou je dan veranderen?

Wat nog meer?

Bijlage 8: Topics en thema's, uit interviews studenten

Topics en thema's uit interviews met studenten (R-1, R-2 en R-3)

(R=Respondenten)

TOPIC	STUDENTEN		
	R-1	R-2	R-3
Achtergrond	Man. Geëmigreerd uit Eritrea; 18+ jaar. Woont zelfstandig. Ouders en gezin in thuisland. ± 3,5 jaar in NL.	Man. Geëmigreerd uit Eritrea; 18- jaar. Woont bij ouders/gezin in Nederland. 4 jaar in NL.	Vrouw. Geëmigreerd uit Libanon; 18- jaar. Woont in AZC met broer (21). Ouders in thuisland. 3 jaar in NL.
A. Opleiding			
	Nederlandse taal moeilijk (1F) ¹ : basis voor opleiding en werk	De taalklas is saai, niet moeilijk. We zitten bij beginners, die nog niet veel woorden kennen.	mbo 1 is meestal makkelijk voor R-3. Voor NL-studenten is de opleiding makkelijk. Voor studenten met emigratie achtergrond is NL moeilijk en daardoor opleiding ook.
	Profielkeuze met hulp docent	Eigen keuze, vond in thuisland vrachtwagens al leuk.	Profielkeuze met hulp docent.
	Logistiek (mbo-1:BBL): goede keuze	Logistiek (mbl-1:BOL): goede keuze. Helpen bij laden en lossen. Heftrucks leuk.	Horeca (mbo-1:BOL): goede keuze is de beste voorbereiding voor reisbranche (zie ambitie).
	Gemotiveerd voor opleiding	→ Idem	→ Idem Sommige studenten gaan een andere opleiding kiezen. Anderen willen verder in horeca branche.
	Wil verder leren met niveau 2.	Wil verder leren tot niveau 3. Stage is soms moeilijk.; bij sommige stages mag je tussendoor niet rusten en op mobiel kijken.	Wil verder leren tot niveau 3 of 4. De taal is daarbij wel een aandachtspunt, als dat moeilijker wordt.
	Ambitie toekomst: baan vinden	Ambitie toekomst: op hoger niveau verder leren en baan vinden als vrachtwagen-chauffeur.	Ambitie: gids worden in reisbranche (touringcar), maar dat is niveau 3 of 4. We worden vanuit school ook voorbereid op de toekomst. Sommige studenten weten goed wat ze willen worden.
	Positief over Aventus/Entree: goede opleiding	Positief over Aventus/Entree: leuke sfeer, vaak pauze, trein dichtbij, niet te vroeg beginnen	Positief over Aventus/Entree: goede opleiding. Meestal niet saai.
	Misschien zijn sommige andere studenten minder gemotiveerd om naar Aventus te gaan.	Sommige studenten zijn al ouder en hebben geen zin in NL les of naar school te gaan (zie ook bij oorzaken verzuim; onder 1)	Tijdens korte pauze mogen de studenten even op mobiel kijken; sommigen willen dat vaker doen en zijn ze minder gemotiveerd.

¹ Bij taal op **niveau 1F** moet je denken aan teksten met een eenvoudige structuur en met vaak gebruikte woorden. Bij **2F** zijn de teksten iets ingewikkelder. Bij rekenen wordt op **niveau 1F** met eenvoudige getallen gerekend. 2F niveau gaat over kleine en grote getallen, breuken, positieve en negatieve getallen, afronden, procenten en decimale getallen **Niveau 2F** geldt als eindniveau voor de opleidingen op **niveau** mbo-2 en -3.

Vermindering verzuim studenten Aventus Entreeschool

B. Band studenten-docenten			
	Goede band met docenten/SLB. Vinden andere studenten ook.	Leuk met docenten, je kunt gewoon vragen stellen. Vinden andere studenten ook.	Goede band met docenten: aardig en lief. Ze spreken duidelijk. En geven soms complimenten. Ze geven ook hulp. Vinden andere studenten ook.
	Soms misverstanden met docenten door taal		Er was eerst geen pauze bij koken; heeft klas tegen docent gezegd en nu is er wel pauze.
	Huiswerk is vooral voor Nederlands. (NL) Wordt gecontroleerd	Huiswerk maken is verstandig om toetsen te halen. Geen zin in mini toetsen taal.	Alleen huiswerk voor NL maken (nieuwe docente). Wordt soms gecontroleerd.
	Studenten: beter NL leren spreken en lezen	NL is belangrijk, maar ik kan het wel goed spreken en lezen. Schrijven iets minder.	NL les mag wel iets moeilijker.
	Veel docenten hebben begrip voor persoonlijke situatie	→ Idem	→ Idem
	Docent alleen afwezig met goede reden	Docent komt altijd	Docent alleen afwezig met goede reden
	Studenten zijn soms druk in klas	Rustig in de klas	Docenten kunnen goed orde bewaren.
	Veel verzuim van studenten (30-40%); of ze komen te laat.	Sommige leerlingen komen te laat	→ Idem
C. Sociaal/mede studenten			
	Mijn omgang met studenten is goed: ze zijn vriendelijk	Mijn omgang met studenten is goed: het is leuk	Mijn omgang met studenten is goed: het is leuk.
	Studenten met migratieachtergrond zoeken elkaar op. En zitten ook vaak in 1 klas.	We zitten bij elkaar. Ook in de pauze. En op mobiel kijken.	Ik heb ook vriendinnen op school.
	Zonder kennis van Nederlands: meer kans op isolatie student. Dat zijn er een paar in de klas.		Paar studenten moeten 1,5 jaar blijven, omdat het moeilijk voor hen is. Ze zonderen zich wat af, vooral een voormalige vriendin. Ze wil niet zeggen wat er aan de hand is.
D. School omgeving			
	Leuk om naar school te gaan	→ Idem	→ Idem
	Geen ervaring met pesten, ook niet gezien bij anderen.	→ Idem	→ Idem
	Geen ervaring met discriminatie, ook niet gezien bij anderen.	→ Idem	→ Idem
	Kent geen drugsgebruikers op school of in de klas.	→ Idem Er wordt wel gerookt en alcohol gedronken.	→ Idem Er wordt wel gerookt en alcohol gedronken.

Vermindering verzuim studenten Aventus Entreeschool

E. Privé situatie			
	R-1 woont op studentenkamer.	R-2 woont bij ouders.	R-3 woont met broer in AZC. Hij weet of ze aanwezig is of verzuimt.
	Deed in Afrika 'niets', moet hier alles alleen doen. Alles zelf oplossen, soms hulp begeleider	Moeder helpt soms met op tijd wakker maken. Bij 8 van de 10 studenten wonen ouders nog in thuisland; student woont dan alleen. Ze kunnen zich goed redden, omdat ze al een paar jaar op zichzelf wonen.	Broer helpt, als er problemen zijn. Helpt veel.
	Relatie ouders goed	→ Idem Bij andere studenten ook.	→ Idem Bij andere studenten ook.
	1 x p.w. contact ouders: bellen is duur/ internet moeilijk	Goed contact met ouders thuis.	Elke dag contact met ouders. Ze mogen naar Nederland komen, omdat R-3 verblijfsvergunning heeft.
	Veel studenten uit oorlogsgebieden hebben trauma's, stress, angst. Soms worden ze boos, omdat ze moeite hebben met de taal.	Als een student problemen heeft, dan helpen andere studenten hem of haar. Als ouders in thuisland wonen, dan missen de studenten die wel. Ze zijn soms jaloers op studenten waarvan de ouders bij hen wonen.	
	R-1: bij depressie of problemen zou ik met ouders praten.	→ Idem R-2 wist niet dat JIP of maatschappelijk werk bij problemen kan helpen. Hij denkt dat andere studenten dat ook niet weten.	R-3: bij problemen kunnen mijn ouders niet helpen. Ik kan hulp krijgen van begeleider, omdat ik een minderjarige nieuwkomer ben. Ook bij de docent kan ik met vragen terecht.
	Door studiefinanciering geen financiële problemen. Je moet op de uitgaven letten.	→ Idem Veel studenten hebben een bijbaan, om extra geld te verdienen voor de familie in thuisland.	Geen financiële problemen
DEELVRAGEN	STUDENTEN		
F. Oorzaken + gevolgen verzuim			
	R-1 vraagt alleen verlof voor afspraak met reden		R-3 vraagt alleen verlof voor afspraak met reden
	Ziekte		Ziekte; kan ook maandelijkse menstruatie zijn. Dat weten de docenten.
	Dingen regelen voor IND of bij Vluchtelingenwerk, bv voor: -Hereniging familie in Ned. -Hulp bij uitleg brieven -Psychische hulp	Studenten missen hun ouders/ familie, als die nog in het thuisland zijn. En ouders zijn er niet om hen te stimuleren om naar school te gaan en te helpen niet bij ontbijt.	Dingen regelen bij IND, bv. interview doen voor verblijfsvergunning op andere locatie. Of anderen belangrijke afspraak. Of problemen met familie.

Vermindering verzuim studenten Aventus Entreeschool

	Moe door zwaar werk. (Stage of bijbaan).	Moe van het werk (bijbaan) of stage. Veel studenten werken na school bv. nog van 16.00-23.00 uur in een bijbaan (geld voor familie in thuisland). R-2 heeft een kleine bijbaan.	
	Stress/trauma/angst door verleden: oorlog/geweld in thuisland	→ Idem. Sommigen studenten (waaronder R-2) zijn geslagen (in Libië), toen ze op de vlucht waren naar Europa. R-2 heeft er nog angst en trauma's van (nachtmerries). R-2 gaat de volgende dag wel weer naar school.	Soms heb ik nergens zin in en ga ik wandelen om moed te krijgen. Dan ben ik somber. Er is veel herhaling; steeds hetzelfde doen. Dan ga ik niet naar school, omdat ik dan niet goed mijn best kan doen of een slecht cijfer krijg. R-3: ook stress voor examen.
	Te laat: trein of bus gemist		
	Misschien: onvoldoende kennis Ned. taal, omdat lessen te moeilijk zijn		
	Weet niet of drugsgebruik oorzaak van verzuim kan zijn.	Alcohol gebruik kan wel reden zijn van uitslapen of verzuim. (Af en toe).	
	Weet niet of studenten school saai vinden en daarom niet naar school gaan.	Sommige lessen zijn niet leuk, zoals de taalklas.	
		Als ze wat ouder zijn, dan hebben ze misschien niet zoveel zin meer om naar school te gaan. Want in het thuisland zijn ze niet gewend om op die leeftijd nog naar school gaan.	
G. Interventies verzuim (verbeteringen)			
	Bij verzuim door trauma: goed begeleiden en afleiding bieden.		
	Lessen interessanter/leuker maken, zodat studenten meer naar school gaan.	Taalklassen duren te lang: minder uren les geven. Ze duren nu ongeveer 7 uur (incl. pauze); beter is ongeveer 4 uur.	
	Docenten gaan gewoon door met de lesstof en denken dat de studenten alle woorden begrijpen. Tips voor docenten: - Checken of studenten de woorden begrijpen. - Langzamer praten. - Woorden of lesstof herhalen. - Woordenschat vergroten. - Rekening houden met (lage) niveau studenten.	Les geven uit een boek en niet van losse blaadjes; die verlies je of worden nat. En dan moet je ze weggooien.	

Vermindering verzuim studenten Aventus Entreeschool

			1 keer per maand iets leuks doen met de hele klas. Bv. 1 of 2 uur met elkaar ergens naar toe gaan. Dan leer je de andere studenten beter kennen en op een anderen manier. Dan zit je ook in een andere omgeving.
--	--	--	--

Bijlage 9: Topics en thema's uit interviews docenten en RMC-consulent

Topics en thema's uit interviews met docenten en RMC-consulent (R=Respondenten)

	DOCENTEN EN RMC-CONSULENT		
	R-4	R-5	R-6
Achtergrond	Vrouw. 4 jaar ervaring bij Entreeschool Aventus: Docente in praktijklessen, rekenen en ondersteuning bij Nederlands, Burgerschap en Keuze denken. Ook SLB'er. Klas van 22 studenten.	Man. Ruim 20 jaar ervaring bij Aventus (o.a. Landbouw- en autotechniek). Nu 4 jaar bij Entreeschool; educatie mbo 1. Docent praktijklessen, taalklas, rekenen en verrijking bij Nederlands. 60 studenten.	Vrouw. Consulent bij RMC Apeldoorn. Doet ook leerplicht en kwalificatieplicht en zitten bij het Jongerenloket (uitkering, werk vinden, schulden, etc).
H. Opleiding			
	Studenten Dienstverlening en Zorg denken over het algemeen goed na over hun profielkeuze (vaak bij dames). Studenten Verkoop en Retail denken er minder goed over na. Bij studenten Horeca wisselt dat.	Niet iedereen kiest het goede profiel. Beter om eerst oriëntatie aan te bieden op 3 profielen. Meisjes kunnen dan bv ook kennis maken met techniek (bv fiets, verlichting) als algemene kennis. Sluit ook aan bij Burgerschap.	
	Niet iedereen weet wat de Entreeschool inhoudt. Wat ze willen, en wat ze er later mee willen doen.	Wij gaan niet alleen voor het voorbereiden op werk. Je bent hier burger; Burgerschapslessen hebben als nut dat de studenten de waarde inzien van de Nederlandse democratie. En begrijpt dat de cultuur hier anders is dan in het thuisland; bewustwording, hoe moeten ze hier leven. De school moet daar harder voor werken. Alleen focus op werk is te weinig om hier in NL te blijven.	
	R-4 houdt kennismakingsgesprekken met studenten		
	Vooraf voor studenten met migratie achtergrond is mbo 1 niveau vd Entreeschool boven hun niveau. Ze Komen vaak vanuit inburgering ISK (Internationale Schakelklassen). Dat zit op A-2 niveau en onder 1F niveau. Wij werken hier met 1F en 2F- niveau. Dat is gebaseerd op het Nederlandse niveau. M.n. voor studenten die van de mavo komen is dat niveau prima te doen. Zij zijn destijds		

Vermindering verzuim studenten Aventus Entreeschool

	uitgevallen door problematiek in de thuissituatie.		
	Er worden nu meer toetsen gegeven om dingen meetbaar te maken. Voor studenten die niet goed NL kunnen, kunnen die toetsen mede door die taal moeilijk zijn, zodat die toets geen goed beeld geeft van hun feitelijke kennis.		
	Mate waarin studenten aan het eind schooljaar de stof beheersen wisselt: - Studenten met migratie achtergrond kunnen ook op 1F niveau examen doen voor rekenen en Nederlands. - Op 2F scoorden ze vaak onvoldoende (1, 3, 4). Taal is vaak barrière. - Praktijkexamen wisselt per student. - Stage gaat vaak goed.		
	NL taal leren is best moeilijk voor studenten met migratie achtergrond. Kan frustrerend zijn.		
	Met elke student vindt intake gesprek plaats. Daar kunnen ze hun problemen vertellen; maar niet iedereen doet dat meteen.	Intakegesprek met student: Intake duurt 1 uur, is incl. toets die bepaalt of ze taalondersteuning nodig hebben. Kan zijn dat de student een slecht moment had bij de intake, dat die bv veel beter NL spreekt. Die zit daar dan 20 weken aan vast. Er zou een check en correctie plaats moeten kunnen vinden, bv na 5 of 10 weken.	R-6: intake kan wat beter, maar wordt ook belemmerd door privacy regels. Dan wordt het lastig om informatie op te vragen van leerlingen bij het voortgezet onderwijs. Digitaal Doorstroomdossier is waarschijnlijk wel verplicht bij overgang van voortgezet onderwijs (vo) naar mbo. (Ook bij intake Entreeschool?) Maar navraag over leerlingen bij de afleverende school is vaak moeilijk vanwege privacy (AGV).
I. Band studenten-docenten			Band met Entreeschool
	Ben betrokken bij studenten. Wil weten wat er speelt. Vroeger meer bezig met regelen van dingen die nu bv JIP (Jongeren Informatie Punt) doet.	Niet zoveel zicht op de studenten. Ziet ze maar 1 keer per week, als ze komen.	
	Mentoring: veel problematiek, soms komt student niet opdagen bij gesprek. Goede coaching lastig. Verdeling in tijd lastig: Studenten met problemen vragen veel tijd, voor anderen is minder tijd, terwijl die het ook verdienen.	R-5: het verzuim is zo hoog. Recent had ik maar 14 (34%) studenten uit een klas van 40. Er zijn er dus 26 (65%) niet gekomen. Ik heb geen tijd om ze allemaal op te bellen. Heb dat wel eens gedaan, maar dan nemen ze niet op.	R-6: RMC informeert studenten binnen school over hun taken d.m.v. flyers of via via. Of RMC benadert studenten, omdat ze verzuimen.

Vermindering verzuim studenten Aventus Entreeschool

	LEC speelt kleine rol bij Entreeschool. Instaptoetsen doen we inmiddels zelf, net zoals A2 toets. Capaciteitentesten doen we wel eens via LEC.	Niet met LEC gewerkt; lijkt op schoolmaatschappelijk werk. Soms snel veranderingen op school en nieuwe naam of afkortingen, dan weet je niet precies wat ze doen.	
	Best een pittige klas. Ik kan ook sparren met collega docenten/mentoren over een bepaalde casus. Bij bepaalde problemen schakel ik JIP, RMC of leerplichtambtenaar in. Of de groepsleiding als ze in een groep wonen.	Studenten worden niet (standaard) besproken door docenten. Per bufferweek zou een student besproken moeten worden door een paar docenten. Af en toe contact met andere docent.	
	Geeft huiswerk dat sommige studenten in klas afmaken. Veel moeten dat thuis doen, maar doet dat niet. Daar zegt R-4 af en toe wel wat van. Maar de verantwoordelijkheid daarvan ligt bij studenten.	Geeft huiswerk mee naar huis (voor taal): minstens 4 tekst mee met blauwe woorden die ze moeten leren. Daarover komt een mini toets op maandag: 12 woorden teruggeven en een rekensom. Het valt tegen dat ze die woorden onthouden. Woorden leren is saai. Je moet er hard voor werken.	
	Belangrijk om contact te hebben met ouders/ verzorgers (bij student onder 18). Soms wel wat 'ruis', omdat ze onvoldoende de NL taal kennen. Soms tolk erbij; gesprek iets stugger. Betrokkenheid van ouders met kinderen is verschillend.		
	Betrokkenheid van ouders bij hun kind is niet zo groot, omdat de studenten 18+ zijn, of omdat de ouders in het thuisland zijn of omdat de ouders de taal niet machtig zijn. Als studenten 18+ zijn, heb ik geen contact met hen; kind is meerderjarig.		
	Geen contact met ouders die in thuisland wonen.	R-5 heeft geen contact met ouders, omdat hij geen SLB'er meer is. Bovendien hebben de meeste studenten waarmee hij te maken heeft, geen ouders in Nederland. Of ze spreken beter NL dan de ouder.	
	Belangrijk om betrokken te zijn bij stages.	Boeken voor leerlingen, bij taal, heeft geen zin. Ze worden vergeten. Losse blaadjes kunnen ze in een map van school doen; er is een bepaalde luiheid. Voordelen van blaadjes: die zijn actueel en je kunt er een	

		boek van maken via een map. Die creativiteit is er niet.	
	Gedragsproblemen bij studenten: te laat komen, niet met juiste woorden spreken, houding, omgang tussen docent en student. Reflecteren op eigen gedrag vinden ze moeilijk. En ook om feedback te krijgen en eigen fouten in te zien.	Gedragsproblemen: brutaal mondig. Wees nieuwsgierig en stap mee in het verhaal. Zelfoverschatting van studenten wordt groter. Reflecteren op eigen gedrag is moeilijk. Studenten komen ook vaak te laat. Soms doordat ze moe zijn vanwege werk na school. Soms zijn ze ook bang voor straf van hun ouders, als die er achter komen. Mobiel is heel belangrijk; willen ze veel op kijken of telefoontje plegen tussendoor.	
	Hoge werkdruk docenten: komt ook mede door veranderingen binnen de 1-2 school, (te) grote betrokkenheid van docenten bij problemen studenten.		
J. Sociaal/mede studenten			
	Weet niet of gebrek aan sociale cohesie oorzaak is van verzuim: studenten zijn best sociaal naar elkaar toe, geïnteresseerd in de verschillen en gelijkenissen die ze met elkaar hebben. Maar het verschilt per student. Een sociale student zal best contact zoeken met iemand buiten zijn eigen thuisland.	Weet niet of gebrek aan sociale cohesie een oorzaak is van verzuim. Heb wel een student gehad die buiten de boot viel, maar juist graag NL wilde leren. Hij was ook veel aanwezig.	
	Studenten met een migratie achtergrond zoeken elkaar snel op (dezelfde taal).		
K. School omgeving			
	Geen verhalen over pesten gehoord of gezien.	R-5: Weet weinig over gepest worden bij studenten, omdat ik studenten maar weinig heb. Als ik ze vaker had zou ik er meer zicht op hebben.	
	Weinig klachten over discriminatie. Wel meisje NL nationaliteit die het vervelden vond dat ze in een klas werd geplaatst met studenten die net 3 jaar in Nederland waren. Ze voelde zich daardoor 'naar beneden' gehaald.	R-5: Weet weinig over gediscrimineerd worden bij studenten, omdat ik studenten maar weinig heb. Als ik ze vaker had zou ik er meer zicht op hebben.	

Vermindering verzuim studenten Aventus Entreeschool

		Wel drugsgebruik meegemaakt bij een student. In combinatie met trauma. Wordt besproken bij vak Burgerschap.	
		Ook alcoholgebruik kan schadelijk zijn voor opnemen van nieuwe kennis. Wordt besproken bij vak Burgerschap.	
L. Privé situatie			
	Stress is een groot probleem bij jongeren: hoge verwachtingen, wordt veel gevraagd, stage, werk, geld, thuissituatie, eigen huis willen.	Trauma's: - niet alleen oorlog in thuisland. - Ook zorgen hoe de student hier een bestaan moet opbouwen. Nederland is nieuw. Familie in thuisland of ander Europees land. Ander klimaat.	
	Er spelen ook persoonlijke problemen, bv: ADD, naar psycholoog, therapie volgen. Diagnose (bv ADD) is bij studenten met migratie nog niet zo bekend. Niet elke student wil praten over de problemen.	Studenten spreken vaak beter NL dan hun ouders en worden meegevraagd om als tolk te fungeren.	
	Studenten hebben het druk, omdat ze na school moeten werken. Oorzaak is soms familie waar het geld naartoe wordt gestuurd. Of ze willen mooie kleren kopen, leuke dingen doen of hebben financiële problemen. Studieboeken gratis verstrekken kan een beetje helpen.	Studenten hebben druk leven. - Ze moeten geld verdienen met werk naast school. Zijn moe van het werken. Ze lenen soms ook geld bij elkaar, maar daarmee bouwen ze schuld op (sterk gericht op de gemeenschap ipv het individu). - En ze hebben niet de ruimte om dingen te verwerken.	
		Kosten zijn hoog: er komt een zware tijd aan. Meer gebruik van voedselbank.	
DEELVRAGEN			
M. Oorzaken + gevolgen verzuim			
	Problemen thuissituatie, bv: - ouders die er niet zijn, - of gescheiden zijn - woongroep - kinderen die beter NL spreken dan ouders moeten mee als tolk (voor ouders zorgen ipv andersom).	1. R-5 heeft veel te maken met taalondersteuning (studenten met migratie achtergrond). Daar is veel verzuim door: trauma's, angst, depressief, stress, down. Trauma's, door wat ze mee gemaakt hebben/ gevlucht	Grote groep statushouders met problemen, zoals: - Psychisch - Financieel - Gezinshereniging - Ouders helpen die nakomen en taal niet spreken - Ze staan er alleen voor

Vermindering verzuim studenten Aventus Entreeschool

		zijn, sociale angst, depressie, stress, psychische ziektes.	- Andere cultuur in Nederland Prioriteit ligt dus niet bij school, maar bij andere zaken.
	Geldproblemen. Omgaan met geld is vaak lastig voor studenten. Ze krijgen wel studiefinanciering; moeten studie en boeken betalen. Sommigen wonen op zichzelf. Veel verandering als je naar mbo gaat en 18 jaar wordt. Maar er zijn ook van 18 minners waar het thuis niet heel erg breed is; bv boeken regelen via gemeente regeling. Hulp vragen vinden ze ook lastig of overschatten zichzelf. Laatst iets georganiseerd vanuit financiële opleiding voor studenten om ze te helpen met belastingaangifte. Er kwam maar één student.	2. Verzuim door een druk leven. - Ze moeten geld verdienen met werk naast school en zijn moe van het werken. - En ze hebben niet de ruimte om dingen te verwerken. - Andere omgeving en weer.	Ontbreken van (betaalde) BBL plekken. Zonder financiële vergoeding is dat ook niet leuk. Vroeger werden de BBL plekken wel betaald, maar door de crisis is dat destijds los gelaten. Financiële problemen zijn zeker een oorzaak van verzuim. Zeker als de ouders niet hier zijn of je ouder teveel verdienen en jou minimaal betalen. Dan zullen ze gaan bijverdienen en is er minder aandacht voor school. Degene die verzuimen met een migratie achtergrond is een specifieke groep met eigen problematiek. Ze gaan ook bijverdienen om geld naar hun ouders in het thuisland te kunnen sturen.
	Bij studenten met een migratieachtergrond zie je vaak dat er nog heel veel geregeld moet worden. Veel problematiek van de reis hier naartoe moet verwerkt worden. Familie die nog in het thuisland zit. Zorgen die er zijn; dus dat dat speelt ook wel een hele grote rol. Afspraken buiten de deur met de gemeente, Vluchtelingenwerk. Dat zien we veel.	3. Motivatie is ook een oorzaak. Student vindt taalondersteuning niet nodig. Geen zin in. Of als student redelijk goed NL spreekt, maar niet goed kan schrijven of lezen of luisteren, dan vindt hij/zij dat niet belangrijk.	Motivatatie problemen; vinden school niet leuk, maar andere opties zijn er niet. Te weinig begrip van de docenten en anderen voor de situatie van de studenten. Het verhaal erachter weet/vraagt men vaak niet.
	(psychologische) trajecten onder begeleiding		Psychische problemen in brede zin, spelen steeds vaker een rol bij verzuim, zoals angst, depressie. Daar hebben we ook steeds meer oog voor en begeleiding voor, zoals orthopedagogie en schoolmaatschappelijk werk. Het is wel belangrijk de oorzaak daarvan te achterhalen en te begeleiden. Maar we kunnen het ook niet allemaal oplossen en hebben geen invloed op alles wat in de wereld gebeurt en op de

Vermindering verzuim studenten Aventus Entreeschool

			lange wachtlijsten in de (psychische) zorg. Corona: motivatie en cultuur is kwijt geraakt, ook door online lessen. Angst om weer naar school te gaan. De eisen worden ook steeds hoger van school en de invloed van social media.
	Drugsgebruik kán oorzaak van verzuim zijn. Het gebruik van wiet heb ik wel eens een paar keer meegemaakt.		Alcohol en drugsgebruik zal ook meespelen bij verzuim. Hier vlakbij is een coffeeshop (Bunkertje).
	Weet niet of criminaliteit een rol speelt bij verzuim. Jongen met enkelband heeft even op school gezeten, maar niet handhaafbaar vanwege gedrag. Verder geen ervaring met criminaliteit op school.		
			Pesten en discriminatie zijn geen hoofdredenen voor verzuim; zal misschien wel eens gebeuren, maar dat springt er niet uit.
	Als ze een les niet interessant vinden, gaan ze er liever niet heen. Als het mooi weer is of als er iets anders interessants is, komen ze niet. Soms hangen op straat.		R-6: Een keertje spijbelen zie ik niet als probleem. Dat hoort een beetje bij naar school gaan. Het gaat erom hoe vaak het verzuim gebeurt en of de kans op voortijdig schoolverlaten daardoor groot is. Verzuim kan wel een voorbode zijn van voortijdig schoolverlaten.
	Gebrek aan motivatie kan als oorzaak hebben: niet nut inzien van les, korte spanningsboog (hele dag is lang). School is wennen, is stom, ze moeten dingen doen. Faalangst.		Bij mbo-opleidingen (en bij de Entreeschool) kán een verkeerde profiel- of beroepskeuze een reden voor verzuim zijn. Hoewel het niveau bij de Entreeschool vrij laag is en je makkelijker kunt overstappen naar een ander profiel.
			Concept Entreeschool werkt in praktijk niet zo goed. Als je geen diploma hebt, moet je naar deze school. Ook als je door omstandigheden geen vmbo-diploma hebt kunnen halen. Deze studenten passen hier niet, maar zitten eigenlijk op een hoger niveau. Als je geen diploma hebt, is het al vrij snel: doe Entree. Bij versneld Entree doen (half jaar), kun je in februari niet altijd met vervolgopleiding starten; moet je half jaar wachten of omdat er te

Vermindering verzuim studenten Aventus Entreeschool

			weinig aanmeldingen zijn gaat het niet door. Of je wordt bij een klas gestopt die al in september is gestart.
--	--	--	--

N. Interventies verzuim (verbeteringen)			
	Voortraject, vooral voor studenten met migratie achtergrond: - Eerst een half jaar aan de taal werken van deze studenten. In combinatie met een paar vakken, zoals Burgerschap en oriëntatie van praktijk. - Pas na dat halve jaar studenten een keuze maken voor hun profiel. Voordelen hiervan: - Opkomst bij taal wordt hopelijk groter. En binding ook. Docent ziet de studenten dan vaker, die zitten in een vaste klas. - Het is puur theorie NL. Wel een lange dag. - Studenten van verschillende profielen komen dan deels gemixt in 1 klas.	Voortraject, vooral voor studenten met migratie achtergrond (mbo 1): - Eerst een half jaar aan de taal werken (lezen, schrijven, spreken) door deze studenten, 20 uur per week (3 dagen; zoals tot 2 jaar geleden). En diversiteit. - In combinatie met een paar vakken, zoals Burgerschap en oriëntatie van praktijk. - Of eerst 5 of 10 weken alleen taal en kijken naar verzuim en daarna oriëntatie op profiel. - Gedurende een half jaar een oriëntatie op bv 3 profielen, en laat daar excursies naartoe gaan. Ontdekt student dat taal ook belangrijk is voor werk en burgerschap, studievoordigheid. - Eis: je mag eruit als je 80% aanwezig bent geweest en dat er groei is geweest (vorderingen). - Er is nu veel verlies. - Er is nu te weinig zicht op studenten. - Voordeel: studenten kunnen meer contact maken met school maatschappelijk werk (financieel, trauma's, etc; opgenomen bij Aventus). - Dan weet de docent/mentor ook dat er met die studenten gewerkt wordt aan een probleem. Nu blijven ze thuis, maar docenten weten vaak niet waarom. - Nu zien we de studenten maar 6 uur per week (1 dag). Dat is te weinig en taal kost veel tijd. Ze zitten nu meer in profielen. - Vroeger was daar meer tijd voor (toen 20 uur en nu 6 uur). - Pas na dat halve jaar moeten studenten een	Voor iedereen moet er een <u>goede</u> intake komen, waarbij wordt doorgevraagd naar de situatie. Dan kan er evt. een passende oplossing worden gezocht voor de problematiek die speelt. Er zou ook contact opgenomen moeten worden met de 'afleverende' school. Maar de klassen zijn groot en soms zijn er veel studenten niet, zodat er weinig tijd is om na te gaan wat er precies speelt bij die studenten.

Vermindering verzuim studenten Aventus Entreeschool

		keuze maken voor hun profiel.	
	Zorgen dat er meteen aan het begin van het jaar voorlichting wordt gegeven aan studenten over ondersteuning die mogelijk is: - m.b.t. sociaal maatschappelijk werk (JIP/ Stimenz en DUO) - bij geldproblemen. - Dus waar men dan naartoe kan - wanneer.	Schoolmaatschappelijk werk had vroeger programma's en cursussen die ze gaven. Dat is helaas niet meer en zou weer mogen worden aangeboden.	Er wordt te vaak gewisseld van SLB'er, dus de student krijgt steeds een nieuwe. Dat is voor deze kwetsbare studenten niet goed. De overdracht gaat vaak niet helemaal goed en voor de vertrouwensband met de student is het ook niet goed.
		De examens zijn vaak te zwaar. Alternatief voor examen in voortraject: - Zorg dat de student minstens 80% op school komt, - zijn/ haar probleem benoemt (bij SLB'er en maatschappelijk werk), zodat docenten begrijpen waarom hij/ zij verzuimt heeft. - Zorg dat student gegroeid is. - Dat student iets benoemt van die kennismaking met 3 profielen.	Voor de groep migranten (zoals Syriërs en Eritreeërs) zou een apart traject moeten komen. Zij zitten bij elkaar in de klas en gaan vaak hun moedertaal met elkaar spreken, dus leren ze onvoldoende Nederlands tussen de lessen door. Je kunt ze beter tussen Nederlandse jongeren zetten, maar dat is wellicht moeilijk te organiseren. Maar een taal leren is voor de meesten saai. Misschien moet het anders worden aangeboden aan deze studenten.
	Professionals (bv. soc. Maatschappelijk werk en DUO) moeten wel voldoende/langer aanwezig zijn. Het is fijn om ter plekke dingen te kunnen regelen voor de studenten en niet weer afspraken te moeten maken. Werkt alleen als de student er voor open staat.	Niveau 1 is echt assisteren, sjouwen, slepen, schoonmaken, etc. De examens zijn vaak te zwaar. R-5: ik geloof dat studenten niet speciaal kiezen voor een profiel. Je hoeft dus geen aparte profielen te maken op niveau 1. Schoonmaken doe je bv in alle profielen. De werkzaamheden lopen dwars door alle profielen heen. Er zijn wel wat verschillen, maar die kun je in praktijk leren. Zorg dat ze een algemene kennis krijgen.	Er is veel verschil tussen het thuisland (vooral Eritrea en Somalië) en Nederland. Syrië ook wel, maar die zijn iets meer verwesterd. We zouden meer begrip moeten hebben voor hun situatie en achtergrond. School is voor hen geen prioriteit. R-6 heeft gesprekken met jongeren die formeel ingeburgerd zijn, maar waarmee ze geen normaal gesprek kan voeren. Ze lopen dan vaak vast op de Entreeschool, omdat ze de taal nog niet goed kennen.
	Tijd voor houden van mentorgesprekken. Zou fijn zijn als er constant een mentor aanwezig is voor studenten. Maar mentoren hebben ook andere zaken te doen (zoals intake).	Er zou een langdurige intake mogelijk moeten zijn. Bv als een student later beter taal lijkt te kunnen, dan bij de intake, dan zou er een check plaats moeten vinden.	Idee van een taalklas is wel goed, maar saai en als je jongeren uit dezelfde landen bij elkaar zet, leren ze de taal tussen de lessen door of na schooltijd niet goed, omdat ze vooral met elkaar optrekken.
	Meer samen doen in de klas voor sociale cohesie: - Excursie/ uitstapje	Klassenbinding is van belang. Dat is ook een voordeel van de oude taalklas van 3 dagen; toen studenten 20 uur taalles	Studenten voelen veel vrijheid en melden zichzelf ziek en komen daar vaak mee weg. De ouders of verzorgers

	- Werkvorm: ongebruikelijke duo's maken, complimenten geven aan ander.	hadden. Meer tijd om met elkaar te communiceren.	weten daar dan meestal niet van. Zeker als ze 16 of 17 jaar zijn, mogen ouders/ voogden wel geïnformeerd worden over hun verzuim. R-6 vindt dat ouders/ voogden op de hoogte <u>moeten</u> worden gebracht van verzuim van hun kind. Vanwege privacy kunnen kinderen de ouders/ voogden wel verbieden om bij een gesprek met school te zijn. Elke minderjarige asielzoeker heeft een voogd. Als ze 18 jaar of ouder zijn wordt het lastiger om de ouder zomaar op de hoogte te stellen, omdat de student dan meerderjarig is. Maar ook daar zou het gesprek met de student aangegaan moeten worden over de thuis situatie: woon je nog bij je ouders, weten zij van het verzuim. Als ze dan nog thuis wonen, kunnen de ouders een rol spelen in het verzuim. Anders wordt het lastiger, zeker als de ouders nog in het thuisland zijn. En hoe ouder de student, hoe minder de ouder betrokkenheid zal zijn.
	Vaardigheidstrainingen geven, bv.: les in complimenten geven, kwaliteiten van jezelf en de ander herkennen en gebruiken in praktijk. Dit kan worden ingezet in de mentoruren (3 uur p.w.)	Stimuleren om studenten naar de taalklas te trekken door drukmiddelen, zoals: - een minitoets. Daardoor zie je wel verbetering in taal. - Als ze goed hun best doen en aanwezig zijn geweest, (of beter dan gedacht bij de intake) en houding positief is, kunnen ze bv na 5 weken stoppen met de taalklas. Wel toets positief maken. - In week 20 ook een drukmiddel, bv. als ze teveel verzuimt hebben, moeten ze nog doorgaan. Ze hebben zich niet gehouden aan de afspraken. Als ze toets goed maken, zijn ze klaar. - Nederlanders en migranten meer uit elkaar halen, omdat het	Onderwijs zit teveel in een bepaalde mal, waar alle studenten op dezelfde manier aan moeten voldoen. Als je daar iets buiten stapt, dan werkt het vaak niet. Er zou wat meer flexibiliteit en maatwerk moeten zijn voor de diversiteit van studenten. Bv: onderwijstijd en flexibel omgang met stage uren. Niet elk kind leert op dezelfde manier. Je kunt zakken op rekenen en taal in het mbo; dat was vroeger niet zo. Een goede timmerman hoeft bv. niet persé goed te zijn in taal. Vroeger waren de scholen kleiner, met meer aandacht voor de studenten, zoals LTS, MTS, LEO, etc. Die zijn allemaal in een ROC gestopt. Maar bij heel veel studenten gaat het ook wel goed.

Vermindering verzuim studenten Aventus Entreeschool

		voor de Nederlanders te saai is. In andere klassen kunnen ze bv. wel samen gaan.	
	Eerst zorgen voor goede relatie met de student. Dan pas kan die vertellen wat er aan de hand is (oorzaak) en dan pas kun je die aanpakken (interventie).	Als studenten verzuimen, omdat ze moe zijn omdat ze naast school moeten werken om geld te verdienen voor de ouders, kun je daar een plan voor maken. Bv. telefoongesprek voeren met ouders (met tolk): student moet eerst school afmaken, geld komt later als de student een baan heeft. Dus niets eisen van die kinderen.	

Uren per week (voor mensen met migratie of anderen die de NL taal niet goed beheersten):
ma 6 uur NL, 6 uur praktijk, 2 uur rekenen, 2 uur NL apart binnen het profiel, 3 uur mentoruren (LTB=leertrajectbegeleiding), vak keuzedelen (verrijking leervaardigheden), 1 uur sport, 1 uur theorie over profiel.